

खण्ड क: जिल्ला परिचय

१.१ परिचय

नेपालको सात प्रदेश मध्ये तिन नम्बर प्रदेश, मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत नारायणी अञ्चलको मध्य तथा उत्तरी भागमा पहाडी जिल्लाको रुपमा मकवानपुर जिल्ला अवस्थित छ। उत्तर तर्फ करिब ६६ कि. मि. लामो महाभारत श्रृंखला र दक्षिण तर्फ करिब ९२ कि. मि. लामो चुरे पर्वत (सिवालिक पहाड)को काखमा सानो उपत्यकाको भूभागको दिने यस जिल्लाको शिशिर याममा हिउँ पर्ने २४८८ मि.को उच्च भूभाग र दक्षिण तर्फ समुन्द्री सतहको १६६ मि. उंचाइको भौगोलिक बनावटले यस जिल्लाको विषम प्राकृतिक विविधताको दृष्टान्त प्रस्तुत गर्दछ।

मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रको सदरमुकाम यस जिल्लाको पूर्वमा ललितपुर, काभ्रे, सिन्धुली, पश्चिम तर्फ चितवन, उत्तर तर्फ धादिङ्ग, काठमाण्डौ र दक्षिण तर्फ वारा, पर्सा र रौतहट गरी ९ जिल्लासंग सिमाना जोडिएको छ। २४२६ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएर रहेको यो जिल्ला पूर्व साँघुरो हुँदै पश्चिम तर्फ वेलुन फुले भै फुकेको छ। यस जिल्लाले नेपालको कूल क्षेत्रफलको १.६ प्रतिशत भाग ओगटेको छ।

नेपालको पहिलो राजपथ, त्रिभुवन राजपथको निर्माणले राजधानीलाई देशको अन्य भू भागसंग जोड्ने एक मात्र द्वारको रुपमा परिचित यस जिल्लालाई एक समय तराई र पहाड जोड्ने सेतुको रुपमा पनि लिईने गरिन्थ्यो। विगतमा सामरिक दृष्टिकाणले महत्वपूर्ण गढीको रुपमा परिचित चिसापानीगढी, मकवानपुरगढी, आठ वटा उच्च हिम श्रृंखला देखिने दामनको भ्यू टावर, हेटौडा औद्योगिक क्षेत्र आदि यस जिल्लालाई चिनाउन सफल क्षेत्रहरु हुन भने समय क्रममा निर्मित शहीद स्मारक, कुलेखानी जलविद्युत गृहहरु, मानव निर्मित ईन्द्रसरोवर आदि मकवानपुरलाई चिनाउन थप बल पुऱ्याउने अन्य विकास कार्यहरु भएका छन्।

आज भन्दा २३ सय वर्ष पहिले नेपालको भ्रमणमा आउँदा चित्लाङ्गमा अशोक सम्राटले स्थापना गरेको चैत्य, चैत्य ल्हँ देखि लिएर लिच्छवी कालीन राजा नरेन्द्रदेवलाई राजा प्रमाणित गर्ने एक मात्र शिलालेख, पृथ्वी नारायण शाहको ससुराली अर्थात् मकुन्ददेवको दरवार रहेको मकवानपुरगढी र सामरिक हिसाबले महत्वपूर्ण भएर काली तोप रहेको र उपत्यकाबाट बाहिर जाँदा जाँच गर्ने र राहदानी दिने तथा राणकालीन भन्सार चौकी चिसापानीगढीले यस जिल्लाको ऐतिहासिक महत्व दर्शाउछ। इतिहासलाई फर्केर हेर्दा यस जिल्लाको नामाकरण सेनवंशीय प्रतापी राजा मुकुन्द सेनको नाम अप्रभंश हुँदै माकन्दपुरवाट अन्तमा मकवानपुर भएको जनश्रुती यहाँ प्रचलित छ।

सबै भन्दा बढी तामाङ्ग जातिको बसोवास रहेको यस जिल्लामा ब्राम्हण, क्षेत्री, नेवार, मगर, पिछडिएका प्रजा जाति लगायत अन्य जातिको पनि उल्लेखनीय बसोवास रहेको छ भने लोपोन्मुख बनकरिया जातिको बासस्थान हाँडिखोला पनि यसै जिल्लामा पर्दछ। यो जिल्ला विभिन्न धर्म, संस्कृति, परम्परा र चाडपर्वहरुबाट सृजित विविध संस्कार र सामाजिक रहनसहन बिचको विविधता भित्र सहिष्णुता कायम भई यस जिल्लाका सबै क्षेत्रका बासिन्दाहरुबीच सुमधुर सम्बन्ध रहेको पाइन्छ। गैर कृषिको क्षेत्रमा आकर्षित यस जिल्लाका बासिन्दाहरु अझ पनि कृषि व्यवसायमै बढी निर्भर छन्। गरिबीकै कारणले उपलब्ध सेवा सुविधामा पहुँच नपुग्ने यस जिल्लाको दुर्गम क्षेत्रमै सीमित रहन बाध्य बासिन्दा, दलित एवं प्रजा जस्ता पिछडिएका वर्गको जीवनस्तर कष्टप्रद छ।

१.२ भौगोलिक अवस्था

नेपालको मान चित्रमा यस मकवानपुर जिल्ला २७° १०' देखि २७° ४०' उत्तरी अक्षांश सम्म र ८४° ४१' देखि ८५° ३१' पूर्वी देशान्तर सम्ममा अवस्थित छ। समुन्द्र सतहबाट शिशिर याममा हिउँ पर्ने २४८८ मि.को उच्च भूभाग र दक्षिण तर्फ समुन्द्री सतहको १६६ मि. उंचाइको भौगोलिक बनावटमा रहेको यस जिल्लाको क्षेत्रफल २४२६ वर्ग कि.मि. छ। दक्षिण भेगका क्षेत्रहरु कम उचाइमा रहेका , उत्तरतर्फ उचाइ बढ्दै गएको र पूर्वबाट पश्चिमतर्फ फुलेको बेलुन जस्तैगरी फुकेको यस जिल्लालाई भू-धरातलीय दृष्टिकोणले हेर्दा अत्यधिक भाग अर्थात् ५९% भू-भाग दक्षिण तर्फको सिवालिक चुरे पर्वत श्रृंखलाले ढाकेको छ भने मध्य पहाडले ४१% भू-भाग ढाकेको छ। सिवालिक क्षेत्रमा सक्रिय र नयाँ एलुभियल प्लेनले अधिकांश भाग ओगटेको छ भने फ्यान्स, एप्रोन्स, समथर भू-भागले केही र दून क्षेत्रले न्यून भू-भाग ओगटेको छ। यस्तै मध्य पहाडी क्षेत्रमा एलुभियल, प्लेन्स र फ्यान्स , टारहरुले पनि थोरै नै क्षेत्रफल ओगटेको छ। सिवालिक क्षेत्रमा मध्य देखि धेरै भिरालो जमिन ८.४७% र धेरै भिरालो देखि अति भिरालो ६३.५८% रहेको छ जबकि मध्य पहाडी क्षेत्रमा मध्यम देखि धेरै भिरालो जमिन ३३.२% र धेरै भिरालो देखि अति भिरालो जमिन ६०.४४% छ।

१.३ भौगोलिक सिमाना

पूर्व : ललितपुर, काभ्रे ,सिन्धुली जिल्ला साँघु हुँदै वाग्मती नदी

पश्चिम : चितवन जिल्ला साँघु हुँदै लोथर खोला

दक्षिण : बारा, पर्सा, रौतहट जिल्ला साँघु हुँदै चुरे पहाड

उत्तर : धादिंग, काठमाण्डौ जिल्ला साँघु हुँदै चन्द्रागिरी पर्वत

१.४ हावापानी

यस जिल्लामा पाइने हावापानीलाई मुख्यतः उष्ण, समशितोष्ण र शितोष्ण गरी तीन किसिममा विभाजन गर्न सकिन्छ। जिल्लाको दक्षिणी समथर भागमा तथा टारहरुमा उष्ण हावापानी पाइन्छ भने मध्य भागका पहाडी क्षेत्रहरुमा समशितोष्ण हावापानी पाइन्छ। यसैगरी उत्तरी भेगका दामन, सिमभन्ज्यांग जस्ता क्षेत्रहरुमा शितोष्ण हावापानी पाइन्छ। यस जिल्लाको उच्च पहाडी भू-भागमा वार्षिक औषत न्यूनतम तापक्रम ७.६° से. र अधिकतम तापक्रम १७.७° से. रहेको पाइन्छ। यहाँ जाडो महिनामा न्यूनतम तापक्रम कुनै बेला - १.६° से. सम्म ओर्लिएको पाइन्छ। त्यस्तै गरी तराई तथा चुरे क्षेत्रमा वार्षिक औषत न्यूनतम तापक्रम १५.६° से. औषत अधिकतम तापक्रम १८.६° से. रहेको पाइएको छ। यस क्षेत्रमा जाडो याममा तापक्रम ५° से. सम्म ओर्लिन्छ भने गर्मी मौसममा ३४° देखि ३६° से. सम्म तापक्रम पुग्दछ। राम्रो वर्षा हुने नेपालको केही जिल्लाहरु मध्ये एक यस जिल्लाको पहाडी भू-भागमा वार्षिक औषत १९०९ मि.मि. वर्षा हुन्छ भने हे.न.पा.लगायत चुरे क्षेत्रमा वार्षिक औषत २२७४ मि.मि. वर्षा भएको पाइन्छ। पहाडी भू-भागमा वार्षिक औषत सापेक्षित आद्रता ७३.५% रहेको पाइन्छ भने मौसम अनुसार ५६% देखि ९१% सम्मको अन्तरमा सापेक्षित आद्रता रहेको हुन्छ। त्यसैगरी हे.न.पा. लगायत चुरे क्षेत्रमा वार्षिक औषत ७७% र मौसम अनुसार ६०% देखि ९०% सापेक्षित आद्रता रहेको देखिन्छ।

१.५ भू-उपयोग

यस जिल्लाको कूल क्षेत्रफल २,४४,४५७ हेक्टर मध्ये कृषियोग्य जमिन ६१४८९ हे. (२५.१५%), भाडी, घाँसे मैदान ४९६८ हे. (२.०३%), खोलानाला तथा बगर १६७१० हे. (६.८३%), वन क्षेत्र १४४५५८ हे. (५९.१४%), औद्योगिक क्षेत्र १६०७ हे. (०.६६%), निकुञ्ज क्षेत्र १५१२५ हे. (६.१९%) छ। जिल्लाको ७५ प्रतिशत भूभाग पहाडी र २५ प्रतिशत भूभाग समथर रहेको छ।

१.६ राजनैतिक तथा प्रशासनिक व्यवस्था

मकवानपुर जिल्ला नेपालको प्रदेश नं.३, मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत नारायणी अञ्चलमा पर्दछ। यस जिल्लाको सदरमुकाम हेटौँडा हो। २०४३ सालमा हेटौँडालाई सदरमुकाम बनाइएको हो। यस पूर्व भीमफेदी यस जिल्लाको सदरमुकाम थियो। मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रको क्षेत्रीय सदरमुकामको रूपमा रहेको छ। प्रशासकीय दृष्टिले यस जिल्लालाई १ उपमहानगरपालिका, १ नगरपालिका र ८ वटा गाउँपालिका गरी कुल १० वटा स्थानीय तहहरूमा विभाजन गरिएको छ। (साविकमा ४ निर्वाचन क्षेत्र, १३ इलाका, ४३ गाउँ विकास समिति र १ नगरपालिकामा रहेकोमा पछिल्लो समयमा यस जिल्लामा १ उपमहानगरपालिका, १ नगरपालिका र ३५ वटा गाँउ विकास रहेका थिए।)

- ❖ प्रदेश नं. ३
- ❖ विकास क्षेत्र ..... मध्यमाञ्चल
- ❖ अञ्चल ..... नारायणी
- ❖ जिल्ला ..... मकवानपुर
- ❖ सदरमुकाम ..... हेटौँडा
- ❖ उप महानगरपालिका..... १ वटा
- ❖ नगरपालिका ..... १ वटा
- ❖ गाँउपालिका ..... ८ वटा
- ❖ प्रदेश र संघीय संसदहरूको निर्वाचन क्षेत्र हालसम्म कायम भईनसकेको।

१.७ प्रमुख नदी तथा खोला र तालतलैयाहरू

यस जिल्लालाई जलाधारको रूपमा चार जलाधार क्षेत्र र १२५ उप-जलाधार क्षेत्रमा विभाजन गर्न सकिन्छ। चार जलाधार क्षेत्रमा वाग्मती, वकैया, राप्ती र लोथर हुन्। यस जिल्लाको ३.२७ प्रतिशत भूभाग नदी, खोला तथा तालले ढाकेको छ। जिल्लाको पूर्वी सीमा नदीको रूपमा रहेको वाग्मती नदी, पूर्व मध्यभागबाट शुरु भै दक्षिणतर्फ बग्ने वकैया नदी, जिल्लाको मध्यभागबाट बग्ने राप्ती, पश्चिमी भेगबाट बग्ने मनहरी र पश्चिमी सीमानदी लोथर यस जिल्लाका प्रमुख नदीहरू हुन्। यस जिल्लामा विद्युत् उत्पादन गर्नको लागि निर्माण गरिएको मानव निर्मित इन्द्रसरोवर प्रमुख रूपमा रहेको छ। यो इन्द्रसरोवर गाउँपालिका (साविक कुलेखानी र माखु गाउँ विकास समिति) को ७ कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएर रहेको छ।

१.८ मुख्य पर्वत शृंखला :

चन्द्रागिरी	: इन्द्रसरोवर गा.पा.को फाखेल देखि थाहा न.पा.को टिष्टुङ्गा सम्म
महाभारत	: वाग्मती गा.पा.को वेतिनी देखि राक्सिराङ गा.पा.को खैराङ्ग सम्म
चुरे	: वाग्मती गा.पा.को राईगाउँ देखि मनहरी सम्म

१.९ खनिज सम्पदा

यहाँ ठुला साना गरी तामा, सिसा, जस्ता, कोवाल्ड, चुनढुङ्गा आदि खानी रहेका छन् । तर व्यावसायिक र आर्थिक रुपमा सम्भाव्य भई संचालनमा रहेका खानीमा भैसे तथा ओखरमा रहेको चुन खानीहरु हाल हेटौडा सिमेन्ट कारखाना ले उत्खनन गरिरहेको छ भने बुढीचौर र सुकौरामा शिवम सिमेन्ट उद्योगले चुन खानी उत्खनन गरिरहेको छ ।

१.१० प्रमुख जडीवुटीहरु

यस जिल्लामा विभिन्न प्रकारका जडीवुटीहरु पाईन्छन् । यहाँ पाइने जडीवुटीहरुलाई विभिन्न प्रकारका औषधी बनाउन प्रयोग गरिन्छ । यी जडीवुटीहरुलाई प्रयोगमा ल्याउन सकिएमा देशको लागि निकै फाइदा हुने देखिन्छ । यस जिल्लामा पाइने प्रमुख जडीवुटीहरुमा खदिलो, अखुरो, बांसक, निम, कवाई, काली काष्ठ, अपामार्ग, लालीगुराँसफुल, कालोहलेदो, पटारो, भक्ति अमिलो, लक्की पेडियम, कालो याकल, वन तरुल, घोड थारे, सून क्यामरा, काफल, घिकौलो, जेठीमधु, तेजपत्ता, पाखन वेत, ठुलो ओखती, टिम्मुर, कटमिरो, गुदरगानो, कुटसिमलो, दर्शन पिपल, एम्लोकी रात, जुडेलो, कालोमयल, वाडुल पात, लंका सानी, खरेटो, कुटीलो, वन फर्सि, मासहटी, धसिंगरे, गुर्जो बोभो, अमश, जटामसी, कन्चिर्नो, जडेलो, मजिटो, जमानी मान्छो, नून ढिकी, भ्याकुर, मर्चापात आदि हुन ।

१.११ प्रमुख धार्मिक, ऐतिहासिक, प्राकृतिक, पर्यटकीय एवं तीर्थस्थलहरु

मकवानपुर जिल्लाको धार्मिक मठ मन्दिरहरु उल्लेख्य रुपमा छन् । हेटौडा नगरपालिका क्षेत्र भित्र गोरक्षेश्वर, भूटनदेवी, भुवनेश्वर महादेव, वनस्खण्डी, कुशमाण्ड सरोवर (१०८ गौमुखी धारा) पुण्य क्षेत्र रहेका छन् भने मकवानपुरगढीमा मनकामना मन्दिर र वंशगोपालको मन्दिर रहेको छ । चुरियामाईमा चुरियामाईको र भैसेमा त्रिखण्डी महादेवको मन्दिर प्रसिद्ध छन् । त्यसैगरी दामनमा ऋषेश्वर र इन्द्रायणी माईको मन्दिर छ भने बज्रबाराहीमा बज्रबाराही, नामटारमा स्यासेकालिका, चित्लाङ्गमा शिवालय आदि प्रख्यात मठ मन्दिर तथा देवालयहरु छन् ।

यो जिल्ला मध्यपहाडी जिल्ला हो । यहाँको ७५% भू-भाग पहाडले ढाकेको छ । शिशिर याममा हिउँ पर्ने २४८८ मिटरको उच्च भू-भाग (दामनको सिमभञ्ज्याङ्ग देखि दक्षिणतर्फ समुद्री सतहको १६६ मिटरसम्मको होचो भू-भाग (राईगाउँको हात्तीढुङ्गा) यहाँ पाईन्छ ।

मकवानपुर जिल्ला विभिन्न जातजाति तथा सांस्कृतिक विविधताको साथै हिउपर्ने पहाडी क्षेत्रदेखि समथर मैदानसम्म भएको यस जिल्ला जैविक विविधताको दृष्टिले पनि अन्यन्तै धनी रहेको छ । यसलाई सुनगाभाको प्राकृतिक म्यूजियमको रुपमा पनि चिन्न सकिन्छ । छोटो दूरी तथा सानो भू-भागमा पनि ठूलो

वातावरणीय विविधताको शृंखला रहेको भैसेदेखि सिमभन्ज्यासङ्ग सम्मको उचाईमा ९० जाति (जेनेरा)को सुनगाभा (अर्किड) मध्ये ६२ जाति यस जिल्लामा पाईन्छ ।

प्रमुख ऐतिहासिक एवम् धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्र

क्र.सं.	स्थान	ऐतिहासिक , धार्मिक , सास्कृतिक स्थानहरु
१	कुलेखानी	<ul style="list-style-type: none"> महाङ्गलथान, सरस्वती मन्दिर, पञ्चकन्यादेवी मन्दिर, कालीदेवी मन्दिर, नाट्यश्वरी महादेव मन्दिर र सुकौरा लुण्डुप छयौलिङ गुम्बा ।
२	चित्लाङ	<ul style="list-style-type: none"> कालीदेवी मन्दिर, शिवालय(मन्दिर), भण्डारीखर्क, स्वच्छन्द भैरव मन्दिर, नारायाणहिटी मन्दिर, कृष्ण मन्दिर, सरस्वती मन्दिर, भीमसेन मन्दिर, चम्पाकेश्वर मन्दिर र शिलालेख, कालिकास्थान मन्दिर, गोरखनाथ, चिवा (मन्दिरजनाउने) नाटेश्वर मन्दिर । नयाँ पौवा, महाचुनी, महालक्ष्मी कपुगाउँ, कुचवु भन्ने कोतघर अशोक चैत्य र लिच्छविकालीन शिलालेख, बौद्ध चैत्य, बाईसधारा, माभगाउँ साताधारा (सात वटा ढुङ्गाको धारा) वाणाश्वोर राजाको मृगस्थली । गोदावरी मेला १२ वर्षे एकपटक (साउन, भदौ) नेवारी भाषा (गुलां, साउन,भदौ महिना बाजा गाजासहित मन्दिर घुम्ने प्रचलन) ।
३	फाखेल	<ul style="list-style-type: none"> चौकोटदेवीको मन्दिर, हुमाने डाँडा दृश्यावलकन गर्ने ठाउँ (मोक्षदेवी) पौवा, देवीस्थान मन्दिर, भैरवनाथ मन्दिर, नारायाणस्थान मन्दिर, ऐतिहासिकराणाकालीन बङ्गलार मन्दिर, नारायण मन्दिर, महाजुनी मन्दिर, पूरानो खर्क, गुम्बा तथा चैत्यहरू, डाँडाखेल पौवा, जातीपोखरी, राकस खोलाको मानेडाँडा ।
४	माखु	<ul style="list-style-type: none"> महाङ्गल मन्दिर, लक्ष्मीनारायण मन्दिर सिलाङ, महाचुनी मन्दिर (पानी मुहान), शक्तेश्वर मन्दिर बज्रमाठ, कृष्ण मन्दिर, सिद्धपोखरी, शिव मन्दिर, कल्पेश्वर मन्दिर (भू-संरक्षण) महालक्ष्मी मन्दिर सिमलाङ, मण्डलीदेवी मन्दिर, कुमारीदेवी मन्दिर, शिवमूर्ति महादेव, क्षेत्रपाल भैरव, इन्द्रध्वज मन्दिर, वनदेवी मन्दिर, महाचुनी मन्दिर (टौमाठ), महालक्ष्मी मन्दिर, भिरखर्क, कालीदेवी मन्दिर (ईन्द्र सरोवरको बीचमा), नारायण मन्दिर, कृष्ण मन्दिर, नाटेश्वर, महादेव मन्दिर, भीमसेन मन्दिर, सरस्वती मन्दिर, ओखरडाँडा चैत्य, शिकारी गाउँ र छडधार ।

५	भीमफेदी	<ul style="list-style-type: none"> • भीमसेन मन्दिर, हनुमान मन्दिर, सरस्वती मन्दिर, कृष्ण मन्दिर, गणेशमन्दिर, भैरव मन्दिर, वडा चैत्य र गुम्बा, सुन्दरीदेवी मन्दिर, कालिदेवीमन्दिररमहादेव मन्दिर, कृष्ण मन्दिर, कल्याणेश्वर मन्दिर, रुद्रनाथ मन्दिर, भैरवनाथ मन्दिर, गुरु गोरखनाथ, सरस्वती मन्दिर, महादेव मन्दिर, शिवको गुफा, भीमसेन मन्दिर र बटुकभैरव मन्दिर। • भीमसेन शीला पारीवजार (भीमसेनको शीला), वाराहीथान, सुपिड बौद्ध गुम्बा र चिसापानी गढी • धोकाफेदी सुरुङ, कारागार, श्री ३ महाराज बस्ने घर, बालमन्दिर, हात्तिसार (हौदा) र आकाशे धारा ।
६	निबुवाटार	<ul style="list-style-type: none"> • गुप्तेश्वरी मन्दिर, गणेशथान मन्दिर, महादेव मन्दिर, बाघभैरव मन्दिर,, सिद्ध महादेव, कालिदेवी मन्दिर, सीतापाईला (ढुङामा), भीमसेन चुला ढुङा, काली मन्दिर, बालकन्या मन्दिर, तपेश्वर मन्दिर, कालीमन्दिर र गुम्बा ।
७	कोगटे	<ul style="list-style-type: none"> • पाण्डवेश्वरी मन्दिर, सिद्धेश्वरी मन्दिर, सिद्धपोखरी, महादेव मन्दिर, पशुपति मन्दिर र चमेलीदेवी मन्दिर ।
८	नामटार	<ul style="list-style-type: none"> • स्यासेकालीका मन्दिर, राम मन्दिर, कुडुलेमहादेव मन्दिर , महादेवस्थान मन्दिर, देवीस्थान मन्दिर, र वसिफाँट गुम्बा ।
९	कालिकाटार	<ul style="list-style-type: none"> • कालिका मन्दिर, महादेव मन्दिर, सरस्वती मन्दिर, नागछेडा भरना (करिब १५ मिटर) पशुपति मन्दिर ।
१०	भैसे	<ul style="list-style-type: none"> • श्री कृष्ण मन्दिर, गणेश मन्दिर, शिव मन्दिर, सुन्दरीदेवी मन्दिर, त्रिखण्डेश्वर महादेव मन्दिर, सरस्वती मन्दिर, गुप्तेश्वरी महादेव मन्दिर, कालिका मन्दिर, नृवेश्वर महादेव मन्दिर, त्रिखण्डेश्वर महादेव मन्दिर, कालिदेवी मन्दिर, कालिका मन्दिर, याङफेलीङ गुम्बा र टासी वाङचोङ गुम्बा ।
११	भार्ता	<ul style="list-style-type: none"> • कालिका मन्दिर र चक्रदेवीको ढुङा ।
१२	वज्रवाराही	<ul style="list-style-type: none"> • वज्रवाराही मन्दिर, गणेश मन्दिर, भैरव मन्दिर, इन्द्रायणी मन्दिर, तलेजु मन्दिर, चार नारायाण, पशुपति मन्दिर, गणेश थान, चुनिथान, सप्त ऋषि मन्दिर, कृष्ण मन्दिर, मनकामना मन्दिर, देवीथान मन्दिर , महादेव थान, चुनि देवता र गुम्बा ।

१३	पालुङ	<ul style="list-style-type: none"> भ्रमकेश्वरी महादेव, लगलगेश्वरी महादेव, पाण्डुकेश्वर महादेव, गुप्तेश्वर महादेव, कुटकुटेश्वर महादेव, ऋषेश्वर महादेव मन्दिर, शङ्खमुल, पाण्डुकेश्वर मन्दिर, इचङ्गुनारायण, विशङ्खुनारायण, शेषनारायण, मच्छेनारायण, लक्ष्मीनारायण थान, सेती गणेश, सिद्धी गणेश र भद्रा तिर्थ । चिनिया यात्री व्हेन साङले रोपेको मयलको रूख र कोट थुम्की(वि.सं. १८१७ साल पुस १७ गते पृथ्वीनारायण शाह राज्य एकीकरण अभियानमा स्थानीय राजारजौटासँग लडाईं भएको स्थान) ।
१४	दामन	<ul style="list-style-type: none"> कालाभैरव मन्दिर, चुनिदेवी मन्दिर, कुटकुटेश्वर महादेव, सरस्वती मन्दिर, सेती गणेश, ईन्द्रायणी थान, ऋषेश्वर र गुम्बा ।
१५	आग्रा	<ul style="list-style-type: none"> महादेवथान, ७ वटा मन्दिर र मेदुक छयोलिङ गुम्बा, दामगाडे (नेपाल एकीकरण अभियानमा लखेटिएका राजाहरूले दाम गाडेको स्थान) ।
१६	टिष्टुङ	<ul style="list-style-type: none"> नौखण्डे चैत्य र मुलावारी चौर ।
१७	राक्सीराङ	<ul style="list-style-type: none"> पंजनी महादेवको २५/३० मिटरको गुफा (गुफाभित्र ६७ वटा मूर्ति), ऋषेश्वर गुफा र थुम्की डाँडा गुम्बा ।
१८	खैराङ	<ul style="list-style-type: none"> कालिका मन्दिर, वागेश्वरी थान, ऋषेश्वरी मन्दिर, राक्सदेवी थान, तर्लिङमहादेव मन्दिर र कामधेनु मन्दिर ।
१९	सरिखेत	<ul style="list-style-type: none"> ग्रिडदी गुम्बा र केरावारी गुम्बा ।
२०	मनहरी	<ul style="list-style-type: none"> मनकामना मन्दिर, चुरीयामाई मन्दिर, कृष्ण मन्दिर, गुप्तेश्वर मन्दिर । मनकामना मन्दिर मेला, रमौलि प्रतापपुर मेला र देउकोट मेला, चुरीयामाईमेला । रानीपोखरी देउकोट मन्दिर (मुकुन्दसेन राजाको दरवारको भग्नावशेष) ।
२१	काँकडा	<ul style="list-style-type: none"> भीमवुड डाँडाको गुराँसको जङ्गल, २१०० मिटर अग्लो स्थानमा गाई जस्तो ढुङ्गाको आकृति भएको ठाउँमा मेला ।
२२	डाँडाखर्क	<ul style="list-style-type: none"> गुप्तेश्वरी मन्दिर, कृष्ण मन्दिर र छयाङदुङ गुम्बा ।
२३	हेटौँडा	<ul style="list-style-type: none"> भुटनदेवी मन्दिर, कृष्ण मन्दिर, वंशगोपाल मन्दिर, हनुमान मन्दिर, वनखण्डी मन्दिर, भुवनेश्वर महादेवको मन्दिर, गोरक्षेश्वर महादेव मन्दिर, मुक्तेश्वर महादेव मन्दिर, वागेश्वरी महादेव मन्दिर, सिद्धिविनायक मन्दिर र साडेपाडेन गुम्बा ।

२४	हर्नामाडी	<ul style="list-style-type: none"> गुम्बा डाडा, भुटनदेवी थान , कमलादेवी मन्दिर, पञ्चकन्यादेवी मन्दिर, गोरक्षनाथ मन्दिर, कालिदेवी मन्दिर, महादेवथान, काशीराम कुण्ड (सानो बगुवा) बाघ भैरव, सेतीदेवी, देवल भन्ज्याङ, महादेवथान ।
२५	हाँडीखोला	<ul style="list-style-type: none"> पशुपति मन्दिर, माथिल्लो पशुपति र धनेश्वरी मन्दिर
२६	मकवानपुरगढी	<ul style="list-style-type: none"> वंशगोपाल मन्दिर, कर्ले महादेव मन्दिर, फुर्लुङेश्वरी महादेव मन्दिर, कालिदेवी मन्दिर, नारायाण मन्दिर र मनकामना मन्दिर । मुकुन्दसेन राजाको ऐतिहासिक दरवार ।
२७	आमभन्ज्याङ	<ul style="list-style-type: none"> शिव मन्दिर, सरस्वती मन्दिर, देवी मन्दिर, श्रीकृष्ण प्रणामीको मन्दिर, महादेवथान, सरस्वती मन्दिर, कालेश्वर महादेव मन्दिर, कालिदेवी मन्दिर, शाक्य शम्भु गुम्बा र चैत्य ।
२८	बसामाडी	<ul style="list-style-type: none"> नेवार पानी गुम्बा, सेर्तुङ गुम्बा, स्यासे गुम्बा, ज्यामीरे गुम्बा, सर्वेश्वर मन्दिर, महादेव मन्दिर, सन्तानेश्वर महादेव मन्दिर, दक्षिणकालि मन्दिर, लक्ष्मीनारायाण मन्दिर, धनेश्वर मन्दिर, वसाहामहादेव, मनकामना मन्दिर, चक्रदेवी मन्दिर, वनदेवी मन्दिर र कालिकादेवी मन्दिर ।
२९	सुकौरा	<ul style="list-style-type: none"> ३ गुम्बा र पशुपति मन्दिर ।
३०	बुढिचौर	<ul style="list-style-type: none"> रूपनारायाण र महेश्वरी मन्दिर, देवीथान, ऋषेश्वर मन्दिर, चकरीभैरव, बाघभैरव मन्दिर, देवी मन्दिर, जलेश्वरी मन्दिर, कालिदेवी मन्दिर र ५ गुम्बा ।
३१	पदमपोखरी	<ul style="list-style-type: none"> पद्मशमसेरको पालामा बनेको गुम्बा, शिव मन्दिर, चिहानडाँडा गुम्बा, पाँचतले पुरानो गुम्बा, शिव मन्दिर, बगैचा गुम्बा, आलदमार गुम्बा, चैत्य, शिव मन्दिर, बीचरोड चैत्य, सिद्धकाली मन्दिर, आपधाप चैत्य, सल्लेदमारचैत्य, पशुपति मन्दिर, रामनारायण मन्दिर, थानी मन्दिर ।
३२	हटिया	<ul style="list-style-type: none"> वैष्णव मन्दिर, लक्ष्मीनारायण मन्दिर, राकसथान, भीमसेनथान, राजदेवी मन्दिर, गुप्तेश्वरी महादेव मन्दिर गुफा, चुवार महादेव, चण्डेश्वरीमाई, खहरे गुम्बा, कृष्ण मन्दिर, अङ्गारेश्वर महादेव मन्दिर, श्रीपाञ्चायन मन्दिर, चुरीयामाई मन्दिर, शारदेश्वर महादेव मन्दिर, पञ्चकन्या देवी मन्दिर, पशुपति मन्दिर, कृष्ण मन्दिर, राधाकृष्ण मन्दिर, शक्तिश्वरी महादेव मन्दिर, आकाशधारा शक्तेश्वर मन्दिर, गणेश मन्दिर र पशुपति मन्दिर ।

३३	चुरियामाई	<ul style="list-style-type: none"> पशुपति मन्दिर, बुद्ध मन्दिर, शिव मन्दिर, देवी मन्दिर, क्वलापानी र उत्तरपानी गुम्बा, क्वलिदेवी मन्दिर, चुरियामाई मन्दिर, शिव मन्दिर, ठूलोसुकैली गुम्बा, वनदेवी मन्दिर, क्वलिक्व मन्दिर, जाते गुम्बा र महादेव मन्दिर ।
३४	फापरवारी	<ul style="list-style-type: none"> श्रीसिद्धी रामेश्वर मन्दिर मेला, देउरीड मेला, लाच्छसार र बुद्धको पूजा । गोले (गोल्मे) राजाको दरबार भग्नावशेष ईटा भेटिने ।
३५	रईगाउँ	<ul style="list-style-type: none"> मंसिर पूर्ण मेला, महादिन मेला, चैत्र र क्वत्तिकमा गुम्बा मेला । मक्वानपुर जिल्लाको सबैभन्दा होचो ठाउँ हात्ति ढुङ्गे, बागमती र चिरुवाको दोभान ।
३६	छतवन	<ul style="list-style-type: none"> पशुपति मन्दिर र मच्छेद्रमार गुम्बा ।
३७	मन्थली	<ul style="list-style-type: none"> सिद्धबाबा मन्दिर (ढुङ्गाभित्र २५,३० जना अट्ने गुफा, २ वटा भ्याल, १ ढेक्क, माना र पार्थी भएको प्राकृतिक गुफा) । थानी पूजा (चैत, जेठ, असोज, महिनामा हुने) ।

१.१२ प्रमुख बजार केन्द्रहरू

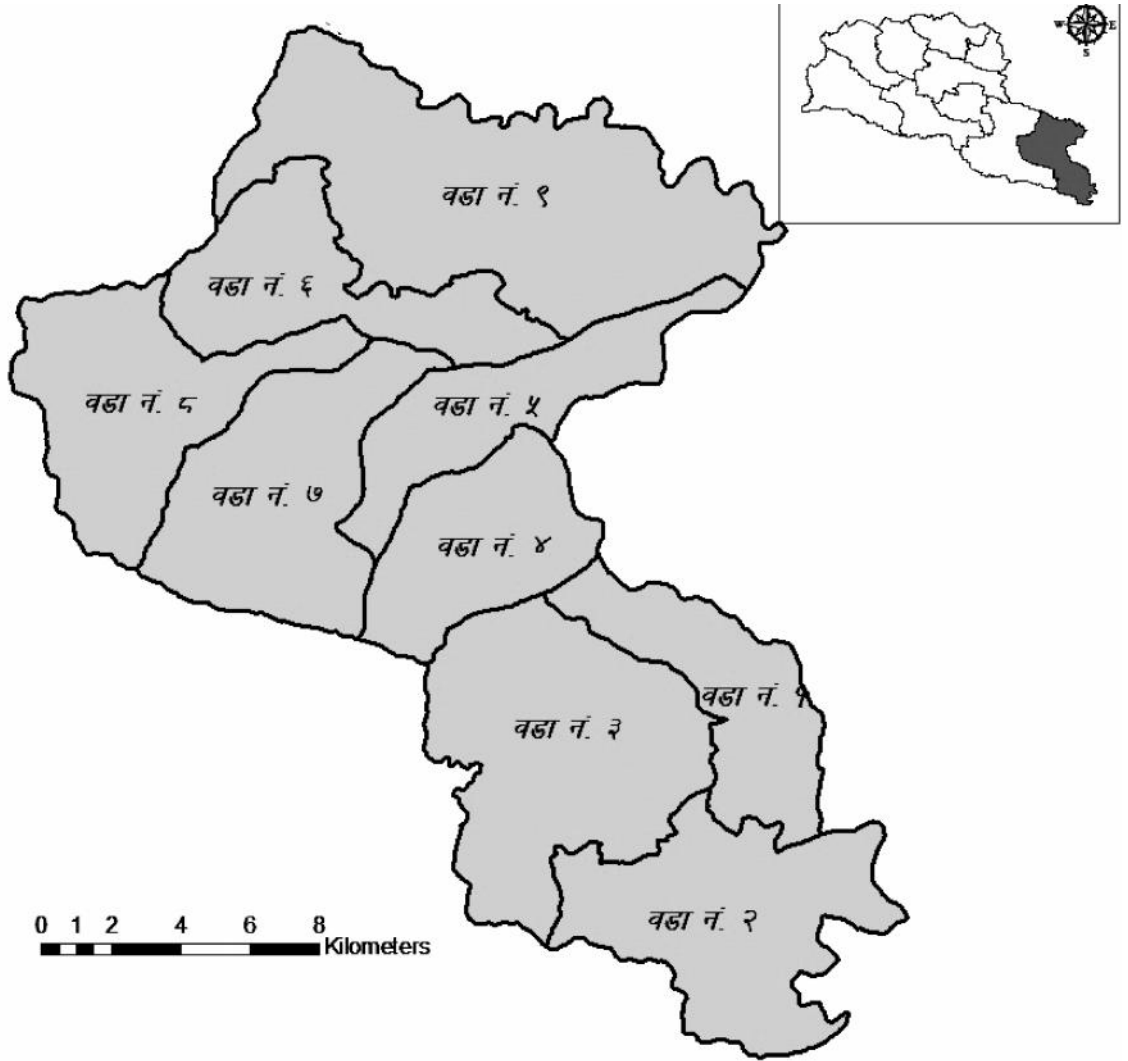
समाज र जनसंख्याको विकासको क्रमसंगै ग्रामीण क्षेत्रहरूमा ग्रामीण जनताको आवश्यकताका वस्तु तथा सेवाहरू र स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएका वस्तु तथा सेवाहरू खरिद बिक्री गर्ने उद्देश्यले विभिन्न ग्रामीण क्षेत्रहरूमा बजार केन्द्रहरू स्थापना र विकास हुदै गएको पाईन्छ । यसरी स्थापना र विकास भएका बजारहरू हेटौँडा, भीमफेदी, मनहरी, लोथर, छतवन, फापरवारी, चौघडा, पालुङ्गा(ओखरबजार), हुन् । त्यसैगरी भैसे, दामन (शिखर कोट), हटिया (चिसापानी), बसामाडी (बस्तीपुर), बज्रबाराही (सरस्वती बजार), मार्खु, कुलेखानी, नामटार, हर्नामाडी आदि पनि क्रमशः बजारउन्मुख क्षेत्रमा पर्दछन् ।

v08 v

gj ul7t ufpkflnsf:gu/kflnsfx?sf]
kl/rofTds ljj /0f

जम्दती उपकृलसु

जिल्हा उपनिर्देश

१.१ परिचय :

वाग्मती गाँउपालिका ३११.७९ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको मकवानपुर जिल्लाको पूर्वि भागमा अवस्थित छ । यस गाँउपालिकाको केन्द्र साविकको फापरवारी गा.वि.स.को कार्यालय रहेको छ । यो तह मकवानपुर जिल्लाका ३ वटा साविकका गा. वि. स.हरुलाई मिलाएर बनाइएको हो । यस गाँउपालिका अर्न्तगतका साविक गा. वि. स. हरुमा राईगाऊँ, फापरवारी र बेतिनी रहेका छन् । प्राकृतिक श्रोत एवं साधनले सम्पन्न यस गाउँपालिकामा वायु उर्जा केन्द्र रहेको छ । भौगोलिक रूपमा विकट भएकोले आवश्यक पुर्वाधारको अवस्था कमजोर नै छ । शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिवि तथा अन्य सुचकहरु कमजोर देखिन्छ । तामाङ्ग, मगर, पहेरी, राई, माझि जातिको उच्चतम वसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सकिन्छ ।

समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु : राई गाऊँ, फापरवारी र बेतिनी गा.वि.स.

केन्द्र : साविकको फापरवारी गा.वि.स. कार्यालय

वडा संख्या : ९

सीमाना :

पूर्व :सिन्धुली जिल्ला

पश्चिम : बकैया गाउँपालिका

उत्तर : ललितपुर र काभ्रे जिल्ला

दक्षिण : रौतहट जिल्ला र बकैया गाउँपालिका

१.२ वडा विभाजन, घरपरिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.हरु	साविक वडा नं.	घरपरिवार संख्या	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा जनसंख्या
१	राईगाऊँ	१ देखि ३ सम्म	५९१	१४७६	१६६२	३१३८
२	राईगाऊँ	४ देखि ७ सम्म	८२५	२०४३	२२२६	४२६९
३	राईगाऊँ	८ र ९	४७७	१४५८	१५०३	२९६१
४	फापरवारी	१	५६१	१५५०	१६३०	३१८०
५	फापरवारी	२	५८२	१५२२	१६५०	३१७२
६	फापरवारी	३,७,८	७०७	१६३३	१८०४	३४३७
७	फापरवारी	४ र ५	६४३	१६४२	१७१५	३३५७
८	फापरवारी	६ र ९	७३०	१७३६	१९८६	३७२२
९	बेतिनी	१ देखि ९ सम्म	६१७	१६६७	१६८४	३३५१
जम्मा			५७३३	१४७२७	१५८६०	३०५८७

१.३ साक्षरताको अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिको साक्षरता प्रतिशत ५४.२ रहेको छ । जस मध्ये पुरुष साक्षरता प्रतिशत ६३.४ र महिला साक्षरता प्रतिशत ४५.७ रहेको देखिन्छ ।

साल	पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	६३.४	४५.७	५४.२

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.४ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्रका हरेक परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो । सो गणनाको नतिजाअनुसार यस बाग्मती गाउँपालिकामा कुल ५ हजार ७ सय ३३ परिवार मध्ये ४९.२८ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप, ट्युबवेल/हाते पम्पबाट १.२६ प्रतिशत, ढाकिएको इनार/कुवाबाट १.४८ प्रतिशत, ३९.८७ प्रतिशतले खुला इनार/कुवाबाट पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ । मूल धारा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू कुल परिवारको क्रमशः ५.२२ , २.५६ र ०.१२ प्रतिशत रहेका छन् ।

तालिका : खानेपानीको स्रोतअनुसार परिवार संख्या

जम्मा	पिउने पानीको स्रोत							नखुलेको
	धारा वा पाइप	ट्युबवेल वा हाते पम्प	ढाकिएको इनार वा कुवा	नढाकिएको इनार वा कुवा	मूल धारा	नदी वा खोला	अन्य	
५७३३	२८२५	७२	८५	२२८६	२९९	१४७	७	१२
१००	४९.२८	१.२६	१.४८	३९.८७	५.२२	२.५६	०.१२	०.२१

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.५ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस गाउँपालिकाका कुल परिवार मध्ये अधिकांश परिवारले खाना पकाउन काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ । कुल परिवारको ९७.६३ प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ ।

तालिका : खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन							नखुलेको
	काठ/ दाउरा	मटितेल	एल पि ग्यास	गुईठा	गोबर ग्याँस	विजुली	अन्य	
५७३३	५५९७	२५	२७	१०	६२	०	०	१२
१००	९७.६३	०.४४	०.४७	०.१७	१.०८	०.००	०.००	०.२१

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

१.६ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने साधन

यहाँका घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर सौर्य उर्जा प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ। जनगणना २०६८ अनुसारसौर्य उर्जाको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार ३५.२० प्रतिशत बिजुली २८.९२ प्रतिशत, मट्टितेल प्रयोग गर्ने परिवार २९.४४ प्रतिशत देखिएको छ। को छ।

तालिका : अक्सर बत्ती बाल्ने स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	अक्सर बत्ती बाल्ने स्रोत					नखुलेको
	बिजुली	मट्टितेल	वायोग्याँस	सौर्य	अन्य	
५७३३	१६५८	१६८८	४	२०१८	३५३	१२
१००	२८.९२	२९.४४	०.०७	३५.२०	६.१६	०.२१

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको वितरण

वि.सं.२०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमश तामाङ्ग १८,४६३ (६०.३६%), मगर ३७८८ (१२.३९%), राई २५२७ (८.२६%), माझि १४३४ (४.६९%), पहरी ११८७ (३.८८%), कामी ९८८ (३.२३%), क्षेत्री ६४० (२.०९%), ब्राह्मण ५३३ (१.७४%), नेवार ४९५ (१.६२%), दमाई २२७ (०.७४%) आदि रहेका छन्। जनजातिमा मुख्य गरी तामाङ्ग, मगर, राई, माझि, आदि पर्दछन् भने दलित तर्फ कामी, दमाई आदि छन्। यहाँको विस्तृत जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : जातजातिको विवरण

क्र.सं.	जातजाती को नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क स	जातजाती को नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१८४६३	६०.३६	२	मगर	३७८८	१२.३९
३	राई	२५२७	८.२६	४	माझी	१४३४	४.६९
५	पहरी	११८७	३.८८	६	कामी	९८८	३.२३
७	क्षेत्री	६४०	२.०९	८	ब्राह्मण	५३३	१.७४
९	नेवार	४९५	१.६२	१०	दमाई	२२७	०.७४
११	अन्य	३०५	१.००				

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.८ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको वितरण

मातृभाषा अनुसार तामाङ्ग भाषीको संख्या १८४२३ (६०.२३%), नेपाली ६६७२ (२१.८१%), मगर २२९६ (७.५९%), राई १८०१ (५.८९%) र माझी ६८५ (२.२४%) रहेका छन्। मातृभाषा अनुसारको तथ्यांक तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : मातृभाषाअनुसार जनसंख्याको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क स	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१८४२३	६०.२३	२	नेपाली	६६७२	२१.८१
३	मगर	२२९६	७.५१	४	राई	१८०१	५.८९
५	माझि	६८५	२.२४	६	अन्य	७१०	२.३२

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.५ स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूको विवरण

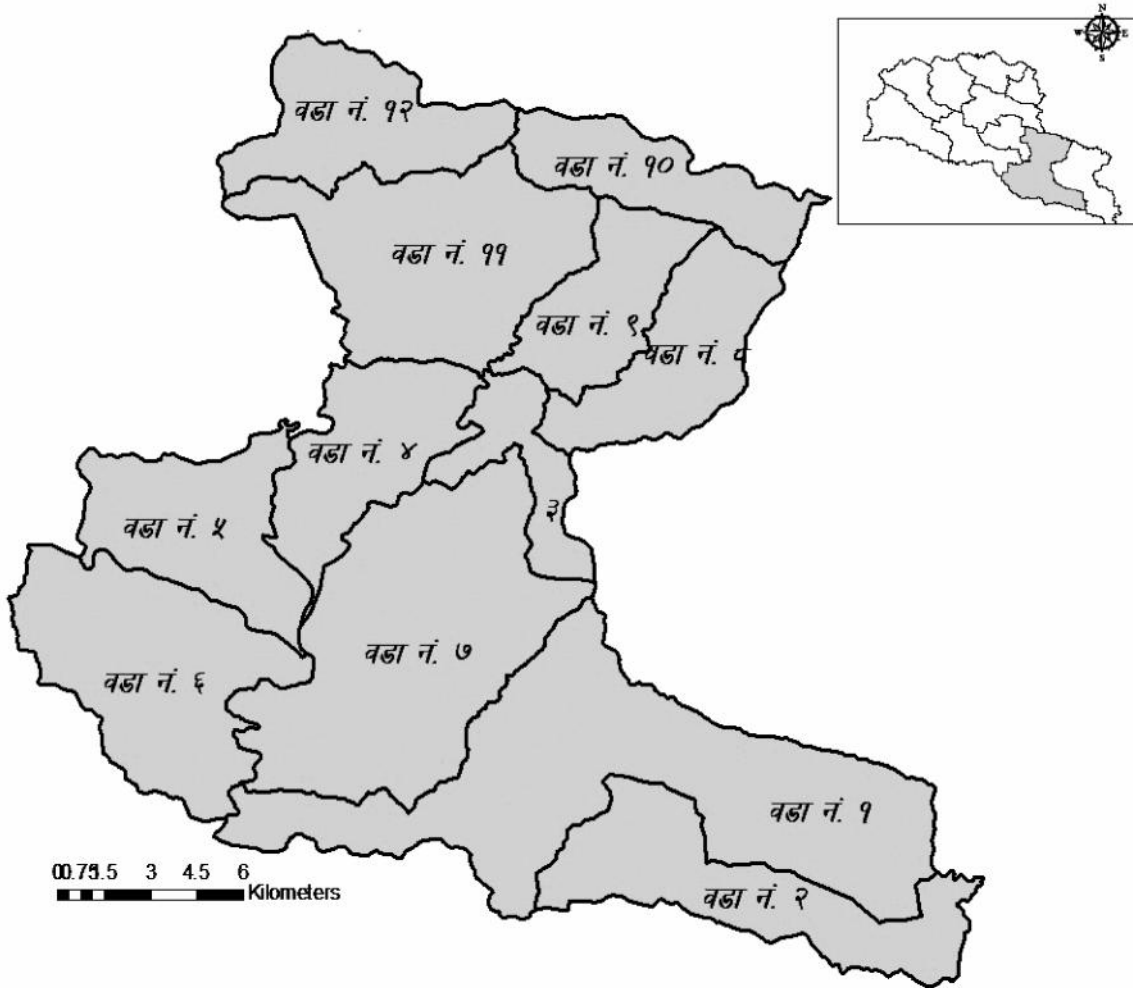
मिति २०७४ बैशाख ३१ गते सम्पन्न स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४ मा यस गाउँपालीकाको मतगणना परिणाम यस प्रकार रहेको छ ।

वडा नं.	पद	उमेदवारको नाम	लिंग	राजनितिक दल	प्राप्त मत	कैफियत
१-९	अध्यक्ष	सर्केश घलान	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	३२२१	निर्वाचित
	उपाध्यक्ष	धनमाया स्याङ्तान	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३१४४	निर्वाचित
१	वडाअध्यक्ष	ठगेन्द्र वाईवा	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३३६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	बखत बहादुर राई	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३३८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	काजीमान भोलन	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३३१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	चिनिमाया लोप्चन	महिला	नेपाली कांग्रेस	३३१	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	नन्द कुमारी दर्जी	महिला	नेपाली कांग्रेस	३४३	निर्वाचित
२	वडाअध्यक्ष	जगत बहादुर लामा	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	६०५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	रुप बहादुर राना	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	६०७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	कामी सिं भोलन	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	६०४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सुमित्रा रायमाझि	महिला	नेपाली कांग्रेस	५९८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	विष्णु माया वि.क.	महिला	नेपाली कांग्रेस	५९३	निर्वाचित
३	वडाअध्यक्ष	वल बहादुर पाख्रिन	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	३१४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	बिर बहादुर लामा	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	३०५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	हउरे माझी	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	३०५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	भगवती माया माझी	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	३११	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	विष्णु माया वि.क.	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	निर्विरोध	निर्वाचित
४	वडाअध्यक्ष	रहर सिं थिङ	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४७७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	यान बहादुर पाख्रिन	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४८३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	भुमिलाल माझी	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४८२	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सन्दीपा घिसिङ	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४८४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	उर्मिला वि.क.	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४७९	निर्वाचित

६	वडाअध्यक्ष	ध्रुव थापा	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४४५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	जसकिर घिसिङ	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४१७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	छेवाङ स्याङ्तान	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४१५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	जुन माया भोम्जन	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४३१	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सानुमाया विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४२३	निर्वाचित
७	वडाअध्यक्ष	डिल्ली प्रसाद घोरसाइनी	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	४५४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	कनक बहादुर राई	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	४४८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	राम बहादुर आले	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	४४८	निर्वाचित
	महिला सदस्य	श्रृजना थिङ गोले	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	४४७	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	समिक्षा विश्वकर्मा	महिला	नेपाली काँग्रेस	४४८	निर्वाचित
८	वडाअध्यक्ष	धन बहादुर योञ्जन	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३६३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सोम बहादुर नेगी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३६८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	जित बहादुर रुम्बा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३५८	निर्वाचित
	महिला सदस्य	विष्णु माया तिर्मात्सना	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३७५	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सरिता विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३७१	निर्वाचित
९	वडाअध्यक्ष	मदन कुमार दुरुङ्च्याङ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५६९	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	खड्ग बहादुर भोम्जन	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५४८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	मठु पुलामी मगर	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५४६	निर्वाचित
	महिला सदस्य	पुर्ण माया पाख्रिन तामाङ	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५५०	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सर्मिला विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५५६	निर्वाचित

जसोपुर्वाञ्चल

वकैया गाउँपालिका

१.१ परिचय

वकैया गाउँपालिका ३९३.७५ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको मकवानपुर जिल्लाको दक्षिण पूर्वि भागमा अवस्थित छ। यस गाउँपालिकाको केन्द्र साविकको छतिवन गा.वि.स.कार्यालय रहेको छ। यो तह मकवानपुर जिल्लाका ५ वटा साविकका गा. वि. स. हरुलाई मिलाएर बनाइएको हो। यस गाउँपालिका अर्न्तगतका साविक गा. वि. स. हरुमा धियाल, छतिवन, शिखरपुर, मन्थली र ठिंगन छन्। भौगोलिक रूपमा विकट भएकोले आवश्यक पूर्वाधारको अवस्था कमजोर नै छ। शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिवी तथा अन्य सुचकहरु कमजोर देखिन्छ। तामाङ्ग जातिको उच्चतम बसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सकिन्छ।

समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु : धियाल, छतिवन, शिखरपुर, मन्थली र ठिंगन गा.वि.स.

केन्द्र : साविकको छतिवन गा.वि.स.

वडा संख्या : १२

सीमाना :

पूर्व : बाग्मती गाउँपालिका

पश्चिम : हेटौडा उ.म.न.पा. र मकवानपुरगढी गाउँपालिका

उत्तर : ललितपुर जिल्ला र भिमफेदी गाउँपालिका

दक्षिण : रौतहट र बारा जिल्ला

१.२ वडा विभाजन, घरपरिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.हरु	साविक वडा नं.	घरपरिवार संख्या	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा जनसंख्या
१	धियाल	१, ५ र ६	४९६	१३८४	१३८६	२७७०
२	धियाल	२ - ४ र ७ - ९	५९४	१५५३	१६२२	३१७५
३	छतिवन	१ र २	६१९	१४७२	१५५३	३०२५
४	छतिवन	३, ५ र ६	१०२८	२४००	२६२८	५०२८
५	छतिवन	७ र ८	७६७	१८६१	१९९५	३८५६
६	छतिवन	९	८०९	२०४१	२१०२	४१४३
७	छतिवन	४	९५०	२१७८	२५२०	४६९८
८	शिखरपुर	१ - ४ र ९	५५२	१४७८	१५४०	३०१८
९	शिखरपुर	५ - ८	५०२	१३७३	१५०५	२८७८

१०	मन्थली	१-९	५०९	१३५२	१४१०	२७६२
११	ठिंगन	१, २ र ५	३६०	१०५२	१२०५	२२५७
१२	ठिंगन	३, ४ र ६ - ९	३५५	१००४	१०२८	२०३२
जम्मा			७५४१	१९१४८	२०४९४	३९६४२

२.३ साक्षरताको अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिको साक्षरता प्रतिशत ५६.३ रहेको छ । जस मध्ये पुरुष साक्षरता प्रतिशत ६३.५ र महिला साक्षरता प्रतिशत ४९.७ रहेको देखिन्छ ।

साल	पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	६३.५	४९.७	५६.३

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

२.४ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्रका हरेक परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो । सो गणनाको नतिजाअनुसार यस वकैया गाउँपालिकामा कुल ७ हजार ५ सय ४१ परिवार मध्ये ४६ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप, ट्युबवेल/हाते पम्पबाट ७ प्रतिशत, ढाकिएको इनार/कुवाबाट २.३९ प्रतिशत, ३७.०५ प्रतिशतले खुला इनार/कुवाबाट पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ । मूल धारा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू कुल परिवारको क्रमशः ६.३७ , ०.८० र ०.२७ प्रतिशत रहेका छन् ।

तालिका : खानेपानीको स्रोतअनुसार परिवार संख्या

जम्मा	पिउने पानीको स्रोत							नखुलेको
	धारा वा पाइप	ट्युबवेल वा हाते पम्प	ढाकिएको इनार वा कुवा	नढाकिएको इनार वा कुवा	मूल धारा	नदी वा खोला	अन्य	
७५४१	३४६९	५२८	१८०	२७९४	४८०	६०	२०	१०
१००	४६.००	७.००	२.३९	३७.०५	६.३७	०.८०	०.२७	०.१३

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

२.५ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस गाउँपालिकाका कुल परिवार मध्ये अधिकांश परिवारले खाना पकाउन काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ । कुल परिवारको ९६.८५ प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ ।

तालिका : खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन							
	काठ/ दाउरा	मटितेल	एल पि ग्यास	गुईठा	गोबर ग्याँस	विजुली	अन्य	नखुलेको
७५४१	७३००	३०	११२	१३	६८	१	७	१०
१००	९६.८०	०.४०	१.४९	०.१७	०.९०	०.०१	०.०९	०.१३

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन:२०६८

२.६ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने साधन

यहाँका घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर जलविद्युत प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ। जनगणना २०६८ अनुसार विजुली स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार ५६.९६ प्रतिशत, मटितेल प्रयोग गर्ने परिवार २६.१८, सौर्य उर्जा १४.१५ प्रतिशत, वायोग्यास ०.०९ प्रतिशत देखिएको छ।

तालिका : अक्सर बत्ती बाल्ने स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	अक्सर बत्ती बाल्ने स्रोत					नखुलेको
	विजुली	मटितेल	वायोग्याँस	सौर्य	अन्य	
७५४१	४२९५	१९७४	७	१०६७	१८८	१०
१००	५६.९६	२६.१८	०.०९	१४.१५	२.४९	०.१३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

२.७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको वितरण

वि.सं.२०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमश तामाङ्ग २९०४३ (७३.२६%), ब्राह्मण २३७४ (५.९९%) क्षेत्री २३१३ (५.८४%), माभी १३२६ (३.३४%), कामी १२०८ (३.०५%), राई ८२४ (२.०८%), मगर ५७० (१.४४%), दनुवार ४४८ (१.१३%), घले ४४१ (१.११%), नेवार १५२ (०.३८%), अन्य ९४३ (२.३८%) आदि रहेका छन्। जनजातिमा मुख्य गरी तामाङ्ग, मगर, राई, माभी, आदि पर्दछन् भने दलित तर्फ कामी, दमाई आदि छन्। यहाँको विस्तृत जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : जातजातिको विवरण

क्र.सं.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र.सं.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	२९०४३	७३.२६	२	ब्राह्मण	२३७४	५.९९
३	क्षेत्री	२३१३	५.८४	४	माभी	१३२६	३.३४
५	कामी	१२०८	३.०५	६	राई	८२४	२.०८
७	मगर	५७०	१.४४	८	दनुवार	४४८	१.१३
९	घले	४४१	१.११	१०	नेवार	१५२	०.३८
११	अन्य	९४३	२.३८				

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

२.८ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको वितरण

मातृभाषा अनुसार तामाङ्ग भाषीको संख्या २८९७३ (७३।०९%), नेपाली १००६८ (२५।४%), मगर १८० (०.४५%), भोजपुरी ११७ (०.३%) र राई १०४ (०.२६%) आदि रहेका छन् । मातृभाषा अनुसारको तथ्यांक तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका : मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या

क्र.सं.	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क स	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	२८९७३	७३.०९	२	नेपाली	१००६८	२५.४
३	मगर	१८०	०.४५	४	भोजपुरी	११७	०.३
५	राई	१०४	०.२६	६	अन्य	२००	०.५०

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

२.९ स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूको वितरण

मिति २०७४ वैशाख ३१ गते सम्पन्न स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४ मा यस गाउँपालीकाको मतगणना परिणाम यस प्रकार रहेको छ

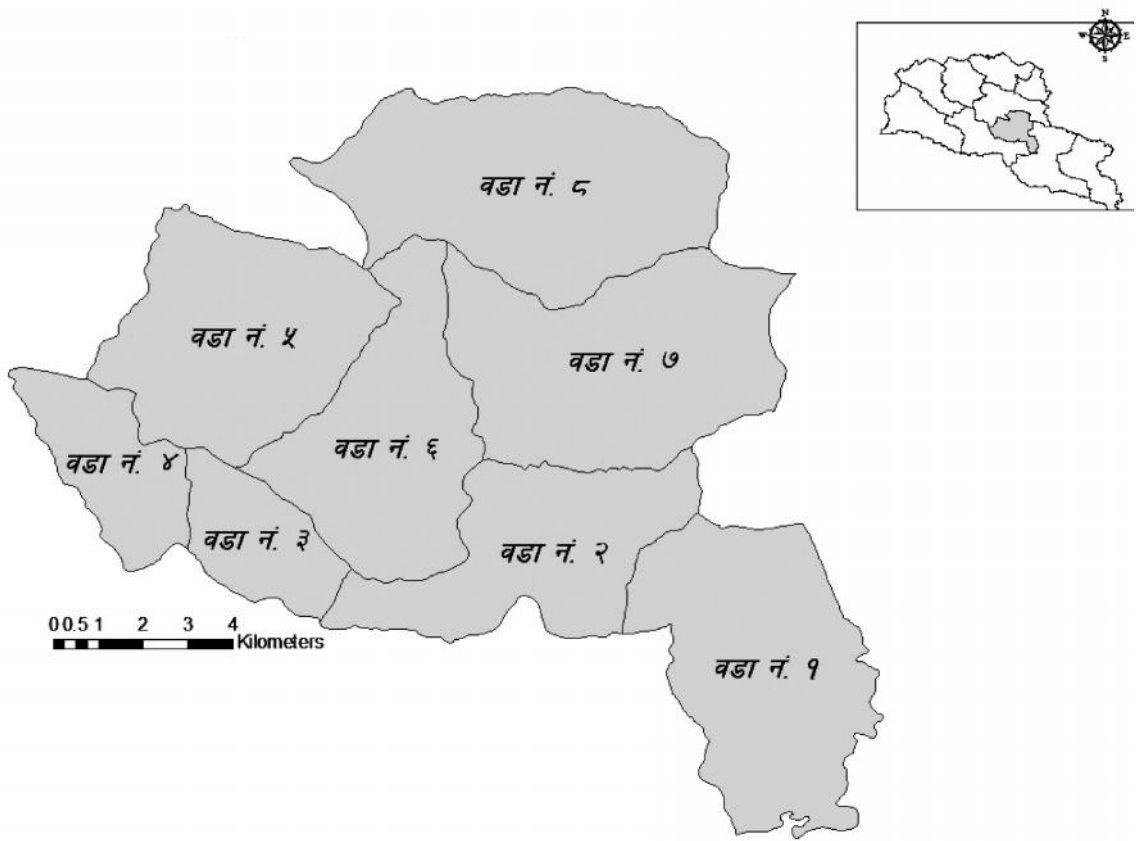
वडा नं	पद	उम्मेदवार नाम	लिङ्ग	राजनितीक दल	प्राप्त मत	कैफियत
१-९	अध्यक्ष	दामोदर खनाल	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	४५४४	निर्वाचित
	उपाध्यक्ष	सरला बोलखे	महिला	ने क पा (एमाले)	४६६३	निर्वाचित
१	वडा अध्यक्ष	बृद्धिमान वाइवा	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	२३१	निर्वाचित
	सदस्य	प्रेम बहादुर फुयाल	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	२३२	निर्वाचित
	सदस्य	भिम बहादुर थिङ	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	२२८	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सर्मिला वाइवा	महिला	ने क पा माओवादी केन्द्र	२३४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	लालीमाया विश्वकर्मा	महिला	ने क पा (एमाले)	निर्बिरोध	निर्वाचित
२	वडा अध्यक्ष	विरमान बल	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३३१	निर्वाचित
	सदस्य	जित बहादुर रुम्बा	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३२५	निर्वाचित
	सदस्य	गन बहादुर मुक्तान	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३२१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	विष्णु भुजेल	महिला	ने क पा (एमाले)	३२८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सम्भना परियार	महिला	ने क पा (एमाले)	३२९	निर्वाचित
३	वडा अध्यक्ष	दिल बहादुर बोम्जन	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	५३५	निर्वाचित
	सदस्य	लाल बहादुर खड्का	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	५१५	निर्वाचित
	सदस्य	सोमराज बोम्जन	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	५१०	निर्वाचित
	महिला सदस्य	निर्मला राई	महिला	नेपाली कांग्रेस	५१७	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	प्रमिला विश्वकर्मा	महिला	नेपाली कांग्रेस	५१६	निर्वाचित
	वडा अध्यक्ष	राजन दंगाल	पुरुष	ने क पा (एमाले)	७२४	निर्वाचित
	सदस्य	विजय कुमार ब्लोन	पुरुष	ने क पा (एमाले)	७२१	निर्वाचित

४	वडा अध्यक्ष	राजन दंगाल	पुरुष	ने क पा (एमाले)	७२४	निर्वाचित
	सदस्य	विजय कुमार ब्लोन	पुरुष	ने क पा (एमाले)	७२१	निर्वाचित
	सदस्य	गंगे न्यासुर	पुरुष	ने क पा (एमाले)	७०४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	जिरा कुमारी दाहाल	महिला	ने क पा (एमाले)	७३४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सावित्री सुनार	महिला	ने क पा (एमाले)	७२२	निर्वाचित
५	वडा अध्यक्ष	शेरमान घलान	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	५३४	निर्वाचित
	सदस्य	सोम बहादुर माफी	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	५१०	निर्वाचित
	सदस्य	वीर बहादुर बल	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	५०६	निर्वाचित
	महिला सदस्य	विवीमाया जिम्बा	महिला	नेपाली कांग्रेस	५५३	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	कल्पना लकाई	महिला	नेपाली कांग्रेस	५२१	निर्वाचित
६	वडा अध्यक्ष	फुल बहादुर भोम्जन	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३३४	निर्वाचित
	सदस्य	बिनोद कुमार भोम्जन	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३३१	निर्वाचित
	सदस्य	इन्द्र बहादुर बराल	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३२९	निर्वाचित
	महिला सदस्य	ज्ञानीमाया स्याङतान	महिला	नेपाली कांग्रेस	३३२	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	योगमाया विश्वकर्मा	महिला	ने क पा (एमाले)	३२८	निर्वाचित
७	वडा अध्यक्ष	राम काजी लामिछाने	पुरुष	ने क पा (एमाले)	६४६	निर्वाचित
	सदस्य	सोम बहादुर माफी	पुरुष	ने क पा (एमाले)	५८१	निर्वाचित
	सदस्य	किशोर थापा मगर	पुरुष	ने क पा (एमाले)	५७२	निर्वाचित
	महिला सदस्य	कान्छिमाया स्याङतान	महिला	ने क पा (एमाले)	६०८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	शान्ती विश्वकर्मा	महिला	ने क पा (एमाले)	५९६	निर्वाचित
८	वडा अध्यक्ष	ईन्द्र बहादुर स्याङतान	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३७८	निर्वाचित
	सदस्य	फुल राज सिंतान	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३७६	निर्वाचित
	सदस्य	ढलक बहादुर थिङ	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३७२	निर्वाचित
	महिला सदस्य	मनमाया थापा (मगर)	महिला	ने क पा (एमाले)	३७३	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	गंगामाया कमिनी वि क	महिला	ने क पा (एमाले)	३७२	निर्वाचित
९	वडा अध्यक्ष	टंक ध्वज लोपचन	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३६९	निर्वाचित
	सदस्य	हिरालाल भोम्जन	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३६८	निर्वाचित
	सदस्य	राजन लामिछाने	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३५०	निर्वाचित
	महिला सदस्य	मंगली माया स्याङतान	महिला	नेपाली कांग्रेस	३५१	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सन्तमाया विश्वकर्मा	महिला	ने क पा (एमाले)	निर्बिरोध	निर्वाचित
१०	वडा अध्यक्ष	सोम बहादुर तिमल्सीना	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	४६८	निर्वाचित
	सदस्य	आइत सिं मोक्तान	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	४३९	निर्वाचित
	सदस्य	हिरालाल नेगी	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	४३०	निर्वाचित
	महिला सदस्य	रस्मिला थिङ	महिला	नेपाली कांग्रेस	४५२	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सुमित्रा कामी	महिला	नेपाली कांग्रेस	४५८	निर्वाचित

११	वडा अध्यक्ष	गोपाल बहादुर नेसुर	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३७३	निर्वाचित
	सदस्य	ज्ञान बहादुर गोले	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३६१	निर्वाचित
	सदस्य	ऐमान सिंह तितुङ	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३५६	निर्वाचित
	महिला सदस्य	कान्छिमाया टुप्पा	महिला	नेपाली कांग्रेस	३५२	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	चन्द्रकला सुनार	महिला	नेपाली कांग्रेस	३६०	निर्वाचित
१२	वडा अध्यक्ष	राम बहादुर मुक्तान	पुरुष	ने क पा (एमाले)	२९३	निर्वाचित
	सदस्य	कृष्ण प्रसाद दाहाल	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	२९९	निर्वाचित
	सदस्य	उत्तम बहादुर घले	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	२८५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	पातली माया मुक्तान	महिला	ने क पा (एमाले)	२८९	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	गोपिनी विश्वकर्मा	महिला	नेपाली कांग्रेस	२८८	निर्वाचित

श्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, मकवानपुर

मकवानपुरगढी गाउँपालिका

मकवानपुरगढी गाउँपालिका

३.१ परिचय

मकवानपुरगढी गाउँपालिका १४८.७२ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको मकवानपुर जिल्लाको मध्य भागमा अवस्थित रहेको छ। यस गाउँपालिकाको सदरमुकाम साविकको मकवानपुरगढी गा.वि.स.को कार्यालय रहेको छ। यो तह मकवानपुर जिल्लाका ४ वटा साविकका गा वि स हरुलाई मिलाएर बनाइएको हो। यस गाउँपालिका अर्न्तगतका साविक गा.वि. स. हरुमा मकवानपुरगढी, आमभञ्ज्याङ, सुकौरा र बुढीचौर रहेका छन्। धार्मिक, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, स्थितिले यो गाउँपालिकाले निकै सम्भावना बोकेको छ। भौगोलिक रूपमा विकट भएकोले आवश्यक पूर्वाधारको अवस्था कमजोर नै छ। शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिवी तथा अन्य सुचकहरु मध्यम देखिन्छ।। निर्माणाधिन कान्ति लोकपथको पूर्ण निर्माण तथा संचालन पश्चात यस क्षेत्रको आर्थिक र सामाजिक क्षेत्रमा सकारात्मक परिवर्तनको अवसर रहेकोछ। तामाङ्ग, ब्राह्मण तथा क्षेत्री जातिको मुख्य बसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सकिन्छ।

समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु : आमभञ्ज्याङ, सुकौरा, बुढीचौर र मकवानपुरगढी गा.वि.स.

केन्द्र : साविकको मकवानपुरगढी गा.वि.स. कार्यालय

वडा संख्या : ८

सीमाना :

पूर्व : वकैया गाउँपालिका

पश्चिम : भीमफेदी गाउँपालिका र हेटौँडा उ.प.म.न.पा.

उत्तर : भीमफेदी गाउँपालिका

दक्षिण : हेटौँडा उ.प.म.न.पा. र वकैया गाउँपालिका

३.२ वडा विभाजन, घरपरिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.हरु	साविक वडा नं.	घरपरिवार संख्या	पुरुष संख्या	महिला संख्या	जम्मा जन संख्या
१	मकवानपुरगढी	१ - २	५३१	१३७५	१४२४	२७९९
२	मकवानपुरगढी	३ - ४	८०८	२०२५	२१५८	४१८३
३	मकवानपुरगढी	५ - ७	५७४	१२९४	१४३७	२७३१
४	मकवानपुरगढी	८ - ९	६६४	१५५०	१६००	३१५०
५	आमभञ्ज्याङ	१ - ४	७३५	१७६४	१८५६	३६२०
६	आमभञ्ज्याङ	५ - ९	६६८	१५६६	१७२०	३२८६
७	सुकौरा	१ - ९	६५४	१७२१	१८०४	३५२५
८	बुढीचौर	१ - ९	३७०	१०४१	१०४४	२०८५
जम्मा			५००४	१२३३६	१३०४३	२५३७९

३.३ साक्षरताको अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिकाको साक्षरता प्रतिशत ६९.२ रहेको छ । जस मध्ये पुरुष साक्षरता प्रतिशत ७६.५ र महिला साक्षरता प्रतिशत ६२.४ रहेको देखिन्छ ।

साल	पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	७६.५	६२.४	६९.२

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

३.४ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्रका हरेक परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो । सो गणनाको नतिजाअनुसार यस मकवानपुरगढी गाउँपालिकामा कुल पाँच हजार चार परिवार मध्ये ८३.४३ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप, ट्युबवेल/हाते पम्पबाट ०.२८ प्रतिशत, ढाकिएको इनार/कुवाबाट ०.२२ प्रतिशत, १०.६३ प्रतिशतले खुला इनार/कुवाबाट पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ । मूल धारा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू कुल परिवारको क्रमशः २.२४ , १.८८ र ०.८८ प्रतिशत रहेका छन् ।

तालिका : खानेपानीको स्रोतअनुसार परिवार संख्या

जम्मा	पिउने पानीको स्रोत							नखुलेको
	धारा वा पाइप	ट्युबवेल वा हाते पम्प	ढाकिएको इनार वा कुवा	नढाकिएको इनार वा कुवा	मूल धारा	नदी वा खोला	अन्य	
५००४	४१७५	१४	११	५३२	११२	९४	४४	२२
१००	८३.४३	०.२८	०.२२	१०.६३	२.२४	१.८८	०.८८	०.४४

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

३.५ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस गाउँपालिकाका कुल परिवार मध्ये अधिकांश परिवारले खाना पकाउन काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ । कुल परिवारको ९४.४४ प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ ।

तालिका : खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन							नखुलेको
	काठ/ दाउरा	मटितेल	एल पि	गुईठा	गोबर ग्याँस	विजुली	अन्य	
५००४	४७२६	१७	८४	११	१३८	३	०	२५
१००	९४.४४	०.३४	१.६८	०.२२	२.७६	०.०६	०.००	०.५०

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

३.६ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने साधन

यहाँका धेरै घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर बिजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ। जनगणना २०६८ अनुसार बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार ७९.०६ रहेको छ। बत्ती बाल्नका लागि अक्सर मटितेल प्रयोग गर्ने परिवार १८.८४ प्रतिशत देखिएको छ।

तालिका : अक्सर बत्ती बाल्ने स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	अक्सर बत्ती बाल्ने स्रोत					नखुलेको
	बिजुली	मटितेल	वायोग्याँस	सौर्य	अन्य	
५००४	३९५६	९४३	६	७०	५	२४
१००	७९.०६	१८.८४	०.१२	१.४०	०.१०	०.४८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

३.७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको वितरण

वि.सं.२०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमशः तामाङ्ग १५०४८ (५९.२९%), ब्राह्मण ६६१३ (२६.०६%), क्षेत्री १,८०२ (७.१०%), कामी ५७६ (२.२७%), मगर ५६५ (२.२३%), नेवार ३५४ (१.३९%), दमाइ २०४ (०.८०%), गुरुङ्ग ६४ (०.२५%), ठकुरी २३ (०.०९%), सुनुवार २२ (०.०९%) आदि रहेका छन्। जनजातिमा मुख्य गरी तामाङ्ग, मगर, नेवार, गुरुङ्ग आदि पर्दछन् भने दलित तर्फ कामी, दमाई आदि छन्। यहाँको विस्तृत जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : जातजातिको विवरण

क्र.सं.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र.सं.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१५०४८	५९.२९	२	ब्राह्मण	६६१३	२६.०६
३	क्षेत्री	१८०२	७.१०	४	कामी	५७६	२.२७
५	मगर	५६५	२.२३	६	नेवार	३५४	१.३९
७	दमाइ	२०४	०.८०	८	गुरुङ्ग	६४	०.२५
९	ठकुरी	२३	०.०९	१०	सुनुवार	२२	०.०९
११	अन्य	१०८	०.४३				

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

३.८ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको विवरण

मातृभाषा अनुसार तामाङ्ग भाषीको संख्या ९८९६ (७१.२४%), नेपाली २६३४ (१८.९६%), नेवारी ८९५ (६.४४%), मगर २५३ (१.८२%) र लेप्चा १४७ (१.०६%) आदि रहेका छन्। मातृभाषा अनुसारको तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : मातृभाषाको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क स	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	९८९६	७१.२४	२	नेपाली	२६३४	१८.९६
३	नेवारी	८९५	६.४४	४	मगर	२५३	१.८२
५	लेप्चा	१४७	१.०६	६	अन्य	६६	०.४८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

३.९ निर्वाचित पदाधिकारीहरूको विवरण

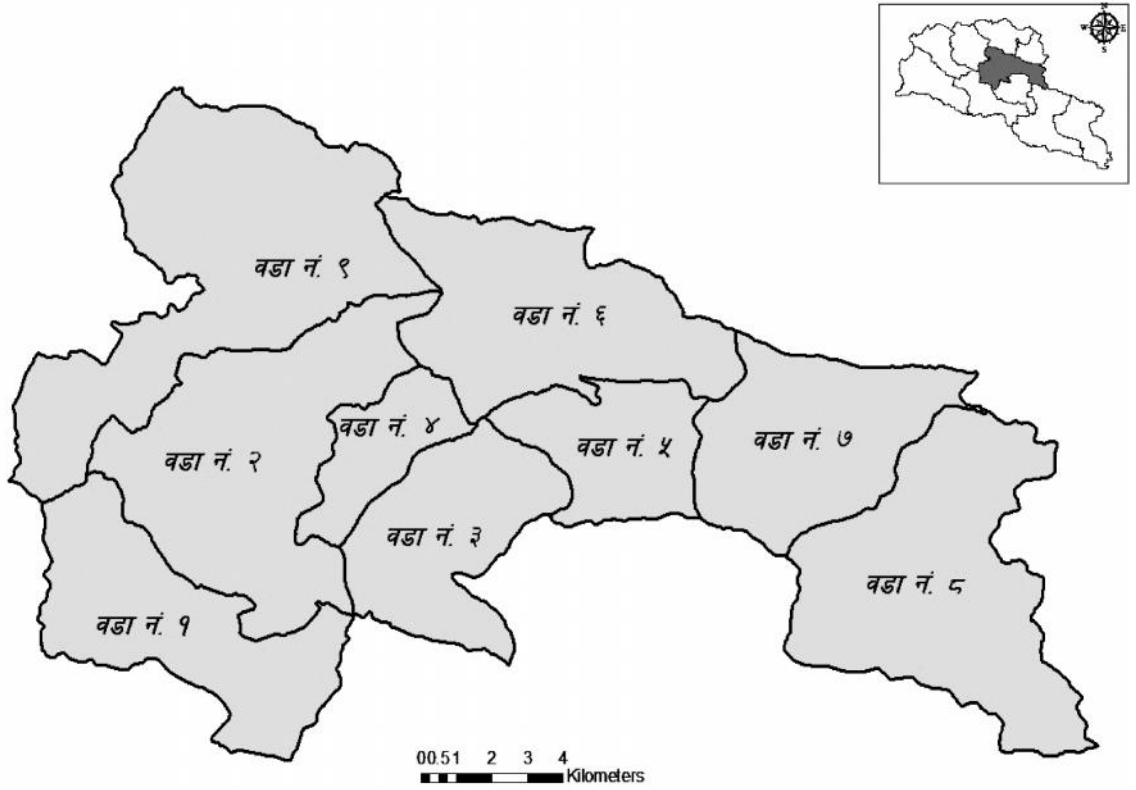
मिति २०७४ वैशाख ३१ गते सम्पन्न स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४ मा यस गाउँपालीकाको मतगणना परिणाम यस प्रकार रहेको छ ।

वडा नं.	पद	उमेदवारको नाम	लिङ्ग	राजनितिक दल	प्राप्त मत	कैफियत
१-८	अध्यक्ष	विदुर हुमागाई	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३८१४	निर्वाचित
	उपाध्यक्ष	हर्कमाया रुम्बा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३७१७	निर्वाचित
१	वडाअध्यक्ष	आइत सिंह लो	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	४६५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	गणेश मान गोले	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	४५७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुवात सिं थिङ तामाङ	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	४५४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	शान्त कुमारी डिम्डुङ	महिला	नेपाली काँग्रेस	४५९	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	ठूली माया वि.क. कामी	महिला	नेपाली काँग्रेस	निर्विरोध	निर्वाचित
२	वडाअध्यक्ष	बखान सिंह पाख्रिन	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	७०१	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	राम प्रसाद पुडासैनी	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	७२०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	शिव प्रसाद न्यौपाने	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	४६४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	पातली माया गोले	महिला	नेपाली काँग्रेस	७१४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सावित्री विश्वकर्मा	महिला	नेपाली काँग्रेस	७२०	निर्वाचित
३	वडाअध्यक्ष	भागवत घिमिरे	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७००	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	प्रेम बहादुर थोकर	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७०७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सरिता सापकोटा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	६९५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	मञ्जु कुमारी गोले	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	७१४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	बिमला सुनार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	६९९	निर्वाचित

४	वडाअध्यक्ष	राम प्रसाद तिमल्सिना	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३३७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सानुकान्छा मुक्तान	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३४७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	धन बहादुर लामा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३४२	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सन्तु थिङ	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३२६	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	संगीता कुमारी परियार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३३७	निर्वाचित
५	वडाअध्यक्ष	जित बहादुर घिमिरे	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७२२	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुकराम थिङ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७१८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	हिरा बहादुर दोड	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	६७३	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सुनमाया पाख्रिन	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	७५६	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	उषा नेपाली	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	७४९	निर्वाचित
६	वडाअध्यक्ष	टिका प्रसाद दहाल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५७३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	केशव प्रसाद न्यौपाने	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	६३३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	शेर बहादुर पाख्रिन	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५९६	निर्वाचित
	महिला सदस्य	चिनी माया लुङ्वा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	६३०	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	रन कुमारी परियार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	६२९	निर्वाचित
७	वडाअध्यक्ष	सुर्य बहादुर रुम्बा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	५०८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	प्रतिमान रुम्बा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	५०२	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सानुकान्छा मुक्तान	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	४७७	निर्वाचित
	महिला सदस्य	दुवी माया लो	महिला	नेपाली काँग्रेस	४९५	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	मैया देवी विश्वकर्मा	महिला	नेपाली काँग्रेस	४९८	निर्वाचित
८	वडाअध्यक्ष	कुमार सिं घिसिङ	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३७०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	गोकुल प्रसाद देवकोटा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३७९	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	ज्ञान बहादुर गोले	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३७२	निर्वाचित
	महिला सदस्य	बुद्धिमाया योञ्जन	महिला	नेपाली काँग्रेस	३७८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	गमला कामी	महिला	नेपाली काँग्रेस	३७८	निर्वाचित

श्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय , मकवानपुर

भिमफेदी गाउँपालिका

भिमफेदी गाउँपालिका

४.१ परिचय

भिमफेदी गाउँपालिका २४५.२७ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएर मकवानपुर जिल्लाको मध्य भागमा अवस्थित छ। यस गाउँपालिकाको केन्द्र साविकको भिमफेदी गा.वि.स. रहेको छ। यो तह मकवानपुर जिल्लाका ५ वटा साविकका गा. वि. स.हरु र एक गा.वि.स.का तिनवटा वडाहरुलाई मिलाएर बनाइएको हो। यस गाउँपालिका अर्न्तगतका साविक गा. वि. स. हरूमा भैसे, निबुवाटार, भिमफेदी, कोगटे, ईपापञ्चकन्या, नामटार (१,३,४) रहेका छन्। तामाङ्ग, मगर, क्षेत्री जातिको उच्चतम वसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सकिन्छ।

समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु : भिमफेदी, कोगटे, भैसे, निबुवाटार, नामटार (१, ३, ४) , र ईपापञ्चकन्या

केन्द्र : भिमफेदी गा.वि.स.

वडा संख्या : ९

सीमाना :

पूर्व : ललितपुर जिल्ला

पश्चिम : कैलाश गाउँपालिका र हेटौँडा उ.म.न.पा.

उत्तर : थाहा न.पा. र इन्द्रसरोवर गा.पा.

दक्षिण : हेटौँडा उ.म.न.पा., मकवानपुरगढी र बकैया गा.पा.

४.२ वडा विभाजन , घरपरिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.हरु	साविक वडा नं.	घरपरिवार संख्या	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा जनसंख्या
१	भैसे	६ - ८	७४४	३३४३	१९६६	५३०९
२	भैसे	१ -५ र ९	६५३	१३६२	१५३४	२८९६
३	निबुवाटार	२ - ५	४३५	११००	१२६४	२३६४
४	निबुवाटार	१ र ६ - ९	४४९	९०६	९८९	१८९५
५	भिमफेदी	५ -७ र ९	५४५	१२८१	१४४२	२७२३
६	भिमफेदी	१ - ४ र ८	६१८	१३३९	१५०६	२८४५
७	कोगटे	१ -९	२८०	५९३	६८६	१२७९
८	ईपापञ्चकन्या	१ - ९	४५९	१२५६	१२४१	२४९७
९	नामटार	१, ३ र ४	६३८	१५९७	१५५५	३१५२
जम्मा			४८२१	१२७७७	१२९८३	२४९६०

४.३ साक्षरताको अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिको साक्षरता प्रतिशत ६८.८ रहेको छ । जस मध्ये पुरुष साक्षरता प्रतिशत ७८.४ र महिला साक्षरता प्रतिशत ५८.६ रहेको देखिन्छ ।

साल	पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	७८.४	५८.६	६८.८

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

४.४ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्रका हरेक परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो । सो गणनाको नतिजाअनुसार यस भिमफेदी गाउँपालिकामा ८८.३८ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप, ट्युबवेल/हाते पम्पबाट ०.०८ प्रतिशत, ढाकिएको इनार/कुवाबाट ०.३५ प्रतिशत, २.३६ प्रतिशतले खुला इनार/कुवाबाट पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ । मूल धारा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू कुल परिवारको क्रमशः ६.२९ , १.८० र ०.२५ प्रतिशत रहेका छन् ।

तालिका : खानेपानीको स्रोतअनुसार परिवार संख्या

जम्मा	पिउने पानीको स्रोत							नखुलेको
	धारा वा पाइप	ट्युबवेल वा हाते पम्प	ढाकिएको इनार वा कुवा	नढाकिएको इनार वा कुवा	मूल धारा	नदी वा खोला	अन्य	
४८२१	४२६१	४	१७	११४	३०३	८७	१२	२३
१००	८८.३८	०.०८	०.३५	२.३६	६.२९	१.८०	०.२५	०.४८

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

४.५ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस गाउँपालिकाका कुल परिवार मध्ये अधिकांश परिवारले खाना पकाउन काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ । कुल परिवारको ९१.५४ प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ ।

तालिका : खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन							
	काठ/ दाउरा	मटितेल	एल पि ग्यास	गुईठा	गोबर ग्याँस	बिजुली	अन्य	नखुलेको
४८२१	४४१३	१६	२४५	१	२३	९८	१	२४
१००	९१.५४	०.३३	५.०८	०.०२	०.४८	२.०३	०.०२	०.५०

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

४.६ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने साधन

यहाँका घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बाल्नका लागि बिजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ । जनगणना २०६८ अनुसार बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार ७९.८८ प्रतिशत, मटितेल प्रयोग गर्ने परिवार १४.६२, सौर्य उर्जाको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार ४.४६ प्रतिशत, बायोग्यास ०.१२ प्रतिशत, र अन्य स्रोत ०.४४ प्रतिशत देखिएको छ ।

तालिका : अक्सर बत्ती वाले स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	अक्सर बत्ती वाले स्रोत					नखुलेको
	विजुली	मट्टितेल	वायोग्याँस	सौर्य	अन्य	
४८२१	३८५१	७०५	६	२१५	२१	२३
१००	७९.८८	१४.६२	०.१२	४.४६	०.४४	०.४८

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

४.७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको संरचना

वि.सं.२०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकामा बसोवास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमश तामाङ्ग १३,८७९ (५५.६०%), मगर ३,४७५ (१३.९२%), क्षेत्री २२५६ (९.०४%), ब्राह्मण १९०२ (७.६२%), नेवार ८९७ (३.५९%), चेपाङ्ग ७६३ (३.०६%), कामी ७१७ (२.८७%), दमाई १८४ (०.७४%), राई १२८ (०.५१%), गुरुङ्ग १०४ (०.४२%), आदि रहेका छन्। जनजातिमा मुख्य गरी तामाङ्ग, मगर, राई, माझि, आदि पर्दछन् भने दलित तर्फ कामी, दमाई आदि छन्। यहाँको विस्तृत जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : जातजातिको विवरण

क्र.सं.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत	क स	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१३८७९	५५.६०	२	मगर	३४७५	१३.९२
३	क्षेत्री	२२५६	९.०४	४	ब्राह्मण	१९०२	७.६२
५	नेवार	८९७	३.५९	६	चेपाङ्ग	७६३	३.०६
७	कामी	७१७	२.८७	८	दमाई	१८४	०.७४
९	राई	१२८	०.५१	१०	गुरुङ्ग	१०४	०.४२
११	अन्य	६५५	२.६२				

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

४.८ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको वितरण

मातृभाषा अनुसार तामाङ्ग भाषीको संख्या १२९४५ (५१.८६%), नेपाली १०८४५ (४३.४५%), नेवार ३८१ (१.५३%), चेपाङ्ग ३१४ (१.२६%) र मगर १६२ (०.६५%) आदि रहेका छन्। मातृभाषा अनुसारको तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : मातृभाषाको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क स	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१२९४५	५१.८६	२	नेपाली	१०८४५	४३.४५
३	नेवारी	३८१	१.५३	४	चेपाङ्ग	३१४	१.२६
५	मगर	१६२	०.६५	६	अन्य	३१३	१.२५

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

४.५ स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूको वितरण

मिति २०७४ बैशाख ३१ गते सम्पन्न स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४ मा यस गाउँपालीकाको मतगणना परिणाम यस प्रकार रहेको छ ।

वडा नं.	पद	उमेदवारको नाम	लिङ्ग	राजनितिक दल	प्राप्त मत	कैफियत
१-९	अध्यक्ष	हिदम लामा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३८४२	निर्वाचित
	उपाध्यक्ष	पार्वती राना	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३८०२	निर्वाचित
१	वडाअध्यक्ष	श्याम कुमार बल	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	५२४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सोम बहादुर स्याङतान	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	५६८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	प्रेम बहादुर नेगी	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	४८६	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सुमीत्रा थिङ्गा	महिला	नेपाली कांग्रेस	५१५	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	राधिका सुनार	महिला	नेपाली कांग्रेस	५२५	निर्वाचित
२	वडाअध्यक्ष	काशी राम बज्यु	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५३१	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	कर्ण बहादुर पाख्रिन	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५२५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	गोविन्द थापा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५२४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	रेनु माया थापा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५४२	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	विमला कलुवार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५२५	निर्वाचित
३	वडाअध्यक्ष	पृति लाल लामा	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५३१	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	बुद्धि मान बज्यु	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५३३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	माम्स्टर कालीकोटे मगर	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५२१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	कृष्णमाया थिङ्गा	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५२२	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	नानु माया सुनार	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५४७	निर्वाचित
४	वडाअध्यक्ष	क्षेत्र बहादुर पाण्डे	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३९६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	जानु पुडासैनी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३८४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	विर बहादुर थिंग	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३७१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	मखमली राना	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३८०	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	रमा सुनार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	४१२	निर्वाचित
५	वडाअध्यक्ष	जाहार सिं लामा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५६४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	भगवती पुडासैनी	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५४०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	तिलक प्रसाद रेग्मी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५२८	निर्वाचित
	महिला सदस्य	चेत कुमारी पुडासैनी	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५३८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	विमला कुमारी विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५४५	निर्वाचित
६	वडाअध्यक्ष	सिताराम थापा मगर	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३७४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सनत कुमार घिसिङ्गा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	४१३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	रेशम बहादुर पुलामी थापा मगर	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३९५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	मंगल देवी श्रेष्ठ	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	४२४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सरिता परियार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	४३०	निर्वाचित

७	वडाअध्यक्ष	बुद्धि बहादुर सिजाली	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	२९७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	फुल बहादुर हेम्जन	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	२८१	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	श्याम बहादुर पुलामी	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	२६३	निर्वाचित
	महिला सदस्य	बिमला देवी स्याङतान	महिला	नेपाली काँग्रेस	२८७	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	मिना कुमारी वि.क.	महिला	नेपाली काँग्रेस	२८४	निर्वाचित
८	वडाअध्यक्ष	जगत मान घिसिङ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५१४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	नवराज अधिकारी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५१४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सूर्य बहादुर लो	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५१०	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सिता थिङ	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५११	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	मेनुका विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५१९	निर्वाचित
९	वडाअध्यक्ष	प्रकाश पुडासैनी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	४०४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	चमेली माया बल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३७६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सानु कान्छा रुम्बा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३५६	निर्वाचित
	महिला सदस्य	विष्णु माया रुम्बा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३८७	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सुभद्रा वि.क.	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३८३	निर्वाचित

श्रोत :जिल्ला निर्वाचन कार्यालय , मकवानपुर

इन्द्रसरोवर गाउँपालिका

इन्द्रसरोवर गाउँपालिका

५.१ परिचय

इन्द्रसरोवर गाउँपालिका ९७.३४ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको मकवानपुर जिल्लाको उत्तर पुर्वि भागमा अवस्थित रहेको छ। यस गाउँपालिकाको सदरमुकाम साविकको कुलेखानी गा.वि.स. रहेको छ। यो तह मकवानपुर जिल्लाका ४ वटा साविकका गा. वि. स. हरुलाई मिलाएर बनाइएको हो। यस गाउँपालिका अर्न्तगतका साविक गा. वि. स. हरुमा माखु, कुलेखानी, सिस्नेरी र फाखेल रहेका छन्। भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक, स्थितिले यो गाउँपालिकाले निकै सम्भावना बोकेको छ। प्राकृतिक श्रोत एवं साधन, पर्यटनका दृष्टिले पनि उत्तिकै सम्भावित छ। नेपालकै सबभन्दा ठूलो मानवनिर्मित जलाशय इन्द्रसरोवर, व्यावसायिक रुपमा संचालित कृषि तथा पशु फर्म र अन्य प्राकृतिक सम्पदाहरु यस गाउँपालिकाको आर्थिक तथा पर्यटनका दृष्टिले महत्वपूर्ण रहेका छन्। भौगोलिक रुपमा विकट भएकोले आवश्यक पुर्वाधारको अवस्था कमजोर नै छ। शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिवि तथा अन्य सुचकहरु कमजोर देखिन्छ। तामाङ्ग, नेवार, क्षेत्री तथा मगर जातिको उच्चतम वसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सकिन्छ।

समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु : माखु, कुलेखानी, सिस्नेरी र फाखेल गा.वि.स.

केन्द्र : साविकको कुलेखानी गा.वि.स.

वडा संख्या : ५

सीमाना :

पूर्व : ललितपुर र काठमाण्डौ जिल्ला

पश्चिम : थाहा न.पा. र भिमफेदी गाउँपालिका

उत्तर : काठमाण्डौ जिल्ला र थाहा न.पा.

दक्षिण : भीमफेदी गाउँपालिका

५.२ वडा विभाजन, घरपरिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.हरु	साविक वडा नं.	घरपरिवार संख्या	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा जनसंख्या
१	माखु	१ - ९	६३४	१४५२	१६१९	३०७१
२	कुलेखानी	१ - ९	६७१	१४८३	१५६८	३०५१
३	सिस्नेरी	१ - ९	७३९	१५५४	१६९१	३२४५
४	फाखेल	१ - ४	४३२	९४१	१०३९	१९८०
५	फाखेल	५ - ९	५७९	११६१	१३८३	२५४४
जम्मा			३०५५	६५९१	७३००	१३८९१

५.३ साक्षरताको अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिको साक्षरता प्रतिशत ६१.३ रहेको छ । जस मध्ये पुरुष साक्षरता प्रतिशत ६९.६ र महिला साक्षरता प्रतिशत ५३.८ रहेको देखिन्छ ।

साल	पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	६९.६	५३.८	६१.३

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

५.४ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्रका हरेक परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो । सो गणनाको नतिजाअनुसार यस इन्द्रसरोवर गाउँपालिकामा कुल तीन हजार पचपन्न परिवार मध्ये ७८.७२ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप, ट्युबवेल/हाते पम्पबाट ०.०७ प्रतिशत, ढाकिएको इनार/कुवाबाट १.७३ प्रतिशत, १०.०५ प्रतिशतले खुला इनार/कुवाबाट पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ । मूल धारा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू कुल परिवारको क्रमशः ५.८३, १.३४ र २ प्रतिशत रहेका छन् ।

तालिका : खानेपानीको स्रोतअनुसार परिवार संख्या

जम्मा	पिउने पानीको स्रोत							नखुलेको
	धारा वा पाइप	ट्युबवेल वा हाते पम्प	ढाकिएको इनार वा कुवा	नढाकिएको इनार वा कुवा	मूल धारा	नदी वा खोला	अन्य	
३०५५	२४०५	२	५३	३०७	१७८	४१	६१	८
१००	७८.७२	०.०७	१.७३	१०.०५	५.८३	१.३४	२.००	०.२६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

५.५ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस गाउँपालिकाका कुल परिवार मध्ये अधिकांश परिवारले खाना पकाउन काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ । कुल परिवारको ९६.७९ प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ

तालिका : खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन							नखुलेको
	काठ/ दाउरा	मटितेल	एल पि ग्यास	गुईठा	गोबर ग्याँस	विजुली	अन्य	
३०५५	२९५७	१५	६७	३	१	१	२	९
१००	९६.७९	०.४९	२.१९	०.१०	०.०३	०.०३	०.०७	०.२९

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन:२०६८

५.६ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने साधन

यहाँका धेरै घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर विजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ । जनगणना २०६८ अनुसार विजुली प्रयोग गर्ने परिवार ८७.५० रहेको छ । बत्ती बाल्नका लागि अक्सर मटितेल प्रयोग गर्ने परिवार ११.९८ प्रतिशत देखिएको छ ।

तालिका : अक्सर बत्ती वाले स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	अक्सर बत्ती वाले स्रोत					नखुलेको
	विजुली	मट्टितेल	वायोग्याँस	सौर्य	अन्य	
३०५५	२६७३	३६६	५	१	१	९
१००	८७.५०	११.९८	०.१६	०.०३	०.०३	०.२९

५.७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको वितरण

वि.सं.२०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकामा बसोवास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमश तामाङ्ग ९,९७० (७१.७७%), नेवार १,१८५ (८.५३%), क्षेत्री १,०८७ (७.८३%), मगर ९१४ (६.५८%), ब्राह्मण २३४ (१.६८%), हजाम ठाकुर १२६ (०.९१%), कामी १२४ (०.८९%), दमाई ५७ (०.४१%), ठकुरी ५२ (०.३७%), गुरुङ्ग ३१ (०.२२%) आदि रहेका छन्। जनजातिमा मुख्य गरी तामाङ्ग, नेवार, मगर, गुरुङ्ग आदि पर्दछन् भने दलित तर्फ कामी, दमाई आदि छन्। यहाँको विस्तृत जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : जातजातिको विवरण

क्र.सं.	जातजाती को नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र स	जातजाती को नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	९९७०	७१.७७	२	नेवार	११८५	८.५३
३	क्षेत्री	१०८७	७.८३	४	मगर	९१४	६.५८
५	ब्राह्मण	२३४	१.६८	६	हजाम ठाकुर	१२६	०.९१
७	कामी	१२४	०.८९	८	दमाई	५७	०.४१
९	ठकुरी	५२	०.३७	१०	गुरुङ्ग	३१	०.२२
११	अन्य	१११	०.८०				

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

५.८ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको वितरण

मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको संरचनामा तामाङ्ग भाषीको संख्या ९८९६ (७१.२४%), नेपाली २६३४ (१८.९६%), नेवारी ८९५ (६.४४%), मगर २५३ (१.८२%) र लेप्चा १४७ (१.०६%) आदि रहेका छन्। मातृभाषा अनुसारको तथ्यांक तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : मातृभाषाको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र स	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	९८९६	७१.२४	२	नेपाली	२६३४	१८.९६
३	नेवारी	८९५	६.४४	४	मगर	२५३	१.८२
५	लेप्चा	१४७	१.०६	६	अन्य	६६	०.४८

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

५.८ निर्वाचित पदाधिकारीहरूको विवरण

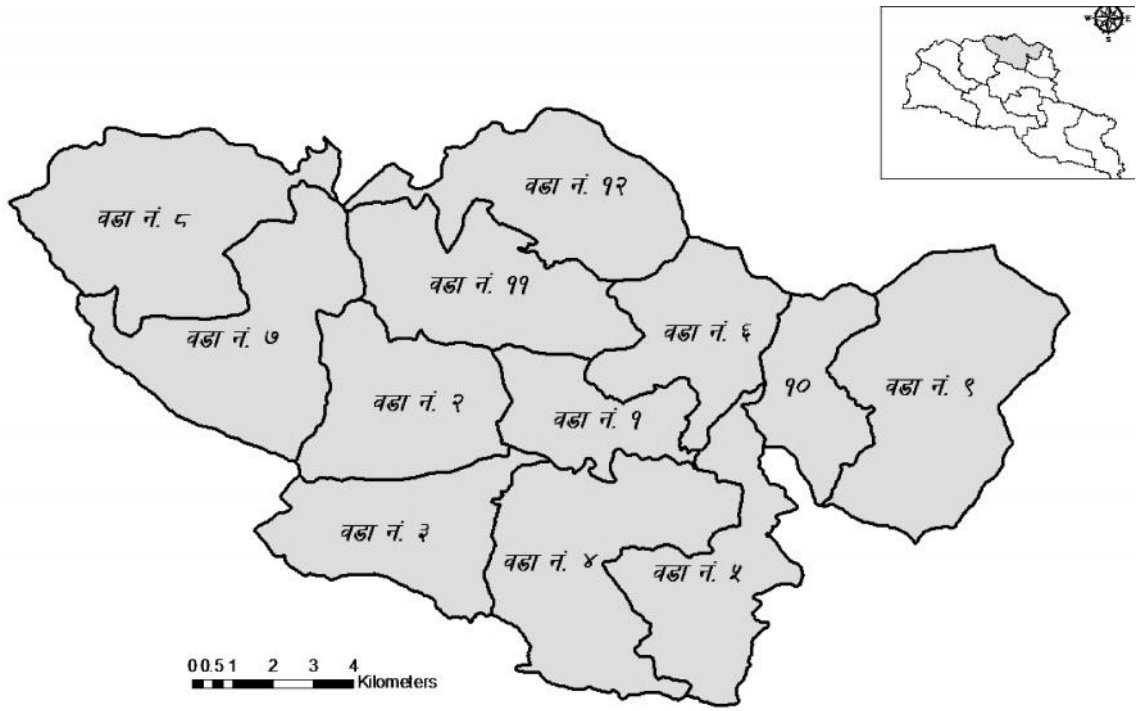
मिति २०७४ बैशाख ३१ गते सम्पन्न स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४ मा यस गाउँपालीकाको मतगणना परिणाम यस प्रकार रहेको छ ।

वडा नं.	पद	उमेदवारको नाम	लिंग	राजनितिक दल	प्राप्त मत	कैफियत
१-५	अध्यक्ष	जीवन लामा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३२०४	निर्वाचित
	उपाध्यक्ष	उमा कुमारी लामा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३१९०	निर्वाचित
१	वडाअध्यक्ष	जमान सिं बाईवा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	७७५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	विक्रम घिसिङ	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	७५२	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सोम बहादुर बाईवा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	७४५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	नविना बलामी	महिला	नेपाली काँग्रेस	७३०	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	लक्ष्मी दमाई	महिला	नेपाली काँग्रेस	निर्विरोध	निर्वाचित
२	वडाअध्यक्ष	राजमान महर्जन	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५७४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	कृष्ण बहादुर तामाङ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५८७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	वैकुण्ठ थापा मगर	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५८४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सर्मिला घोले	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५७३	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	अनिता विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५७८	निर्वाचित
३	वडाअध्यक्ष	चिरन्जीवी पौडेल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	९७९	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	बसन्त थापा मगर	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१०११	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	शेर बहादुर बाईवा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	९९०	निर्वाचित
	महिला सदस्य	तारा देवी लामा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	९९०	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	लिला सुनार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	निर्विरोध	निर्वाचित
४	वडाअध्यक्ष	धनवीर स्याङ्तान	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७५०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	चन्द्र कुमार बल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७२०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	श्री भिम बहादुर मोक्तान	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७०१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	मञ्जु रुम्बा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	६९९	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सावित्री सुनार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	७१२	निर्वाचित
५	वडाअध्यक्ष	धनराज महर्जन	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५२८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	ईमान लो	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	४९९	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	कृष्ण जित लामा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	४८७	निर्वाचित
	महिला सदस्य	दुर्गावति थोकर	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५१७	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	उमा सुनार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	४९५	निर्वाचित

श्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय , मकवानपुर

थाहा नगरपालिका

थाहा नगरपालिका

६.१ परिचय

थाहा नगरपालिका १९१.१२ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको मकवानपुर जिल्लाको उत्तरी भागमा अवस्थित छ। यस नगरपालिकाको केन्द्र साविकको थाहा नगरपालिका रहेको छ। यो तह मकवानपुर जिल्लाका ३ वटा साविकका गा. वि. स.हरु तथा १ न.पा. लाई मिलाएर बनाइएको हो। यस नगरपालिका अर्न्तगतका साविक गा. वि. स. हरूमा आग्रा, चित्लाङ्ग, टिस्टुङ र थाहा न.पा.रहेका छन्। प्राकृतिक श्रोत एवं साधनले सम्पन्न यस नगरपालिकामा पर्यटकीय नगरीका रूपमा चर्चित रहेको रहेको छ। तामाङ्ग, नेवार, क्षेत्री, ब्राह्मण, मगर आदि जातिको उच्चतम बसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सकिन्छ।

समावेश भएका साविकका गा.वि.स./न.पा.हरु : थाहा , आग्रा, चित्लाङ्ग र टिस्टुङ

केन्द्र : साविकको पालुङ गा.वि.स. को शिखरकोट

वडा संख्या :१२

सीमाना :

पूर्व : ईन्द्रसरोवर गाउँपालिका र काठमाण्डौ जिल्ला

पश्चिम : कैलास गाउँपालिका

उत्तर : धादिङ र काठमाण्डौ जिल्ला

दक्षिण : भिमफेदी, कैलाश र ईन्द्रसरोवर गाउँपालिका

६.२ वडा विभाजन , घरपरिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा नं.	साविकका न.पा./गा.वि.स.	साविक वडा नं.	घरपरिवार संख्या	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा जनसंख्या
१	थाहा	१ र १२	७००	१६३५	१७६७	३४०२
२	थाहा	२-५	९०८	१८६०	२१६४	४०२४
३	थाहा	६ र ७	९२१	१९५५	२०४३	३९९८
४	थाहा	८ र ९	७६५	१५७७	१७२९	३३०६
५	थाहा	१० र ११	५२५	१२४६	१४०५	२६५१
६	थाहा	१३-१५	९६८	२५२९	२३०६	४८३५
७	आग्रा	२ - ६	९१३	२२६६	२२९८	४५६४
८	आग्रा	१ र ७ - ९	६५९	१५८४	१६८८	३२७२
९	चित्लाङ	१ - ५ र ८	६४७	११७०	१४९६	२६६६
१०	चित्लाङ	६, ७, र ९	५२५	१०६७	१२९६	२३६३
११	टिस्टुङ	१ - ३ र ५	७२९	१८५९	१९७७	३८३६
१२	टिस्टुङ	४ र ६ - ९	६७६	१५५०	१६५५	३२०५
			८९३६	२०२९८	२१८२४	४२१२२

६.३ साक्षरताको अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिको साक्षरता प्रतिशत ६७.० रहेको छ। जस मध्ये पुरुष साक्षरता प्रतिशत ७६.३ र महिला साक्षरता प्रतिशत ५८.५ रहेको देखिन्छ।

साल	पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	७६.३	५८.५	६७.०

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

६.४ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्रका हरेक परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो । सो गणनाको नतिजाअनुसार यस थाहा नगरपालिकामा ९२.२१ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप, ट्युबवेल/हाते पम्पबाट ०.०७ प्रतिशत, ढाकिएको इनार/कुवाबाट ०.३० प्रतिशत, ३.५८ प्रतिशतले खुला इनार/कुवाबाट पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ । मूल धारा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू कुल परिवारको क्रमशः २.८३ , ०.४६ र ०.२८ प्रतिशत रहेका छन् ।

तालिका : खानेपानीको स्रोतअनुसार परिवार संख्या

जम्मा	पिउने पानीको स्रोत							नखुलेको
	धारा वा पाइप	ट्युबवेल वा हाते पम्प	ढाकिएको इनार वा कुवा	नढाकिएको इनार वा कुवा	मूल धारा	नदी वा खोला	अन्य	
८९३६	८२४०	६	२७	३२०	२५३	४१	२५	२४
१००	९२.२१	०.०७	०.३०	३.५८	२.८३	०.४६	०.२८	०.२७

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

६.५ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस नगरपालिकाका कुल परिवार मध्ये अधिकांश परिवारले खाना पकाउन काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ । कुल परिवारको ८९.४७ प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ ।

तालिका : खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन							नखुलेको
	काठ/ दाउरा	मटितेल	एल पि ग्यास	गुईठा	गोबर ग्याँस	विजुली	अन्य	
८९३६	७९९५	६७	७६४	६	५९	११	१०	२४
१००	८९.४७	०.७५	८.५५	०.०७	०.६६	०.१२	०.११	०.२७

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

६.६ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने साधन

यहाँका घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर विजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ । जनगणना २०६८ अनुसार विजुलीको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार ८३.०९ प्रतिशत , ११.९२ प्रतिशत मटितेल प्रयोग गर्ने परिवार देखिएको छ ।

तालिका : अक्सर बत्ती वाले स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	अक्सर बत्ती वाले स्रोत					नखुलेको
	विजुली	मट्टितेल	वायोग्याँस	सौर्य	अन्य	
८९३६	७४२५	१०६५	१३	३९९	१०	२४
१००	८३.०९	११.९२	०.१५	४.४७	०.११	०.२७

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

६.७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको वितरण

वि.सं.२०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस नगरपालिकामा बसोवास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमशः तामाङ्ग १९,६९५ (४६.७६%), नेवार ८४०७ (१९.९६%), क्षेत्री ८२५३ (१९.५९%), ब्राह्मण १८६० (४.४२%), मगर ८८६ (२.१०%), कामी ६५३ (१.५५%), गुरुङ्ग ५१४ (१.२२%), ठकुरी ५०७ (१.२०%), दमाई ३७९ (०.९०%), घर्ति/भुजेल १८० (०.४३%) आदि रहेका छन्। जनजातिमा मुख्य गरी तामाङ्ग, मगर, राई, माझि, आदि पर्दछन् भने दलित तर्फ कामी, दमाई आदि छन्। यहाँको विस्तृत जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : जातजातिको विवरण

क्र.सं.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र स	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१९६९५	४६.७६	२	नेवार	८४०७	१९.९६
३	क्षेत्री	८२५३	१९.५९	४	ब्राह्मण	१८६०	४.४२
५	मगर	८८६	२.१०	६	कामी	६५३	१.५५
७	गुरुङ्ग	५१४	१.२२	८	ठकुरी	५०७	१.२०
९	दमाई	३७९	०.९०	१०	घर्ति/भुजेल	१८०	०.४३
११	अन्य	७८८	१.८७				

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

६.८ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको वितरण

मातृभाषा अनुसार तामाङ्ग भाषीको संख्या १८८१५ (४४.६७), नेपाली १४६८० (३४.८५%), नेवार ७५५९ (१७.९४%), लेप्चा ५४६ (१.३०%) र भोजपुरी १७१ (०.४१%) आदि रहेका छन्। मातृभाषा अनुसारको तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : मातृभाषाको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र स	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१८८१५	४४.६७	२	नेपाली	१४६८०	३४.८५
३	नेवार	७५५९	१७.९४	४	लेप्चा	५४६	१.३०
५	भोजपुरी	१७१	०.४१	६	अन्य	३५१	०.८३

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

६.९ निर्वाचित पदाधिकारीहरूको विवरण

मिति २०७४ वैशाख ३१ गते सम्पन्न स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४ मा यस नगरपालिकाको मतगणना परिणाम यस प्रकार रहेको छ ।

वडा नं.	पद	उमेदवारको नाम	लिंग	राजनितिक दल	प्राप्त मत	कैफियत
१-१२	अध्यक्ष	लवशेर विष्ट	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	९०९१	निर्वाचित
	उपाध्यक्ष	खड्ग बहादुर गोपाली	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	७३०७	निर्वाचित
१	वडाअध्यक्ष	हेर मान गोपाली	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५५६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुन्दर प्रधान	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५६७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	रुपचन्द्र गोपाली	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५५२	निर्वाचित
	महिला सदस्य	देवकी तामाङ	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५६२	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	शुशिला विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५७८	निर्वाचित
२	वडाअध्यक्ष	गुप्त बहादुर कार्की	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८२४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	बम बहादुर सिन्तान	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	७३५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	विष्णु बहादुर थापा	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	६३७	निर्वाचित
	महिला सदस्य	जानुका ढकाल	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	७५६	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सिर्जना विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	७४४	निर्वाचित
३	वडाअध्यक्ष	राजेश के.सी.	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	८०४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	ईन्द्र कुमार खड्का	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	८०३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	भरत लामा	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	६८७	निर्वाचित
	महिला सदस्य	कविता कार्की	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	८३५	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सविता सुनार	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	८२९	निर्वाचित
४	वडाअध्यक्ष	दिपक सिं लामा	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	८०८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	नारायण लामा	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	७८०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	रवि त्रिपुट	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	७१८	निर्वाचित
	महिला सदस्य	आरती तामाङ	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	७५८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सोनिया सुनार	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	८१३	निर्वाचित
५	वडाअध्यक्ष	विष्णु बहादुर गुरुङ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	४६७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	कृष्ण बहादुर मुक्तान	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	४६०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	राजेन्द्र बल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	४३४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	चमेली माया बाईवा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	४५४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	उर्मिला कामी	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	४६७	निर्वाचित
६	वडाअध्यक्ष	शशिधर सुवेदी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८४६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	चित्र बहादुर बलामी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७७४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	जनक मान गोपाली	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७४५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	बुद्धि माया घलान	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	८३१	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	लक्ष्मी विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	८४७	निर्वाचित

७	वडाअध्यक्ष	सनम सिंह मुक्तान	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	७९४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	दिपेन्द्र कुमार थिङ	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	७७५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	मानुकान्द्रा गोले	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	६७०	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सुनतली माया गुरुङ	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	७९८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	हरी माया विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	७८९	निर्वाचित
८	वडाअध्यक्ष	टिका राम रुम्बा	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५८७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुमन कार्कि	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५८९	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	राज कुमार थिङ्ग	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५७६	निर्वाचित
	महिला सदस्य	चमेली माया घलान	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५६३	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	गिता कामि	महिला	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५६९	निर्वाचित
९	वडाअध्यक्ष	परसुराम श्रेष्ठ	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादि केन्द्र)	५२२	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	द्वारीका बलामी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५९२	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	रामकृष्ण कपाली	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	४८९	निर्वाचित
	महिला सदस्य	शारदा लामिछाने	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५३०	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	कोपिला विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	५२७	निर्वाचित
१०	वडाअध्यक्ष	हिरा बहादुर गमाल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५४२	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	राम कृष्ण गमाल	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	५३३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	दिपक गोपाली	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	५३२	निर्वाचित
	महिला सदस्य	उषा गमाल	महिला	नेपाली काँग्रेस	५२९	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	पान माया विश्वकर्मा	महिला	नेपाली काँग्रेस	५४९	निर्वाचित
११	वडाअध्यक्ष	किरण मान बल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	६९६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	धन बहादुर गोले	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	६९०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुरेन लामा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	५८४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सुनिता दोङ्ग	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	६९२	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	मुया विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	६९७	निर्वाचित
१२	वडाअध्यक्ष	मान बहादुर स्याङ्तान	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८०३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	पुर्ण बहादुर घले	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७९७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	वीर बहादुर गोले	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७८७	निर्वाचित
	महिला सदस्य	माहिली गोले	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	८००	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	पार्वती सुनार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	७९६	निर्वाचित

श्रोत :जिल्ला निर्वाचन कार्यालय , मकवानपुर

कैलाश गाउँपालिका

कैलाश गाउँपालिका

७.१ परिचय

कैलाश गाउँपालिका २०४.४८ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको मकवानपुर जिल्लाको उत्तर पश्चिम भागमा अवस्थित छ । यस गाउँपालिकाको केन्द्र साविकको कालिकाटार गा.वि.स. रहेको छ । यो तह मकवानपुर जिल्लाका ४ वटा साविकका गा. वि. स. हरु र १ गा.वि.स.को ६ वटा वडा (२ र ५-९) लाई मिलाएर बनाइएको हो । यस गाउँपालिका अर्न्तगतका साविक गा. वि. स. हरुमा डाँडाखर्क, कालिकाटार, गोगने, भार्ता र नामटार (२ र ५-९) रहेका छन् । भौगोलिक रूपमा विकट भएकोले आवश्यक पूर्वाधारको अवस्था कमजोर रहेको छ । शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिवि तथा अन्य सुचकहरु कमजोर देखिन्छ । तामाङ्ग, चेपाङ्ग, क्षेत्री, मगर, कामी जातिको उच्चतम बसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सकिन्छ ।

समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु : डाँडाखर्क, कालिकाटार, गोगने, भार्ता र नामटार (२ र ५-९)

केन्द्र : साविकको कालिकाटार गा.वि.स.

वडा संख्या : १०

सीमाना :

पूर्व : भिमफेदी गा.पा. र थाहा नगरपालिका

पश्चिम : राक्सिराङ गाउँपालिका

उत्तर : धादिङ जिल्ला

दक्षिण : भिमफेदी र राक्सिराङ गाउँपालिका तथा हे.उ.म.न.पा.

७.२ वडा विभाजन, घरपरिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.हरु	साविक वडा नं.	घरपरिवार संख्या	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा जनसंख्या
१	डाँडाखर्क	१ - ४ र ६	३३१	९३१	९००	१८३१
२	डाँडाखर्क	५ र ७ - ९	३८९	१०८९	११०१	२१९०
३	कालिकाटार	१, ३ र ६	३५७	११२५	१०६६	२१९१
४	कालिकाटार	२, ४, ५ र ७ - ९	४३९	१२५९	१२७३	२५३२
५	गोगने	१ - ६	५४४	१४५६	१५५३	३००९
६	गोगने	७ - ९	४३९	११४२	११९४	२३३६
७	भार्ता	१, ४ - ६ र ८	३७१	१०९६	१०४८	२१४४
८	भार्ता	२, ३, ७ र ९	३२२	१०४७	९७८	२०२५
९	नामटार	२, ५ र ७	४९९	१२७८	१३५२	२६३०
१०	नामटार	६, ८ र ९	५७२	१५२०	१५१४	३०३४
जम्मा			४२६३	११९४३	११९७९	२३९२२

७.३ साक्षरताको अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिको साक्षरता प्रतिशत ५०.९ रहेको छ। जस मध्ये पुरुष साक्षरता प्रतिशत ५७.२ र महिला साक्षरता प्रतिशत ४४.७ रहेको देखिन्छ।

साल	पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	५७.२	४४.७	५०.९

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

७.४ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्रका हरेक परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो। सो गणनाको नतिजाअनुसार यस कैलास गाउँपालिकामा कुल ४ हजार २ सय ६३ परिवार मध्ये ८९.८२ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप, ट्युबवेल/हाते पम्पबाट ०.०७ प्रतिशत, ढाकिएको इनार/कुवाबाट ०.२८ प्रतिशत, ७.९८ प्रतिशतले खुला इनार/कुवाबाट पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ। मूल धारा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू कुल परिवारको क्रमशः ०.४९, ०.९४ र ०.०७ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका : खानेपानीको स्रोतअनुसार परिवार संख्या

जम्मा	पिउने पानीको स्रोत							नखुलेको
	धारा वा पाइप	ट्युबवेल वा हाते पम्प	ढाकिएको इनार वा कुवा	नढाकिएको इनार वा कुवा	मूल धारा	नदी वा खोला	अन्य	
४२६३	३८२९	३	१२	३४०	२१	४०	३	१५
१००	८९.८२	०.०७	०.२८	७.९८	०.४९	०.९४	०.०७	०.३५

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

७.५ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस गाउँपालिकाका कुल परिवार मध्ये अधिकांश परिवारले खाना पकाउन काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ। कुल परिवारको ९७.८४ प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ।

तालिका : खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन							नखुलेको
	काठ/ दाउरा	मटितेल	एल पि ग्यास	गुईठा	गोबर ग्याँस	विजुली	अन्य	
४२६३	४१७१	२८	२०	६	३	०	२०	१५
१००	९७.८४	०.६६	०.४७	०.१४	०.०७	०.००	०.४७	०.३५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

७.६ परिवारमा बत्ती बालन अक्सर प्रयोग गरिने साधन

यहाँका घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बालनका लागि अक्सर मट्टितेल प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ। जनगणना २०६८ अनुसार मट्टितेलको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार ४३.५९ प्रतिशत, सौर्य २८.४६ प्रतिशत, बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार १८.८१ प्रतिशत देखिएको छ।

तालिका : अक्सर बत्ती बाल्ने स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	अक्सर बत्ती बाल्ने स्रोत					नखुलेको
	बिजुली	मट्टितेल	वायोग्याँस	सौर्य	अन्य	
४२६३	८०२	१८५८	५	१२१३	३७१	१०
१००	१८.८१	४३.५९	०.१२	२८.४६	८.७०	०.२३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

७.७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको वितरण

वि.सं.२०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमशः तामाङ्ग १६०६३ (६७.१५%), चेपाङ्ग ४०४४ (१६.९%), क्षेत्री १०८९ (४.५६%), कामी ६१२ (२.५५%), मगर ५६९ (२.३८%), गुरुङ्ग ५१० (२.१३%), ब्राह्मण ३४४ (१.४४%), दमाई १६५ (०.६९%), भुजेल १३१ (०.५५%), नेवार ९९ (०.४१%) आदि रहेका छन्। जनजातिमा मुख्य गरी तामाङ्ग, मगर, गुरुङ्ग, आदि पर्दछन् भने दलित तर्फ कामी, दमाई आदि छन्। यहाँको विस्तृत जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : जातजातिको विवरण

क्र.सं.	जातजाती नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र.सं.	जातजाती नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१६०६३	६७.१५	२	चेपाङ्ग	४०४४	१६.९०
३	क्षेत्री	१०८९	४.५६	४	कामी	६१२	२.५५
५	मगर	५६९	२.३८	६	गुरुङ्ग	५१०	२.१३
७	ब्राह्मण	३४४	१.४४	८	दमाई	१६५	०.६९
९	भुजेल	१३१	०.५५	१०	नेवार	९९	०.४१
११	अन्य	२९६	१.२४				

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

७.८ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको वितरण

मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको संरचनामा तामाङ्ग भाषीको संख्या १६०३० (६७%), नेपाली ३८६५ (१६.९६%), चेपाङ्ग ३४५१ (१४.४३%), गुरुङ्ग ३५९ (१.५%), मगर ९७ (०.४१%) र अन्य १२० (०.५%) आदि रहेका छन्। मातृभाषा अनुसारको तथ्यांक तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : मातृभाषाको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र स	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१६०३०	६७	२	नेपाली	३८६५	१६.१६
३	चेपाङ्ग	३४५१	१४.४३	४	गुरुङ्ग	३५९	१.५
५	मगर	९७	०.४१	६	अन्य	१२०	०.५

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

७.५ निर्वाचित पदाधिकारीहरूको वितरण

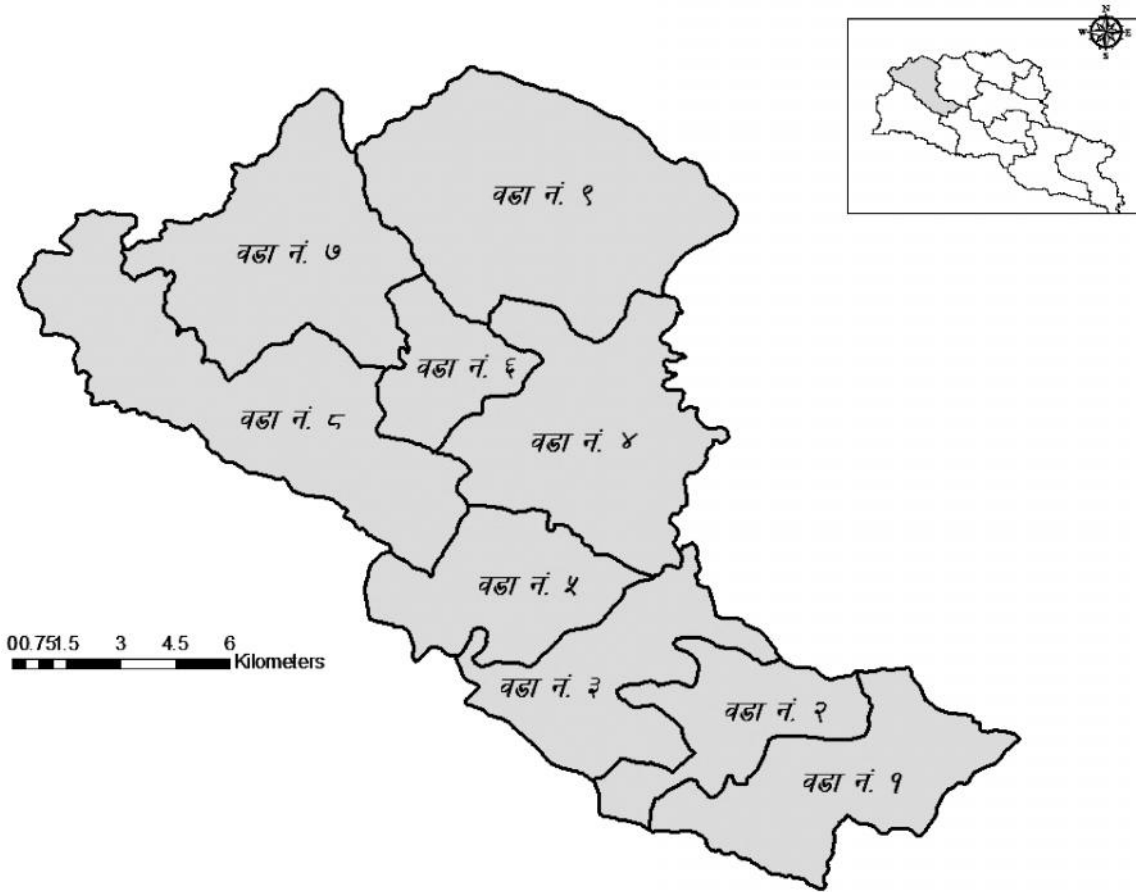
मिति २०७४ बैशाख ३१ गते सम्पन्न स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४ मा यस गाउँपालिकाको मतगणना परिणाम यस प्रकार रहेको छ ।

वडा नं	पद	उम्मेदवार नाम	लिङ्ग	राजनीतिक दल	प्राप्त मत	कैफियत
१-१०	अध्यक्ष	टंक बहादुर मुक्तान	पुरुष	ने क पा (एमाले)	२८०२	निर्वाचित
	उपाध्यक्ष	सुकुमाया थिङ	महिला	ने क पा (एमाले)	२८००	निर्वाचित
१	वडा अध्यक्ष	पेमा योन्जन	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३२१	निर्वाचित
	सदस्य	कमल बहादुर तितुङ लामा	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३२४	निर्वाचित
	सदस्य	शालिक राम थिङ	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३२२	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सेतिमाया लामा	महिला	ने क पा (एमाले)	३२५	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	चमेली कामी	महिला	ने क पा (एमाले)	३२८	निर्वाचित
२	वडा अध्यक्ष	राजेन्द्र तामाङ घिसिङ	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	२६०	निर्वाचित
	सदस्य	बलराम स्याङतान	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	२५२	निर्वाचित
	सदस्य	सुर्या बहादुर स्याङतान	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	२४२	निर्वाचित
	महिला सदस्य	संगिता प्रजा	महिला	नेपाली कांग्रेस	२५८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	पम्फा सुनार	महिला	नेपाली कांग्रेस	२६४	निर्वाचित
३	वडा अध्यक्ष	देवलाल बल	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३२३	निर्वाचित
	सदस्य	जगन्नाथ घर्ति	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३०६	निर्वाचित
	सदस्य	निरोज घलान	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	२९६	निर्वाचित
	महिला सदस्य	राममाया प्रजा	महिला	ने क पा माओवादी केन्द्र	२९९	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	कान्छिमाया सुनार	महिला	ने क पा माओवादी केन्द्र	३०५	निर्वाचित
४	वडा अध्यक्ष	तिलक बहादुर मुक्तान	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३३७	निर्वाचित
	सदस्य	गंगालाल प्रजा	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३४३	निर्वाचित
	सदस्य	मोहोन सिंह लोप्चन	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३३३	निर्वाचित
	महिला सदस्य	माया कुमारी मुक्तान	महिला	ने क पा माओवादी केन्द्र	३३५	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सुन्तली सुनार	महिला	ने क पा माओवादी केन्द्र	३४२	निर्वाचित

५	वडा अध्यक्ष	छेकु लामा	पुरुष	ने क पा (एमाले)	४६८	निर्वाचित
	सदस्य	बेल बहादुर तितुड	पुरुष	ने क पा (एमाले)	४८१	निर्वाचित
	सदस्य	मान बहादुर पाख्रिन	पुरुष	ने क पा (एमाले)	४७८	निर्वाचित
	महिला सदस्य	दुदु कुमारी मुक्तान	महिला	ने क पा (एमाले)	४६४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	राधिका विश्वकर्मा	महिला	ने क पा (एमाले)	४८०	निर्वाचित
६	वडा अध्यक्ष	ठुलोकान्छा लामा	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३३१	निर्वाचित
	सदस्य	धर्मेन्द्र मुक्तान	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३०७	निर्वाचित
	सदस्य	कामी सिं स्याङतान	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३०१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	लक्ष्मी मुक्तान	महिला	नेपाली कांग्रेस	३२६	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	चनमती सुनार	महिला	नेपाली कांग्रेस	३२४	निर्वाचित
७	वडा अध्यक्ष	उदास कुमार भोलन	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	२४०	निर्वाचित
	सदस्य	गणेश राम चेपाङ	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	२१४	निर्वाचित
	सदस्य	प्रेम बहादुर थिङ	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	२०८	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सानुकान्छी चेपाङ	महिला	नेपाली कांग्रेस	२३१	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	उद्धव माया दर्जी	महिला	नेपाली कांग्रेस	निर्विरोध	निर्वाचित
८	वडा अध्यक्ष	सुर्ज बहादुर थिङ	पुरुष	ने क पा (एमाले)	२५३	निर्वाचित
	सदस्य	जित बहादुर मुक्तान	पुरुष	ने क पा (एमाले)	२९९	निर्वाचित
	सदस्य	वीर बहादुर प्रजा	पुरुष	ने क पा (एमाले)	२७८	निर्वाचित
	महिला सदस्य	अनिता बल	महिला	ने क पा (एमाले)	२६६	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	नन्द कुमारी दमाई	महिला	ने क पा (एमाले)	२६५	निर्वाचित
९	वडा अध्यक्ष	सुमन लटौला	पुरुष	ने क पा (एमाले)	४०४	निर्वाचित
	सदस्य	दिपक गोले	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३६२	निर्वाचित
	सदस्य	बुद्धि बहादुर मुक्तान	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३५१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	लाली माया ब्लोन	महिला	ने क पा (एमाले)	३८६	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	देवकी विश्वकर्मा	महिला	ने क पा (एमाले)	३७०	निर्वाचित
१०	वडा अध्यक्ष	मणिक लाल मुक्तान	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	३०६	निर्वाचित
	सदस्य	जित बहादुर सिङ्गतान	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३०६	निर्वाचित
	सदस्य	कुमार थोकर	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३०१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	फुलमाया सिन्तान	महिला	ने क पा माओवादी केन्द्र	३१६	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	बबिता सुनार	महिला	ने क पा माओवादी केन्द्र	३०६	निर्वाचित

श्रोत :जिल्ला निर्वाचन कार्यालय , मकवानपुर

राक्सिराड गाउँपालिका

राक्सिराड गाउँपालिका

८.१ परिचय

राक्सिराड गाउँपालिका २२६.७० वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको मकवानपुर जिल्लाको पश्चिम भागमा अवस्थित छ। यस गाउँपालिकाको केन्द्र साविकको राक्सिराड गा.वि.स. रहेको छ। यो तह मकवानपुर जिल्लाका ४ वटा साविकका गा. वि. स. हरुलाई मिलाएर बनाइएको हो। यस गाउँपालिका अर्न्तगतका साविक गा. वि. स. हरुमा सरिखेत, राक्सिराड, काँकडा र खैराड हुन्। तामाङ जातिको उच्चतम बसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सकिन्छ।

समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु : सरिखेत, राक्सिराड, काँकडा र खैराड

केन्द्र : राक्सिराड गा.वि.स.

वडा संख्या : ९

सीमाना :

पूर्व : हेटौडा उ.म.न.पा. र कैलाश गाउँपालिका

पश्चिम : चितवन जिल्ला र मनहरी गा.पा.

उत्तर : धादिङ र चितवन जिल्ला

दक्षिण : मनहरी गाउँपालिका र हेटौडा उ.म.न.पा.

८.२ वडा विभाजन, घरपरिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.हरु	साविक वडा नं.	घरपरिवार संख्या	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा जनसंख्या
१	सरिखेत	८ र ९	४४५	१२९७	१३७२	२६६९
२	सरिखेत	६ र ७	३८८	१०७८	१०६१	२१३९
३	सरिखेत	१ - ५	६८५	१७८५	१७९८	३५८३
४	राक्सिराड	१ - ७	५८०	१६३२	१६६९	३३०१
५	राक्सिराड	८ र ९	५७२	१६१५	१६५६	३२७१
६	काँकडा	१ र ५	४३०	१२६७	१३०७	२५७४
७	काँकडा	६ - ९	४६०	१४२१	१३४५	२७६६
८	काँकडा	२ - ४	४१४	१२७१	१२२९	२५००
९	खैराड	१ - ९	५८३	१७४४	१६४५	३३८९
जम्मा			४५५७	१३११०	१३०८२	२६१९२

८.३ साक्षरताको अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिको साक्षरता प्रतिशत ५४.१ रहेको छ । जस मध्ये पुरुष साक्षरता प्रतिशत ६०.१ र महिला साक्षरता प्रतिशत ४७.६ रहेको देखिन्छ ।

साल	पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	६०.७	४७.६	५४.१

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

८.४ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्रका हरेक परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो । सो गणनाको नतिजाअनुसार यस राक्सिराङ गाउँपालिकामा ७७.२० प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप, ट्युबवेल/हाते पम्पबाट ०.३३ प्रतिशत, ढाकिएको इनार/कुवाबाट ०.३५ प्रतिशत, १८.६५ प्रतिशतले खुला इनार/कुवाबाट पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ । मूल धारा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू कुल परिवारको क्रमशः १.६७, १.६७ र ०.०४ प्रतिशत रहेका छन् ।

तालिका : खानेपानीको स्रोतअनुसार परिवार संख्या

जम्मा	पिउने पानीको स्रोत							नखुलेको
	धारा वा पाइप	ट्युबवेल वा हाते पम्प	ढाकिएको इनार वा कुवा	नढाकिएको इनार वा कुवा	मूल धारा	नदी वा खोला	अन्य	
४५५७	३५१८	१५	१६	८५०	७६	७६	२	४
१००	७७.२०	०.३३	०.३५	१८.६५	१.६७	१.६७	०.०४	०.०९

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

८.५ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस गाउँपालिकाका कुल परिवार मध्ये अधिकांश परिवारले खाना पकाउन काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ । कुल परिवारको ९८.३५ प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ ।

तालिका : खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन							नखुलेको
	काठ/ दाउरा	मटितेल	एल पि ग्यास	गुईँडा	गोबर ग्याँस	विजुली	अन्य	
४५५७	४४८२	२५	२७	११	८	०	०	४
१००	९८.३५	०.५५	०.५९	०.२४	०.१८	०.००	०.००	०.०९

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

८.६ परिवारमा बत्ती बालन अक्सर प्रयोग गरिने साधन

यहाँका घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बालनका लागि मट्टितेल प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ। जनगणना २०६८ अनुसार मट्टितेल प्रयोग गर्ने परिवार ५३.४६ प्रतिशत, सौर्य उर्जाको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार २५.५४, विजुली प्रयोग गर्ने परिवार १२.४०, प्रतिशत, बायोग्यास ०.२९ प्रतिशत, र अन्य स्रोत ८.२३ प्रतिशत देखिएको छ।

तालिका : अक्सर बत्ती बालने स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	अक्सर बत्ती बालने स्रोत					नखुलेको
	विजुली	मट्टितेल	बायोग्यास	सौर्य	अन्य	
४५५७	५६५	२४३६	१३	११६४	३७५	४
१००	१२.४०	५३.४६	०.२९	२५.५४	८.२३	०.०९

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

८.७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको वितरण

वि.सं.२०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमश तामाङ्ग १३,२३५ (५०.५३%), चेपाङ ९,७९९ (३७.४९%), क्षेत्री १०२५ (३.९९%), कामी ६६२ (२.५३%), ठकुरी ४६५ (१.७८%), मगर ४४६ (१.७०%), नेवार १७४ (०.६६%), दमाई १५६ (०.६०%), ब्राहमण ५९ (०.२३%), सुनुवार ३४ (०.१३%) आदि रहेका छन्। जनजातिमा मुख्य गरी तामाङ्ग, मगर, नेवार, आदि पर्दछन् भने दलित तर्फ कामी, दमाई, सुनुवार आदि छन्। यहाँको विस्तृत जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : जातजातिको विवरण

क्र.सं.	जातजाती नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र.सं.	जातजाती नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१३२३५	५०.५३	२	चेपाङ	९,७९९	३७.४९
३	क्षेत्री	१०२५	३.९९	४	कामी	६६२	२.५३
५	ठकुरी	४६५	१.७८	६	मगर	४४६	१.७०
७	नेवार	१७४	०.६६	८	दमाई	१५६	०.६०
९	ब्राहमण	५९	०.२३	१०	सुनुवार	३४	०.१३
११	अन्य	१३७	०.५२				

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

८.८ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको वितरण

मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको संरचनामा तामाङ्ग भाषीको संख्या १३२५० (५०.५९%), चेपाङ ९,४२३ (३५.९८%), नेपाली ३०३३ (११.५८%), र मगर ३८५ (१.४७%) आदि रहेका छन्। मातृभाषा अनुसारको तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : मातृभाषाको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क स	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१३२५०	५०.५९	२	चेपाङ	९४२३	३५.९८
३	नेपाली	३०३३	११.५८	४	मगर	३८५	१.४७
५	अन्य	१०१	०.३९				

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

८.९ निर्वाचित पदाधिकारीहरूको विवरण

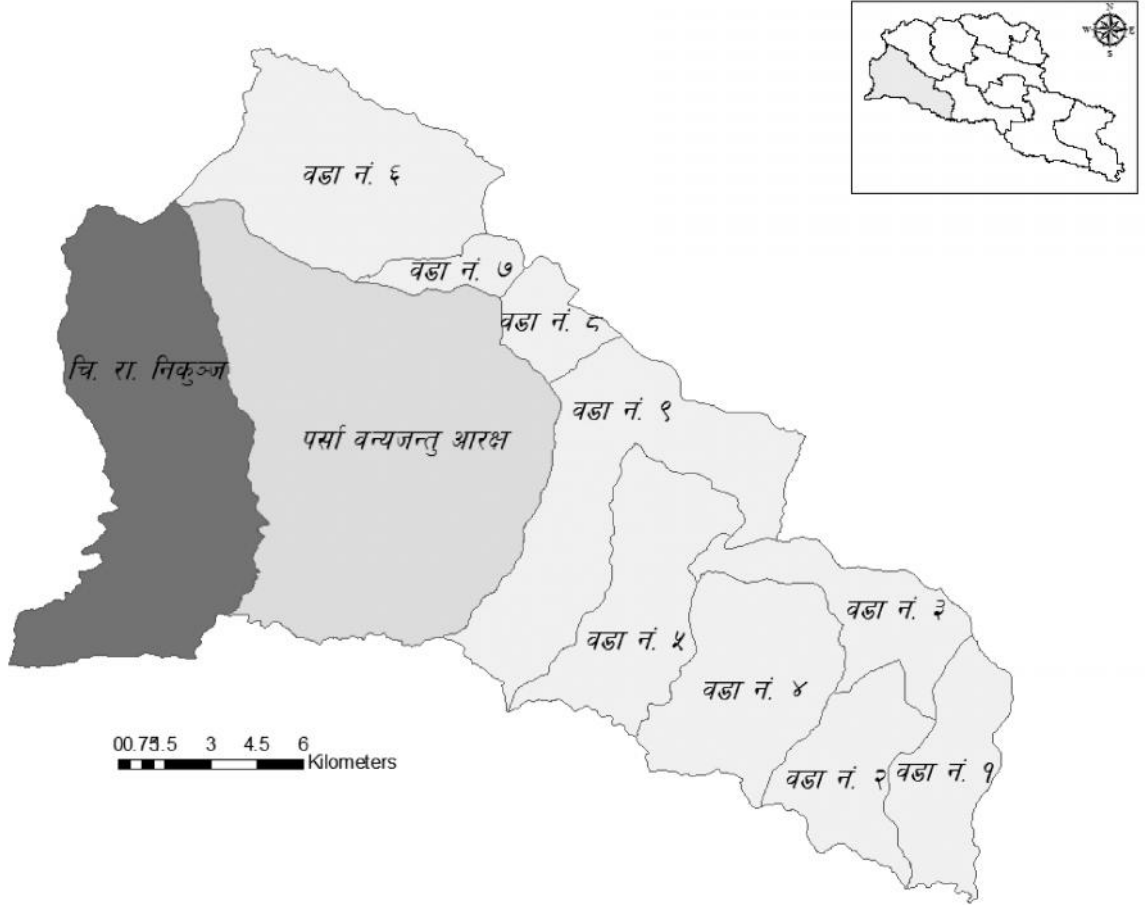
मिति २०७४ वैशाख ३१ गते सम्पन्न स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४ मा यस गाउँपालीकाको मतगणना परिणाम यस प्रकार रहेको छ ।

वडा नं.	पद	उमेदवारको नाम	लिंग	राजनितिक दल	प्राप्त मत	कैफियत
१-९	अध्यक्ष	राज कुमार मल्ल	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३५३९	निर्वाचित
	उपाध्यक्ष	निर्मला हिमडुङ	महिला	नेपाली काँग्रेस	३५३५	निर्वाचित
१	वडाअध्यक्ष	कान्छ राम रुम्बा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३३४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुर्य बहादुर गोले	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३३३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	लाल कुमार चेपाङ	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३३०	निर्वाचित
	महिला सदस्य	मैना कुमारी गोले	महिला	नेपाली काँग्रेस	३४०	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	माया देवी सुनार	महिला	नेपाली काँग्रेस	३३६	निर्वाचित
२	वडाअध्यक्ष	सुर्य बहादुर मुक्तान	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	२९६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	गोपी लाल चेपाङ	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	२९०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	खिल बहादुर राना मगर	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	२८५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	टिका माया मगर	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	२९३	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	पातली दमाइ	महिला	नेपाली काँग्रेस	२९१	निर्वाचित
३	वडाअध्यक्ष	बाबु लाल स्याङ्तान	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	६९३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	केदार सुवेदी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	६७८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	दल राज शाह	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	६६०	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सानी कान्छी स्याङ्तान	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	६७५	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सुनिता नेपाली	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	६७४	निर्वाचित
४	वडाअध्यक्ष	संजय कोइराला	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	४१७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	राजेन्द्र बल	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४०५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	कर्ण बहादुर बल	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४०२	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सुन माया ब्लोन	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४०८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	चनमति सुनार	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	४१३	निर्वाचित

५	वडाअध्यक्ष	चन्द्र सिं प्रजा	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	३६६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुजन प्रजा	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	३५२	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुरेस घलान	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	३३४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	बिन्दु माया मुक्तान	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	३५१	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	कौशिला माया कामी सुनार	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	निर्विरोध	निर्वाचित
६	वडाअध्यक्ष	सिंगलाल प्रजा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३२०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	बुद्धी लाल थिङ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	३१४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	भिम बहादुर तामाङ	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	२९३	निर्वाचित
	महिला सदस्य	हिरा माया थिङ	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३७४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	प्रेममाया वि.क	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	३२७	निर्वाचित
७	वडाअध्यक्ष	कुल बहादुर प्रजा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	४७०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुनिल ब्लोन	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	४६६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	चतुर मान पाख्रिन	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	४६४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	रिखिमाया प्रजा	महिला	नेपाली काँग्रेस	४६४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	शुक माया वि.क	महिला	नेपाली काँग्रेस	४६४	निर्वाचित
८	वडाअध्यक्ष	राम कृष्ण प्रजा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३९३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	जय बहादुर तितुङ्ग	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३७९	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	राजु प्रजा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३४४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	गौरी माया स्याङ्तान	महिला	नेपाली काँग्रेस	३८८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	विमला सुनार	महिला	नेपाली काँग्रेस	३७१	निर्वाचित
९	वडाअध्यक्ष	राम कुमार बाल्वा थिङ	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	८९८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	शुक्र बहादुर प्रजा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	९०६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुमन नगरकोटी	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	८९८	निर्वाचित
	महिला सदस्य	कर्ण कुमारी राउत	महिला	नेपाली काँग्रेस	९०४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	शर्मिला सुनार	महिला	नेपाली काँग्रेस	९१०	निर्वाचित

श्रोत :जिल्ला निर्वाचन कार्यालय , मकवानपुर

मनहरी गाउँपालिका

मनहरी गाउँपालिका

८.१ परिचय

मनहरी गाउँपालिका १९९.५२ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको मकवानपुर जिल्लाको दक्षिण पश्चिम भागमा अवस्थित छ। यस गाउँपालिकाको केन्द्र साविकको मनहरी गा.वि.स. रहेको छ। यो तह मकवानपुर जिल्लाका २ वटा साविकका गा. वि. स. हरुलाई मिलाएर बनाइएको हो। यस गाउँपालिका अर्न्तगतका साविक गा. वि. स. हरुमा मनहरी र हाँडीखोला रहेका छन्। तामाङ्ग, क्षेत्री, ब्राह्मण, चेपाङ जातिको उच्चतम बसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सकिन्छ।

समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु : मनहरी र हाँडीखोला गा.वि.स.

केन्द्र : साविकको मनहरी गा.वि.स.

वडा संख्या : ९

सीमाना :

पूर्व : हेटौडा उ.म.न.पा.

पश्चिम : चितवन जिल्ला

उत्तर : राक्सिराङ गाउँपालिका

दक्षिण : पर्सा जिल्ला

८.२ वडा विभाजन, घरपरिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.हरु	साविक वडा नं.	घरपरिवार संख्या	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा जनसंख्या
१	हाँडीखोला	१ र २	७९७	१८२९	२०११	३८४०
२	हाँडीखोला	४	५९७	१४८५	१५२८	३०१३
३	हाँडीखोला	३, ५ र ६	९७७	२३५७	२५१४	४८७१
४	हाँडीखोला	७	५४८	१४५५	१५३५	२९९०
५	हाँडीखोला	८ र ९	७५७	१७६४	१९३७	३७०१
६	मनहरी	१, २ र ५	१४४५	४१३६	३६०६	७७४२
७	मनहरी	३ र ६	१३११	२९४४	३१७५	६११९
८	मनहरी	४ र ९	५८१	१३३४	१४४३	२७७७
९	मनहरी	७ र ८	८८२	१९३९	२१३०	४०६९
जम्मा			७८९५	१९२४३	१९८७९	३९१२२

८.३ साक्षरताको अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिको साक्षरता प्रतिशत ६९.२ रहेको छ । जस मध्ये पुरुष साक्षरता प्रतिशत ७६.५ र महिला साक्षरता प्रतिशत ६२.४ रहेको देखिन्छ ।

साल	पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	७६.५	६२.४	६९.२

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

८.४ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्रका हरेक परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो । सो गणनाको नतिजाअनुसार यस मनहरी गाउँपालिकामा ६९.४९ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप, ट्युबवेल/हाते पम्पबाट २९.४४ प्रतिशत, ढाकिएको इनार/कुवाबाट ९.९३ प्रतिशत, १०.९६ प्रतिशतले खुला इनार/कुवाबाट पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ । मूल धारा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू कुल परिवारको क्रमशः २.९१ , ०.९२ र ०.१८ प्रतिशत रहेका छन् ।

तालिका : खानेपानीको स्रोतअनुसार परिवार संख्या

जम्मा	पिउने पानीको स्रोत							नखुलेको
	धारा वा पाइप	ट्युबवेल वा हाते पम्प	ढाकिएको इनार वा कुवा	नढाकिएको इनार वा कुवा	मूल धारा	नदी वा खोला	अन्य	
७८९५	४८५५	१६९३	१५२	८६५	२३०	७३	१४	१३
१००	६९.४९	२९.४४	१.९३	१०.९६	२.९१	०.९२	०.१८	०.१६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

८.५ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस गाउँपालिकाका कुल परिवार मध्ये अधिकांश परिवारले खाना पकाउन काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ । कुल परिवारको ८८.४९ प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ ।

तालिका : खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन							
	काठ/ दाउरा	मटितेल	एल पि ग्यास	गुईठा	गोबर ग्याँस	विजुली	अन्य	नखुलेको
७८९५	६९८६	३७	४४१	१२	३९८	३	५	१३
१००	८८.४९	०.४७	५.५९	०.१५	५.०४	०.०४	०.०६	०.१६

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

८.६ परिवारमा बत्ती बालन अक्सर प्रयोग गरिने साधन

यहाँका घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बालनका लागि अक्सर बिजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ। जनगणना २०६८ अनुसार बिजुलीको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार ७६.३३ प्रतिशत, मट्टितेल १८.९७ प्रतिशत, सौर्य प्रयोग गर्ने परिवार ३.८८ प्रतिशत देखिएको छ।

तालिका : अक्सर बत्ती बाल्ने स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	क्सर बत्ती बाल्ने स्रोत					नखुलेको
	बिजुली	मट्टितेल	वायोग्याँस	सौर्य	अन्य	
७८९५	६०२६	१४९८	१४	३०६	३८	१३
१००	७६.३३	१८.९७	०.१८	३.८८	०.४८	०.१६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

९.७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको विवरण

वि.सं.२०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमशः तामाङ्ग १७९६७ (४५.९३%), क्षेत्री ५२६६ (१३.४६%), ब्राह्मण ४५०१ (११.५०%), चेपाङ्ग ३६०२ (९.२१%), कामी १७७० (४.५२%), राई १४०१ (३.५८%), मगर १०६१ (२.७१%), नेवार ७९८ (२.०४%), सन्यासी ६३२ (१.६२%), दमाई ५३९ (१.३८%) आदि रहेका छन्। जनजातिमा मुख्य गरी तामाङ्ग, मगर, राई, आदि पर्दछन् भने दलित तर्फ कामी, दमाई आदि छन्। यहाँको विस्तृत जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : जातजातिको विवरण

क्र.सं.	जातजाती नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र.सं.	जातजाती नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	१७९६७	४५.९३	२	क्षेत्री	५२६६	१३.४६
३	ब्राह्मण	४५०१	११.५०	४	चेपाङ्ग	३६०२	९.२१
५	कामी	१७७०	४.५२	६	राई	१४०१	३.५८
७	मगर	१०६१	२.७१	८	नेवार	७९८	२.०४
९	सन्यासी	६३२	१.६२	१०	दमाई	५३९	१.३८
११	अन्य	१५८५	४.०५				

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

८.८ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको वितरण

मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको संरचनामा नेपाली भाषीको संख्या १८९८१ (४८.५२%), तामाङ्ग १६८२३ (४३.००%), चेपाङ्ग २२३७ (५.७२%), नेवार ३६० (०.९२%) र मगर ३१२ (०.८%) आदि रहेका छन्। मातृभाषा अनुसारको तथ्यांक तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : मातृभाषाको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क स	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	१८९८१	४८.५२	२	तामाङ्ग	१६८२३	४३.००
३	चेपाङ	२२३७	५.७२	४	नेवार	३६०	०.९२
५	मगर	३१२	०.८०	६	अन्य	४०९	१.०४

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

८.८ निर्वाचित पदाधिकारीहरूको विवरण

मिति २०७४ बैशाख ३१ गते सम्पन्न स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४ मा यस गाउँपालीकाको मतगणना परिणाम यस प्रकार छ ।

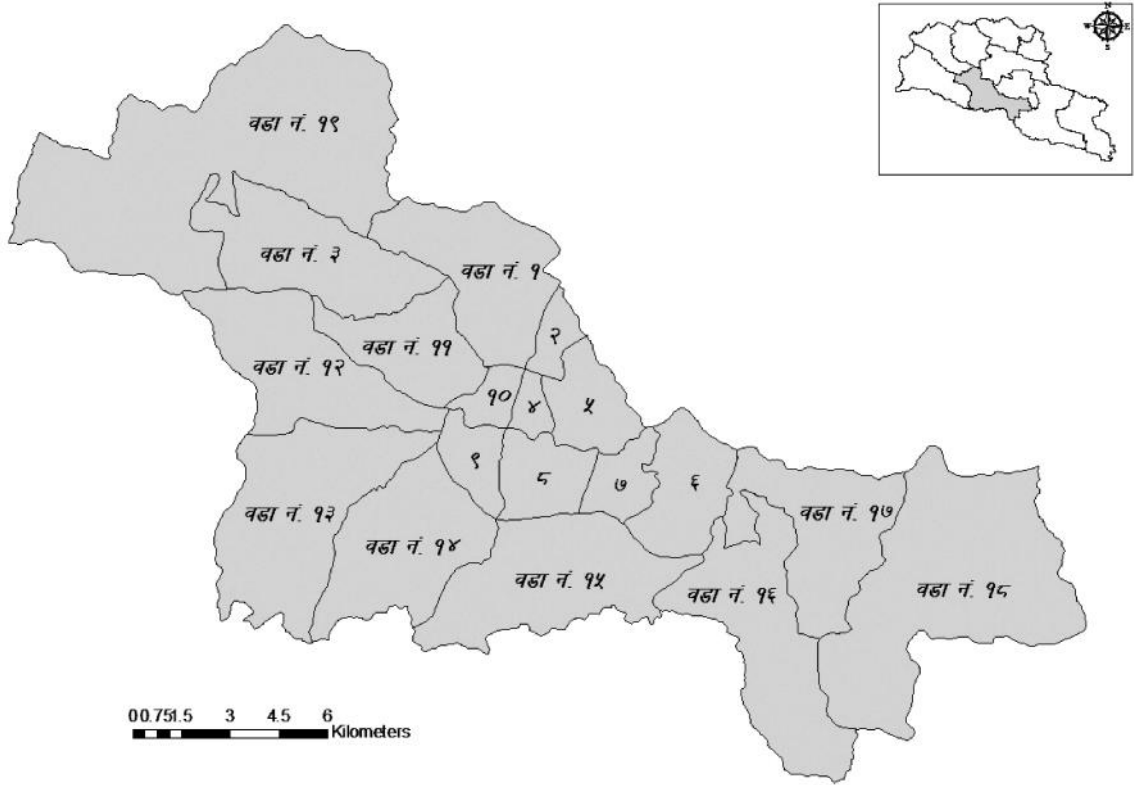
वडा नं	पद	उम्मेदवार नाम	लिंग	राजनितिक दल	प्राप्त मत	कैफियत
१-९	अध्यक्ष	एकराज उप्रेती	पुरुष	ने क पा (एमाले)	४६४९	निर्वाचित
	उपाध्यक्ष	मनिला विष्ट	महिला	ने क पा (एमाले)	४६३१	निर्वाचित
१	वडा अध्यक्ष	शिव प्रसाद खनाल	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	६२५	निर्वाचित
	सदस्य	नवराज पौडेल	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	५१८	निर्वाचित
	सदस्य	अकल बहादुर थिङ	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	५१५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सोम लक्ष्मी प्रजा	महिला	नेपाली कांग्रेस	५६३	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सावित्री घिमिरे	महिला	नेपाली कांग्रेस	५६८	निर्वाचित
२	वडा अध्यक्ष	आनन्द घलान	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३८३	निर्वाचित
	सदस्य	कामी सिं थिङ	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३८०	निर्वाचित
	सदस्य	चन्द्र बहादुर स्याङबो	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३६९	निर्वाचित
	महिला सदस्य	गोमा माया घलान	महिला	ने क पा माओवादी केन्द्र	३८२	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	कमला विश्वकर्मा	महिला	ने क पा माओवादी केन्द्र	निर्बिरोध	निर्वाचित
३	वडा अध्यक्ष	मान बहादुर स्याङतान	पुरुष	ने क पा (एमाले)	६२३	निर्वाचित
	सदस्य	उद्धव मल्ल	पुरुष	ने क पा (एमाले)	६६९	निर्वाचित
	सदस्य	विष्णु बहादुर थिङ	पुरुष	ने क पा (एमाले)	६५३	निर्वाचित
	महिला सदस्य	राधादेवी खकुराल पाठक	महिला	ने क पा (एमाले)	७०३	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	उमा कुमारी नेपाली	महिला	ने क पा (एमाले)	६८१	निर्वाचित
४	वडा अध्यक्ष	ध्रुव खड्का	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३९८	निर्वाचित
	सदस्य	भिमलाल रुम्बा	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३५७	निर्वाचित
	सदस्य	विष्णु बहादुर प्रजा	पुरुष	ने क पा माओवादी केन्द्र	३३६	निर्वाचित
	महिला सदस्य	गोमा गोतामे	महिला	ने क पा माओवादी केन्द्र	३२४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	श्रृजना सुनार	महिला	ने क पा माओवादी केन्द्र	३३३	निर्वाचित

५	वडा अध्यक्ष	शुभराज थिड	पुरुष	ने क पा (एमाले)	५७३	निर्वाचित
	सदस्य	महेन्द्र राज खड्का	पुरुष	ने क पा (एमाले)	५८६	निर्वाचित
	सदस्य	सोमनाथ रुम्बा	पुरुष	ने क पा (एमाले)	५६४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	पम्फा रोक्का	महिला	ने क पा (एमाले)	५८२	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	ईन्द्र कुमारी सार्की	महिला	ने क पा (एमाले)	५८४	निर्वाचित
६	वडा अध्यक्ष	गोपिलाल मोक्तान	पुरुष	ने क पा (एमाले)	६७५	निर्वाचित
	सदस्य	कृष्ण बहादुर राई	पुरुष	ने क पा (एमाले)	६७१	निर्वाचित
	सदस्य	वम सिं ग्लान	पुरुष	ने क पा (एमाले)	६६१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	राममाया प्रजा चेपाङ	महिला	ने क पा (एमाले)	६७८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	कमला सुनार	महिला	ने क पा (एमाले)	६६३	निर्वाचित
७	वडा अध्यक्ष	ठाकुरराम तितुड	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	८६४	निर्वाचित
	सदस्य	नवराज घिमिरे	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	७५४	निर्वाचित
	सदस्य	शेखर बहादुर बर्तौला	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	७३४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	राधादेवी पाठक	महिला	नेपाली कांग्रेस	७५८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	विमला सुनार	महिला	नेपाली कांग्रेस	७६७	निर्वाचित
८	वडा अध्यक्ष	दिल बहादुर स्याङ्तान	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३४१	निर्वाचित
	सदस्य	पुस्कर सुवेदी	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३५०	निर्वाचित
	सदस्य	राम प्रसाद ढकाल	पुरुष	ने क पा (एमाले)	३४३	निर्वाचित
	महिला सदस्य	चमेली गुरुड	महिला	नेपाली कांग्रेस	३५३	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	अम्बिका दमाई	महिला	ने क पा (एमाले)	३४८	निर्वाचित
९	वडा अध्यक्ष	साधुराम अधिकारी	पुरुष	स्वतन्त्र	४४३	निर्वाचित
	सदस्य	पर्व देव अधिकारी	पुरुष	ने क पा (एमाले)	५७५	निर्वाचित
	सदस्य	गुप्त बहादुर थापा	पुरुष	ने क पा (एमाले)	४७०	निर्वाचित
	महिला सदस्य	कृष्ण विडारी	महिला	ने क पा (एमाले)	५११	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	गंगा सुनार	महिला	ने क पा (एमाले)	५३३	निर्वाचित

श्रोत :जिल्ला निर्वाचन कार्यालय , मकवानपुर

हेटौडा उपमहानगरपालिका

हेटौडा उपमहानगरपालिका

१०.१ परिचय

हेटौडा उपमहानगरपालिका २६१.५९ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको मकवानपुर जिल्लाको दक्षिणी भागमा अवस्थित छ। यस नगरपालिकाको केन्द्र साविक हेटौडा उमनपाको केन्द्र रहेको छ। यो तह मकवानपुर जिल्लाको साविकको हेटौडा उमनपाका का २९ वटा वडा हरुलाई मिलाएर बनाइएको हो। (यो उपमहानगरपालिकामा साविकको हेटौडा नगरपालिका १ देखि ११ वडा र साविक गा. वि. स. हरु चुरियामाई, हटिया, हर्नामाडी, पदमपोखरी र बसामाडी (१२-२९) समावेश रहेका छन्।) प्राकृतिक श्रोत एवं साधनले सम्पन्न यस उपमहानगरपालिका पर्यटकीय नगरीका रूपमा चर्चित रहेको छ। तामाङ्ग, ब्राह्मण, क्षेत्री, नेवार, मगर जातिको उच्चतम बसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सकिन्छ।

समावेश भएका साविकका नगरपालिका : हेटौडा उपमहानगरपालिका (साविक हेटौडा नगरपालिका १ देखि ११ वडा र साविक गा. वि. स. हरु चुरियामाई, हटिया, हर्नामाडी, पदमपोखरी र बसामाडी (१२-२९) वडा)

केन्द्र : हेटौडा

वडा संख्या : १९

सीमाना :

पूर्व : बकैया गाउँपालिका

पश्चिम : मनहरी र राक्सिराड गाउँपालिका

उत्तर : भिमफेदी , मकवानपुरगढी र कैलाश गाउँपालिका

दक्षिण : बारा र पर्सा जिल्ला

१०.२ वडा विभाजन, घरपरिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा नं.	साविक वडा नं.	घरपरिवार संख्या	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा जनसंख्या
१	१ र २६	१७४८	४२६९	४०८७	८३५६
२	२ र ३	२५७१	५३४१	४८८८	१०२२९
३	२८	१४२२	३०७०	३३८३	६४५३
४	४	३५८५	७६३८	७४१२	१५०५०
५	५	२७६७	५७५५	५८१६	११५७१
६	६	११९४	२६२३	२९८८	५६११
७	७	९३१	२०६०	२३०१	४३६१
८	८	१७७४	३७३१	३८५८	७५८९
९	९	२२७६	४९०५	४७८८	९६९३
१०	१०	१७४२	३७८१	३५६९	७३५०
११	११	१७०९	३९५८	४०१२	७९७०
१२	१२ र १३	१९०५	४३५१	४८९७	९२४८
१३	१४ र १५	१७०२	३६३२	४२०६	७८३८
१४	१६	१२२१	२९१०	३१७०	६०८०
१५	१७ र १८	१७५९	३९३६	४२५८	८१९४
१६	१९ र २१	१३१३	३७७९	३२२२	७००१
१७	२० र २२	१४५०	३३४३	३५३४	६८७७
१८	२३-२५	१५२५	३२२१	३४१८	६६३९
१९	२७ र २९	१७२८	४२०८	४३४२	८५५०
जम्मा		३४३२२	७६५११	७८१४९	१५४६६०

१०.३ साक्षरताको अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस उपमहानगरपालिकाको साक्षरता प्रतिशत ७८.८ रहेको छ। जस मध्ये पुरुष साक्षरता प्रतिशत ८५.७ र महिला साक्षरता प्रतिशत ७२.२ रहेको देखिन्छ।

साल	पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	८५.७	७२.२	७८.८

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१०.४ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्रका हरेक परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो। सो गणनाको नतिजाअनुसार यस हेटौडा उपमहानगरपालिकामा ७४.६७ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप, ट्युबवेल/हाते पम्पबाट ५.७२ प्रतिशत, ढाकिएको इनार/कुवाबाट ४.५२ प्रतिशत, ८.८४ प्रतिशतले खुला इनार/कुवाबाट पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ। मूल धारा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू कुल परिवारको क्रमशः ४.६२, ०.३८ र ०.७५ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका : खानेपानीको स्रोतअनुसार परिवार संख्या

जम्मा	पिउने पानीको स्रोत							नखुलेको
	धारा वा पाइप	ट्युबवेल वा हाते पम्प	ढाकिएको इनार वा कुवा	नढाकिएको इनार वा कुवा	मूल धारा	नदी वा खोला	अन्य	
३४३२२	२५६२९	१९६३	१५५३	३०३५	१५८७	१३२	२५६	१६७
१००	७४.६७	५.७२	४.५२	८.८४	४.६२	०.३८	०.७५	०.४९

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१०.५ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस उपमहानगरपालिकाका कुल परिवार मध्ये ४६.५८ प्रतिशत परिवारले खाना पकाउन काठ तथा दाउरा तथा ४२.०८ प्रतिशत परिवारले खाना पकाउन एल पि ग्यास प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ।

तालिका : खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन							नखुलेको
	काठ/ दाउरा	मटितेल	एल पि ग्यास	गुईठा	गोबर ग्याँस	विजुली	अन्य	
३४३२२	१५९८६	५६४	१४४४२	४३	२७६१	८९	२७१	१६६
१००	४६.५८	१.६४	४२.०८	०.१३	८.०४	०.२६	०.७९	०.४८

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

१०.६ परिवारमा बत्ती बालन अक्सर प्रयोग गरिने साधन

यहाँका घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बालनका लागि अक्सर बिजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ। जनगणना २०६८ अनुसार बिजुलीको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार ९०.९४ प्रतिशत, ७.४१ प्रतिशत मटितेल प्रयोग गर्ने परिवार देखिएको छ।

तालिका : अक्सर बत्ती बालने स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	अक्सर बत्ती बालने स्रोत					नखुलेको
	बिजुली	मटितेल	वायोग्याँस	सौर्य	अन्य	
३४३२२	३१२१३	२५४४	१३९	१४९	१०५	१७२
१००	९०.९४	७.४१	०.४०	०.४३	०.३१	०.५०

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१०.७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको वितरण

वि.सं.२०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस उपमहानगरपालिकामा बसोबास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमशः तामाङ्ग ४७,७१८ (३०.८५%), ब्राह्मण ४०,८३३ (२६.४०%), क्षेत्री २१,३०० (१३.७७%), नेवार १३,५०४ (८.७३%), मगर ६,६७१ (४.३१%), कामी ४,८१९ (३.१२%), राई ३,०५२ (१.९८%), मुसलमान १,५७८ (१.०२%), दमाई १,४२३ (०.९२%), गुरुङ्ग १,३०३ (०.८४%) आदि रहेका छन्। जनजातिमा मुख्य गरी तामाङ्ग, मगर, राई, गुरुङ्ग, आदि पर्दछन् भने दलित तर्फ कामी, दमाई आदि छन्। यहाँको विस्तृत जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : जातजातिको विवरण

क्र.सं.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र.सं.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	४७,७१८	३०.८५	२	ब्राह्मण	४०,८३३	२६.४०
३	क्षेत्री	२१,३००	१३.७७	४	नेवार	१३,५०४	८.७३
५	मगर	६,६७१	४.३१	६	कामी	४,८१९	३.१२
७	राई	३,०५२	१.९८	८	मुसलमान	१,५७८	१.०२
९	दमाई	१,४२३	०.९२	१०	गुरुङ्ग	१,३०३	०.८४
११	अन्य	१,२४५	०.८				

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१०.८ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको वितरण

मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको संरचनामा नेपाली भाषीको संख्या ९५,२७२ (६१.०६%) तामाङ्ग ४०,५०५ (२६.९९%), नेवार ७,३३३ (४.७४%), भोजपुरी ३,७८१ (२.४४%) र मैथिली २,३५५ (१.५२%) आदि रहेका छन्। मातृभाषा अनुसारको तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : मातृभाषाको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत	क स	मातृभाषाको नाम	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	९५२७२	६१.६०	२	तामाङ्ग	४०५०५	२६.१९
३	नेवार	७३३३	४.७४	४	भोजपुरी	३७८१	२.४४
५	मैथिली	२३५५	१.५२	६	अन्य	५४१४	३.५०

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१०.५ निर्वाचित पदाधिकारीहरूको विवरण

मिति २०७४ बैशाख ३१ गते सम्पन्न स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४ मा यस नगरपालिकाको मतगणना परिणाम यस प्रकार रहेको छ ।

वडा नं.	पद	उमेदवारको नाम	लिंग	राजनितिक दल	प्राप्त मत	कैफियत
१-१९	अध्यक्ष	हरि बहादुर महत	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	२३१२४	निर्वाचित
	उपाध्यक्ष	मीना कुमारी लामा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	२३४३७	निर्वाचित
१	वडाअध्यक्ष	सविन न्यौपाने	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	११४५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सोनाम सिं बलोन	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	९८८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सोम लाल म्याङतान	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	९५९	निर्वाचित
	महिला सदस्य	वेगम बराल	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	११३९	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	इश्वरी कामी	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	११०७	निर्वाचित
२	वडाअध्यक्ष	हरि बहादुर राउत	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१०९७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुदिप राजवाहक	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	१०११	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	महेश्वर मान श्रेष्ठ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	९५४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	रेनु गुरुङ	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१०३२	निर्वाचित
दलित महिला सदस्य	सुमित्रा कामी	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	९९२	निर्वाचित	
३	वडाअध्यक्ष	राम कुमार पुडासैनी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८२४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	शंकर राई	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७८८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	कुमार सिं लामा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७७३	निर्वाचित
	महिला सदस्य	बिमला बर्तीला	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	८५४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	राधा कुमारी विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	८३५	निर्वाचित
४	वडाअध्यक्ष	नविन सिग्देल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१९८७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	जनरल श्रेष्ठ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१८७२	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	राजेन्द्र कुमार वस्ताकोटी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१७९५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	अर्पणा देवकोटा शर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१९८४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सन्तु गुरुङ	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	२००८	निर्वाचित

५	वडाअध्यक्ष	राजेश बानिया	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	१८४८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	ज्ञान बहादुर थापा मगर	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१९७४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	केशव श्रेष्ठ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१८६३	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सरस्वती दहाल	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	२०१९	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	भगवती वि.क.	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१९८८	निर्वाचित
६	वडाअध्यक्ष	अर्जुन प्रसाद चौलागाई	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	९७५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	राज कुमार बास्तोला	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	९७६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	रामहरी राई	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	९०५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सुभद्रा तिमल्सीना	महिला	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	९२५	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	कल्पना विश्वकर्मा	महिला	नेपाली काँग्रेस	९५६	निर्वाचित
७	वडाअध्यक्ष	राजन थापा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८८८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	कृष्ण प्रसाद दाहाल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८२८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	देवराज रिमाल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	७८१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सन्तु माया पाख्रीन	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	८९१	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	सपना विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	९०४	निर्वाचित
८	वडाअध्यक्ष	गोपाल बहादुर श्रेष्ठ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१५९७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	गोतामे मुक्तान	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१५९३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	यसोदा उप्रेती	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१५६७	निर्वाचित
	महिला सदस्य	गणेश कुमारी श्रेष्ठ	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१६५४	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	कल्पना वि.क.	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१७२६	निर्वाचित
९	वडाअध्यक्ष	लक्ष्मण प्रसाद भण्डारी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१६७०	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	रघुनाथ खुलाल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१५७१	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सुकराम के.सी.	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१५२७	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सीता अधिकारी	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१६८०	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	लक्ष्मी कुमारी नेपाली	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१६७६	निर्वाचित
१०	वडाअध्यक्ष	किताप सिं लामा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८५६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	इन्द्र प्रसाद नेपाल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	९०४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	धर्मराज बस्नेत क्षेत्री	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८२३	निर्वाचित
	महिला सदस्य	साधना श्रेष्ठ	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	९११	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	उमा सुनार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	९१७	निर्वाचित
११	वडाअध्यक्ष	गोर्ण प्रसाद पराजुली	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१४९३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	अनजन कुमार तिमल्सिना	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१४५४	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	रामचन्द्र न्यौपाने	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१४३१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	जुना दाहाल	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१५०१	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	गीता सुनार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१४८२	निर्वाचित
१२	वडाअध्यक्ष	ललित बहादुर घलान	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	११०३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	ज्ञान बहादुर श्रेष्ठ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	९५८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	भुवन खनाल	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	१०१०	निर्वाचित
	महिला सदस्य	रुकमीणी गोडवा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१०४५	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	लिला कुमारी विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	१०४७	निर्वाचित

१३	वडाअध्यक्ष	मनोज कुमार वाइबा	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८५५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	दल बहादुर बल	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	८२६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	सन्त बहादुर तितुङ	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८५५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	रुपा खुलाल	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	८६७	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	विष्णु परियार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	८९८	निर्वाचित
१४	वडाअध्यक्ष	दिपक खड्का	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	१२०३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	चन्द्र बहादुर स्याङ्तान	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	१०२६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	राम बहादुर लामा	पुरुष	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	९०६	निर्वाचित
	महिला सदस्य	चमेली माया सिंजाली	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	१०६८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	कमला दर्नाल	महिला	ने. क. पा. (माओवादी केन्द्र)	१०७५	निर्वाचित
१५	वडाअध्यक्ष	महारत्न लामा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	१३४३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	कुमारी श्रेष्ठ	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१३०८	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	पर्श बहादुर भुजेल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१२७४	निर्वाचित
	महिला सदस्य	पातली माया गोइबा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१३२१	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	मिन विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१३१९	निर्वाचित
१६	वडाअध्यक्ष	रामकृष्ण कोइराला	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	८४७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	ध्रुव प्रसाद धिताल	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८८३	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	जित बहादुर बुलुन	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८४२	निर्वाचित
	महिला सदस्य	सरस्वती कुमारी दुलाल	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	८८१	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	मिठु देवी विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	८५३	निर्वाचित
१७	वडाअध्यक्ष	भैरव बहादुर राई	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	११८१	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	टिका प्रसाद तिमल्सीना	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१२२५	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	भिम प्रसाद अधिकारी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	११०३	निर्वाचित
	महिला सदस्य	कृष्ण माया खुलाल	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१२७७	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	ईश्वरी सुनार	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१२५०	निर्वाचित
१८	वडाअध्यक्ष	अनिल कुमार बानिया	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१०५९	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	तोया नाथ तिमल्सीना	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	११०७	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	विश्वनाथ ढुङ्गाना	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	१०६१	निर्वाचित
	महिला सदस्य	कल्पना कुईकेल	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१०५८	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	पूजा मंग्रती	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	१०४७	निर्वाचित
१९	वडाअध्यक्ष	नरनाथ सुवेदी	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८३६	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	पूर्ण बहादुर भ्लोन	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८९९	निर्वाचित
	खुल्ला सदस्य	बाग सिं स्याङ्तान	पुरुष	ने. क. पा. (एमाले)	८७५	निर्वाचित
	महिला सदस्य	इन्दिरा तामाङ	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	९२२	निर्वाचित
	दलित महिला सदस्य	शान्ती विश्वकर्मा	महिला	ने. क. पा. (एमाले)	९०८	निर्वाचित

श्रोत :जिल्ला निर्वाचन कार्यालय , मकवानपुर

खण्ड ग : जिल्ला वस्तुगत वितरण

एकाई १ : सामाजिक अवस्था

१.१ परिचय

नेपालको कुल जनसंख्याको १.५९ प्रतिशत जनसंख्याको बसोवास रहेको यस जिल्लामा सबै भन्दा बढी तामाङ्ग जातिको बसोवास रहेको छ। यस जिल्लामा ब्राम्हण, क्षेत्री, नेवार, मगर, पिछडिएका प्रजा (चेपाङ्ग) जाति लगायत अन्य जातिको पनि उल्लेखनीय बसोवास रहेको छ भने लोपोन्मुख बनकरिया जातिको बासस्थान रहेको हाँडीखोला पनि यसै जिल्लामा पर्दछ। यस जिल्लामा ७२ जातजातिहरू रहेको देखिन्छ। यी विविध जातजातिहरू लगायत यस जिल्लाको आदिवासी राई दनुवारका बीच रहिआएका विभिन्न धर्म, संस्कृति, परम्परा र चाडपर्वहरूबाट सृजित विविध संस्कार र सामाजिक रहनसहन बीचको विविधता भित्र एकता रहेकोले धर्म, भाषा, वर्ण र जातजातिका आधारमा विवाद देखिदैन। यस जिल्लाको जनसंख्या, शिक्षा तथा स्वास्थ्यसम्बन्धी आधारभूत वस्तुगत विवरणहरू एवम् घरपरिवारको विवरणहरू पनि यस खण्डमा समावेश गरिएको छ।

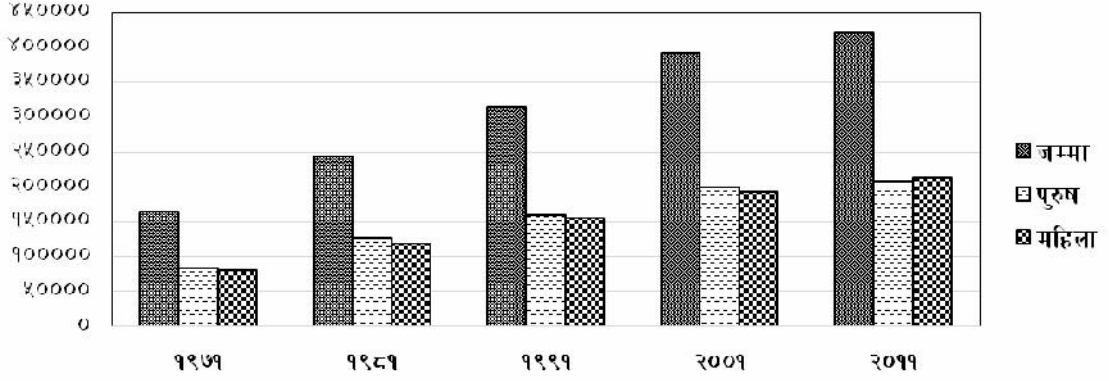
१.२ आधारभूत जनसांख्यिक वितरण

ब्र.सं	विवरण	जनगणना		
		२०४८	२०५८	२०६८
१	जम्मा जनसंख्या	३,१४,५९९	३,९२,६०४	४,२०,४७७
२	महिला	१,५५,०३७	१,९३,६४०	२,१३,७९३
३	पुरुष	१,५९,५६२	१,९९,९४४	२,०६,६८४
४	लैंगिक अनुपात	१०२.९२	१०२.९४	९६.६७
५	घर परिवार संख्या	५६,०९१	७१,०१२	८६,१२७
६	औषत परिवार आकार	५.६	५.५	४.८८
७	महिला परिवार मूली भएको घरपरिवार प्रतिशत		१०.७	२२.५५
८	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर	२.६	२.२२	०.६९
९	शहरी जनसंख्या प्रतिशत	१७.१	१७.४४	२०.१४
१०	जनघनत्व (प्रति व. कि. मि.)	१३०	१६२	१७३
११	जनसंख्या दोब्बर हुन लाग्ने अवधि (वर्ष)		३१	१००
१२	आश्रित अनुपात	९८.१	८६.६	७२.७४
	बाल आश्रित	८७.६	७७.०	५९.३९
	वृद्ध आश्रित	१०.५	११.६	१३.३५
१३	अपाङ्गता भएको जनसंख्या		१६५६	८४६७

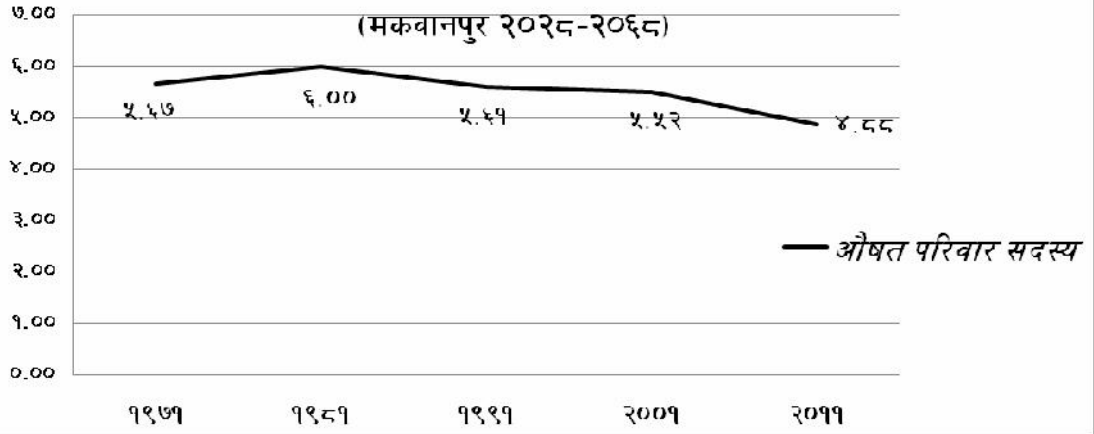
जनसंख्या वितरण

मकवानपुर (२०२८-२०६८)

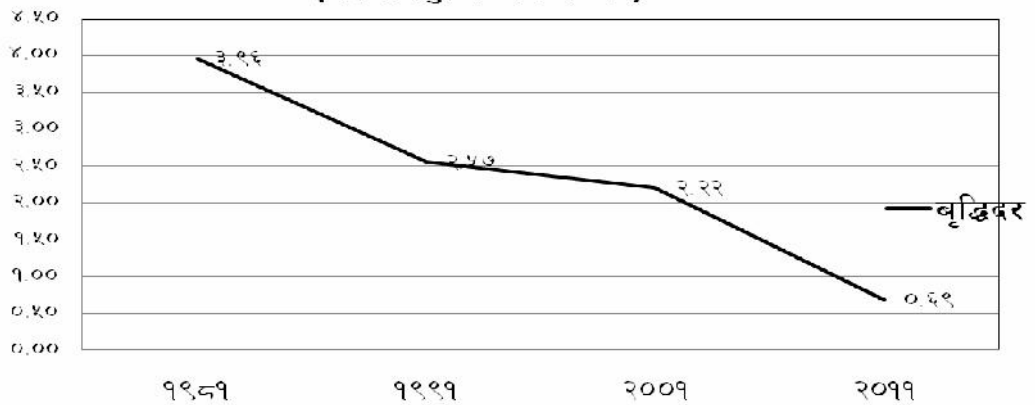
औषत परिवार सदस्य संख्या

(मकवानपुर २०२८-२०६८)

जनसंख्या वृद्धिदर

(मकवानपुर २०२८-२०६८)

१.३ अशक्त अपाङ्गहरु सम्बन्धी वितरण

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु जम्मा ८४६७ रहेका छन् जुन कुल जनसंख्याको २.०१ प्रतिशत हो। जस मध्ये ४६७६ पुरुष ३७९१ महिला रहेका छन्। जनगणना २०५८ मा कुल जनसंख्याको ०.४२ प्रतिशत जनसंख्यामा अपाङ्गता पाइएको थियो। जनगणना २०६८ मा गणना भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अपाङ्गताको प्रकार अनुसार र महिला तथा बालबालिका कार्यालयबाट २०७० चैत्र सम्म वितरण गरिएका अपाङ्ग परिचयपत्र सम्बन्धी विवरण हरु तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

अपाङ्गताको किसिम	जनगणना २०६८			
	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
शारीरिक	२,९९६	१,७३८	१,२५८	३५.३८
दृष्टिसम्बन्धी	१,५५३	७८४	७६९	१८.३४
सुनाइसम्बन्धी	१,३४०	७३१	६०९	१५.८३
श्रवण दृष्टिविहिन	१२०	५७	६३	१.४१७
स्वर बोलाइसम्बन्धी	१,०७७	६०९	४६८	१२.७२
मानसिक अपाङ्गता	५०१	२५८	२४३	५.९१७
बौद्धिक	३३०	१८५	१४५	३.८९७
बहु अपाङ्गता	५५०	३१४	२३६	६.४९६
जम्मा	८,४६७	४,६७६	३,७९१	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.४ बालबालिका सम्बन्धी वितरण

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लामा १६ वर्ष भन्दा कम उमेर भएका बालबालिका हरु कुल १,५४,५१५ थिए जस मध्ये पुरुष ७८,०५५ र महिला ७६,४६० रहेका छन्। बाल आश्रित अनुपात ५९.३९ प्रतिशत रहेको छ। १६ वर्ष भन्दा कम उमेर भएका बालबालिकाको बसोवास सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

बसोवासको स्थिती		आमावुवा	आमा	वुवा	वुवा र सौतेनी आमा	आमा र सौतेनी बुवा	अन्य नातेदार	मालिक	अन्य	नखुले को	जम्मा
जनगणना २०५८	प्रतिशत	९१.४	२.९	०.९	०.७	०.५	१.०	०.५	२.२		१००
जनगणना २०६८	जनसंख्या	१३८,५२१	९,३१०	१,२९९	३५३	११२	८६३	८७	३,३०४	६६५	१३८,५२१
	प्रतिशत	८९.६५	६.०३	०.८४	०.२३	०.०७	०.५६	०.०६	२.१४	०.४३	८९.६५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.५ विदेशमा रहेका जनसंख्या

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लाबाट ६ महिना वा सो भन्दा बढी अवधि विदेशमा रहेका कुल जनसंख्या १६,५४७ रहेका छन्। जसमध्ये महिला २१७३ तथा पुरुष १४,३७४ रहेका छन्। विदेशमा रहेको जनसंख्या मकवानपुर जिल्लामा बसोवास गर्ने कुल जनसंख्याको ३.९४ प्रतिशत हो जुन जनगणना २०५८ मा ०.६३ प्रतिशत थियो। विदेशमा रहेको जनसंख्याको विदेशजानुको कारण तथा गएको देश सम्बन्धी विवरणहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

विदेश जानुको कारण	महिला	पुरुष	जम्मा
व्यवसाय	११	७१	८२
निजी नोकरी	१,४३६	१०,२४२	११,६७८
संस्थागत नोकरी	२१३	२,६३०	२,८४३
अध्ययन	२३४	६९५	९२९
द्वन्द	३	९	१२
आश्रीत	१७५	२२९	४०४
अन्य	२४	१०४	१२८
नखुलेको	७७	३९४	४७१
जम्मा	२,१७३	१४,३७४	१६,५४७

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.६ वैवाहिक स्थिति

१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेर भएका व्यक्तिहरूको वैवाहिक स्थिति सम्बन्धी विवरणहरू यस प्रकार रहेको छ।

वैवाहिक अवस्था	जनगणना २०५८	जनगणना २०६८	
	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
अविवाहित	३८.५	१२२०३०	३६.६८
एक विवाह	५४.०	१८१००७	५४.४१
बहु विवाह	१.६	४८२१	१.४५
पुनर्विवाह	२.४	११६४४	३.५०
विधवा वा विदुर	२.७	११३५१	३.४१
पारपाचुके	०.१	५१५	०.१५
छुट्टिएका	०.३	१३०७	०.३९
नखुलेको	०.४	०	०
जम्मा	१००	३३२६७१	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

पहिलो विवाह गर्दाको उमेर	जनगणना २०५८		जनगणना २०६८	
	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या
१० वर्ष भन्दा कम	०.१	२,२८७	१.०९	२,२८७
१०-१४	११.१	२०,५२९	९.७५	२०,५२९
१५-१९	४६.०	१,०२,९६३	४८.८८	१,०२,९६३
२०-२४	२९.२	६०,६६९	२८.८०	६०,६६९
२५-२९	१०.३	१८,२६६	८.६७	१८,२६६
३०-३४	२.०	४,३२४	२.०५	४,३२४
३५ वर्ष वा सो भन्दा बढी	०.८	१,६०३	०.७६	१,६०३
नखुलेको	०.५			
जम्मा	१००	२,१०,६४१	१००	२,१०,६४१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.७ बालविवाहको स्थिति

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लामा बालविवाहको प्रचलन अझै विद्यमान रहेको देखिन्छ, २०५८ देखि २०६८ (१० वर्ष) को अवधिमा जम्मा १८४१ बालबालिकाको विवाह १५ वर्ष उमेर नपग्दै भएको देखिन्छ, विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ।

विवाह हुदाको उमेर	५-६	६-७	७-८	८-९	९-१०	१०-११	११-१२	१२-१३	१३-१४	१४-१५	जम्मा
संख्या	८९	८	१	१	३	२७	३५	९८	३२५	१२५४	१८४१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.८ शैक्षिक अवस्था

१.८.१ विद्यालय संख्या :

क्र.सं.	तह	सामुदायिक विद्यालय			संस्थागत विद्यालय		
		२०७१	२०७२	२०७३	२०७१	२०७२	२०७३
१	१-५	२०५	२०४	२०८	१४	१२	१४
२	१-८	८५	८५	८१	१६	१६	१६
३	१-१०	६२	६४	६३	२५	२५	२६
४	११-१२	२८	२८	२९	३	३	२
५	जम्मा	५२१	५२३	५१६	७२	७९	७९

स्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय मकवानपुर

१.८.२ विद्यार्थी संख्या :

क्र.सं.	साल	सामुदायिक विद्यालय		
		२०७१	२०७२	२०७३
१	इसिडि	९५०४	९६३२	
२	१-५	५५१७७	५२२०२	४९६२७
३	१-८	२४२७७	२३५३९	२३८०३
४	१-१०	१०६१६	११८५१	१२०३४
५	११-१२	३२९६	३३६३	३५४७
६	जम्मा	९३३६३	९०९५५	८९०११

स्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय मकवानपुर

१.८.३ शिक्षक विवरण : सामुदायिक विद्यालय

क्र.सं.	शिक्षकको तह	दरवन्दी संख्या	राहत	जम्मा
१	प्रा. वि. तह	१४०७	४८०	१८८७
२	नि.मा.वि. तह	१८५	२८१	४६६
३	मा.वि. तह	१४६	१४५	२९१
४	उ.मा.वि. तह		५८	५८
५	जम्मा	१७३८	९६३	२७०२

स्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय मकवानपुर

१.८.४ विविध

१. खुला मा. वि. :	१
२. खुल्ला नि. मा. वि. :	२
३. धार्मिक प्रकृतिका विद्यालय :	३
४. सामुदायिक अध्यन केन्द्र :	२८
५. प्रारम्भिक बाल शिक्षा (बालविकास) केन्द्र :	५३९
६. विद्यालयमा आधारित प्रारम्भिक बाल शिक्षा (बालविकास) केन्द्र	९१
७. शै.स. २०७२ मा सञ्चालित स्रोतकक्षाहरु : बहिरा स्रोतकेन्द्र-२, दृष्टि विहिन स्रोतकक्षा-१	

स्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय मकवानपुर

१.८.५ क्याम्पस सम्बन्धी विवरण

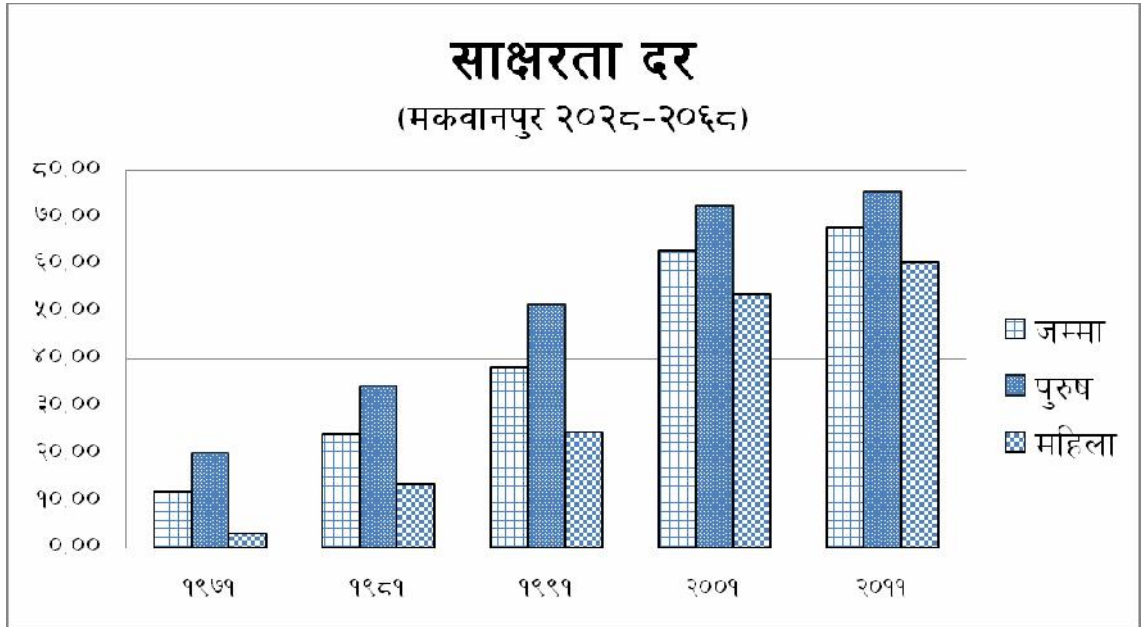
१. वनविज्ञान अध्यन संस्थान
२. मकवानपुर बहुमुखी क्याम्पस
३. हेटौडा बहुमुखी क्याम्पस
४. हेटौडा स्कूल अफ म्यानुजमेन्ट एण्ड सोसियल साइन्स
५. पालुङ्ग बहुमुखी क्याम्पस
६. नारायणी कलेज
७. वंशगोपाल बहुमुखी क्याम्पस
८. निर्मल बहुमुखी क्याम्पस
९. जेनिथ इन्टरनेशनल कलेज

स्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय मकवानपुर

१.८.६ शैक्षिक सुचकहरु २०७१

क्र.सं.	सूचक	अवस्था		
		२०६९	२०७०	२०७१
१	इसिडि/पूर्व प्रा.वि. बाट कक्षा १ मा नया भर्ना दर	६३	६८.७	७०.८
२	सहजै देखिने भर्ना दर (GIR)	८८.५	१४९.२	१४९.२
३	खुद प्रवेश दर (NIR) कक्षा १	५२.४	८९.९	९१.२
४	सहजै देखिने भर्ना दर इसिडि/पूर्व प्रा.वि.	७८.८	८२.८	८५.६
५	खुद देखिने भर्ना दर इसिडि/पूर्व प्रा.वि.	६१.७		
६	सहजै देखिने भर्ना दर प्रा. वि.	१४८.७	१४४.९	१४४.९
७	खुद भर्ना दर प्रा.वि.	९६.४	९६.६	९७.२
८	सहजै देखिने भर्ना दर नि.मा.वि.	९०.३	८८.६	९२.४
९	खुद भर्ना दर नि.मा.वि.		७५.३	७७.३
१०	सहजै देखिने भर्ना दर मा.वि.	४९.७	५३	५५.२
११	खुद भर्ना दर मा.वि.		४५.८	४६.९
१२	कुल भर्नाको लैङ्गिक समता सूचक (GPI) प्रा. वि.	०.९६	१	१.०२
१३	कुल भर्नाको लैङ्गिक समता सूचक (GPI) नि.मा.वि.	१.१३	०.९७	१.०६
१४	कुल भर्नाको लैङ्गिक समता सूचक (GPI) मा. वि.	१.१२	१.१	१.१

स्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय मकवानपुर

१.८.७ साक्षरताको अवस्था :

जनगणना साल	महिला	पुरुष	जम्मा
२०५८	५३.७	७२.४	६३.२
२०६८	६०.६	७५.४	६७.९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.८.८ जनगणना २०६८ अनुसार ५ वर्ष भन्दा माथिका जनसंख्या र तिनले उतिर्ण गरेको तह सम्बन्धी वितरण

५ वर्ष भन्दा माथिको जनसंख्या	जनसंख्या										अनौपचारिक	नखुलेको
	प्रारम्भिक	प्राथमिक (१-५)	निम्न माध्यमिक (६-८)	माध्यमिक (९-१०)	एस.एल.सी	प्रविणता प्रमाण पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	अन्य			
जम्मा	२६५,७९०	११,५३७	१२०,०२२	५२,९०८	२३,२५६	२१,९९३	१३,२८१	५,०१८	१,५७३	२३९	१५,३२६	६३७
महिला	१२१,१९४	५,३७७	५३,६९०	२५,३५८	११,३९२	९,३७०	५,६२३	१,७७४	३८०	८५	७,८३१	३१४
पुरुष	१४४,५९६	६,१६०	६६,३३२	२७,५५०	११,८६४	१२,६२३	७,६५८	३,२४४	१,१९३	१५४	७,४९५	३२३

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.८.९ एस.एल.सी. भन्दा माथिल्लो तह उतिर्ण गरेका व्यक्तिहरूले अध्ययन गरेको विषय क्षेत्र

उतिर्ण गरेको तह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
मानविकी र कला	३,९९३	२०.०९	२,३६०	१९.५१	१,६३३	२१.००
व्यापार र प्रशासन	६,४४४	३२.४३	४,५११	३७.३०	१,९३३	२४.८६
शिक्षा	४,५६८	२२.९९	१,९६८	१६.२७	२,६००	३३.४३
विज्ञान	९९८	५.०२	७७७	६.४२	२२१	२.८४
स्वास्थ्य	३५७	१.८०	१७१	१.४१	१८६	२.३९
इन्जिनियरिङ, उद्योग र निर्माण	२७६	१.३९	२४८	२.०५	२८	०.३६
कानून	१६४	०.८३	१३७	१.१३	२७	०.३५

सामाजिक र व्यवहारिक विज्ञान	८५१	४.२८	४९१	४.०६	३६०	४.६३
गणित तथा तथ्याङ्क	१९२	०.९७	१५४	१.२७	३८	०.४९
कृषि, वन तथा माछापालन	१२६	०.६३	१००	०.८३	२६	०.३३
कम्प्युटर	६५	०.३३	५६	०.४६	९	०.१२
पत्रकारिता र सूचना	३२	०.१६	२१	०.१७	११	०.१४
अन्य	११	०.०६	८	०.०७	३	०.०४
उल्लेख नभएको	१,७९५	९.०३	१,०९३	९.०४	७०२	९.०३
जम्मा	१९,८७२	१००	१२,०९५	१००.००	७,७७७	१००.००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

१.५ स्वास्थ्य सम्बन्धी वितरण

सि.नं.	विवरण	संख्या	क्षमता
१	सरकारी अस्पताल	१	
२	अन्चल आयुर्वेदिक औषधालय	१	
३	शाखा आयुर्वेदिक औषधालय (काकडा, हटिया, चुरियामाई)	३	
	स्वास्थ्य केन्द्र : पालुङ्ग, मनहरी, छतिवन र भीमफेदी		

स्रोत: Annual Report F/Y 2072/73 District Public Health Office Makawanpur

SN	Health facility type	Number		
		VDC	Municipality	Total
1	Hospital (Government)	0	1	1
2	Primary Health Care Centre	3	1	4
3	Health Post and Sub Health Post	32	8	40
4	Urban Health Centre	0	5	5
5	Community Health Unit	1	0	1
6	Primary Health Care / Outreach Clinic	135	28	163
7	Immunization Clinic	173	46	219
8	Female Child Health Volunteers	363	121	484
9	Hospital (Non government)	0	4	4
10	INGOs	0	5	5
11	NGOs	12	18	30
12	Other Private Institution	7	27	34

स्रोत: Annual Report F/Y 2072/73 District Public Health Office Makawanpur

निजि तथा सामुदायिक अस्पतालहरु

१. चुरे हिल हस्पिटल प्रा. लि.
२. हेटौडा अर्थोपेडीक हस्पिटल
३. हेटौडा सिटि हस्पिटल
४. मकवानपुर सहकारी अस्पताल
५. हेटौडा सामुदायिक आँखा अस्पताल

स्रोत: Annual Report F/Y 2072/73 District Public Health Office Makawanpur

१.१० खानेपानी तथा सरसफाइ

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लाको प्रमुख खानेपानीको प्रमुख श्रोत धारा पाइपवाट वितरण गरिने पानी हो ।

खानेपानीको स्रोतहरु	घरपरिवारहरुको संख्या	प्रतिशत
धारा/पाईप	६३६०२	७३.४६
ट्यूबेल/हाते पम्प	४३००	५.००
ढाकिएको ईनार कुवा	२१०६	२.४५
नढाकिएको ईनार कुवा	११४४३	१३.३
मूलको पानी	३५३९	४.११
नदी/खोला	७९१	०.९२
अन्य	४४४	०.५८
नखुलेको	२१६	०.२५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

१.११ शौचालय प्रयोगको आधारमा घरपरिवारको विवरण

मकवानपुर जिल्ला खुला दिशा मुक्त जिल्ला घोषणा गरिसकिएको छ तर जनगणना २०६८ अनुसार ४०.३४ प्रतिशत घरपरिवारले शौचालय प्रयोग नगर्ने गरेको पाइएको छ । जसले खुला दिशा मुक्त जिल्ला घोषणा गरिए पनि विविध कारणले शौचालयको प्रयोग नगरेको र केही गा.वि.स हरु जनगणना पश्चात खुला दिशा मुक्त जिल्ला घोषणा गरिएकोले हो ।

विवरण	आधुनिक शौचालय	साधारण शौचालय	शौचालय प्रयोग नगर्ने	नखुलेको
घर परिवार	३७८३७	१३२७५	३४७०९	२२४
प्रतिशत	४३.९७	१५.४३	४०.३४	०.२६

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

एकाई २ : भौतिक पूर्वाधार विकासको अवस्था

२.१ यातायात सम्बन्धी विवरण

देशकै पहिलो राजमार्ग त्रिभुवन राजपथ यही जिल्ला भएर गएको छ। उक्त राजपथको अधिकांश भाग करिब ९० कि.मी. यही जिल्लामा पर्दछ। महेन्द्र राजमार्गपनि यही जिल्ला भएर गएको छ। यस जिल्लामा रहेको राजमार्ग र सहायक राजमार्गहरूको विवरण तपसिल बमोजिम छ।

क्र.स.	राजमार्ग र सहायक राजमार्ग	जम्मा लम्बाइ कि.मि.
१	महेन्द्र राजमार्ग (चुरे-लोथर खण्ड)	४७
२	त्रिभुवन राजपथ (चुरे-सोप्याङ खण्ड)	११०
३	कान्ति राजपथ	५०.०
४	भैसे-भिमफेदी-कुलेखानी	३०.०
५	कुन्छाल-कुलेखानी	१९.४
६	रातमाटे-राइगाउ (धरान-चतरा)	५४.०
७	कुलेखानी-सिस्नेरी-छैमले	१८.००
जम्मा		३११.४

स्रोत : जिल्ला विकास योजना आ.व. २०७३/७४

मकवानपुर जिल्लामा सबै गरी १०५ वटा ग्रामीण सडकहरू छन्। जस्को कुल लम्बाइ ७४६.१७ कि.मी छ। ग्रामीण सडकलाई तीन श्रेणीमा वर्गीकरण गरिएको छ। जस अनुसार क श्रेणीमा १४ वटा सडक पर्छ, जस्को कुल लम्बाइ २५०.९२ कि.मी छ। ख श्रेणीमा २३ वटा सडक पर्छ, जस्को कुल लम्बाइ २४३.३५ कि.मी छ। ग श्रेणीमा ६८ वटा सडक पर्छ, जस्को कुल लम्बाइ २५१.९ कि.मी छ। क र ख श्रेणीमा पर्ने सडकहरूको विवरण तपसिल बमोजिम छ।

जिल्ला सडक (Class A) :

क्र.सं.	सडकको नाम	जम्मा लम्बाइ (कि.मि.)	हालसम्म निर्माण भएको लम्बाइ (कि.मि.)
१	पशुपतिनगर-पदमपाखेरी-हाडीखोला-रजैया	१८.१	१८.१
२	गैरीगाउँ डाडाखर्क-भार्ता-मनहरी	५०	१७
३	बस्तिपुर-रातोमाटे-फूकेचौर	२८	१४
४	कुलेखानी-सिस्नेरी-छैमले	१९	१९

५	दामन-डाँडाबास-वैकुण्ठ	३२.५	३२.५
६	फापरवारी-राईगाउँ-क्याण्टन	१८.१२	१८.१२
७	कुलेखानी-फाखेल-हुमानेभञ्ज्याङ्ग	१४	१४
८	भिमफेदी-कोगटे-सिस्नेरी	२३	२०
९	फापरवारी-भोल्लेनी	१५	९
१०	ठिंगन-मन्थली-वेतिनी-भोल्लेनी	५०	२२
११	टौखेल-चित्लाङ्ग-चन्द्रागिरी	१५	१५
१२	चुनिया-नामटार-खैराङ्ग	५०	३०
१३	चुच्चेखोला-फूकेचौर	१०	१०
१४	महालक्ष्मी-दोभान-देउराली	१०	१०
	जम्मा	३५२.७२	२४८.७२

जिल्ला सडक (Class B)

स्रोत : जिल्ला विकास योजना आ.व. २०७३/७४

क्र.सं.	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मि.)	हालसम्म निर्माण भएको लम्बाई (कि.मि.)
१	पाडदुरे-तिनङ्गाले-राईगाउँ	२७	१२
२	हात्तिसुँडे-शिखरपुर-फापरवारी	१८	१८
३	दामगाडे-महादेववेशी	१५	१३
४	गोलमोठ-फापरवारी-देउराली	१०	१०
५	फापरवारी-वेतिनी-अँधेरी (गिम्दी)	१०.५	९
६	गोठखोला-थली-कान्तिराजपथ	११	५
७	माखु-भेडाफाराम-चित्लाङ्ग	७	७
८	माखु-खर्क-चित्लाङ्ग	११	११
९	दम्की-माथिल्लो सुपिङ्ग-बुढीचौर	१०	४
१०	नवलपुर-बसामाडी-सरिखेत	३०	१५
११	मनहरी-रुपाचुरी-शिलाधुनी (काँकडा)	२५	१५
१२	सिम्पानी-सरिखेत-भार्ता	२०	१०
१३	सामरीपुल-डुम्रेकुना-सुकौरा	१५	१५

१४	गोगने-कटहरे-कालिकाटार	२०	५
१५	दामन-शेरा	१५	१०
१६	रामधुनी-टिकौली-रतनपुर	१३	३
१७	पिप्ले-मक्राञ्चुली-शिखरकटेरी	९.५	९.५
१८	टिष्टुङ्ग-लिती-तसरपुर	८	४.५
१९	बस्तीपुर-कुवापानी-सरिखेत (मुक्ति मार्ग)	१६.२	१६.२
२०	पान्द्राङ्ग-बुढीचौर	१८	१०
२१	फाखेल-सिस्नेरी (टेकर)	९	५
२२	बृन्दावन-चारघरे-रमन्टार	१०	१०
२३	पुलको मुख-अङ्गारे-आग्रा खोला	२६.०५	२६.०५
जम्मा		३५४.२५	२४३.२५

स्रोत : जिल्ला विकास योजना आ.व. २०७३/७४

भोलुङ्गे पुलहरुको संख्या : ५८

दुरसञ्चार

हेटौडा एक्सचेन्ज (MSAG/MSAN) : ९०२२ लाईन (हे.उ.म.न.पा., थाहा न.पा., मनहरी र भीमफेदी गा.वि.स.)

विद्युत उत्पादन	
कुलेखानी प्रथम	६०००० कि.वा.
कुलेखानी दोस्रो	३२००० कि.वा.
कुलेखानी तेस्रो (निर्माणाधिन)	१४००० कि.वा.
पूर्ण विद्युतीकरण भएको साविकको गा.वि.स./न.पा. संख्या	१८.९२ प्रतिशत ७/१ वटा
आंशिक विद्युतीकरण भएको साविकको गा.वि.स./न.पा. संख्या	५९.४६ प्रतिशत २१/१ वटा
विद्युतीकरण हुन बाँकी साविकको गा.वि.स. संख्या	२१.६२ प्रतिशत ८ वटा
बेकल्पिक उर्जा अन्तरगत पेल्ट्रीक सेट तथा सोलारबाट केही ठाँउमा विद्युतीकरण भएको	
स्रोत: जिल्ला विकास योजना आ.व. २०७३/७४	

जिल्ला हुलाक	१
इलाका हुलाक	११
अतिरिक्त हुलाक	३४
काउन्टर हुलाक	१
स्रोत: जिल्ला विकास योजना आ.व. २०७३/७४	

दुरसञ्चार

हेटौडा एक्सचेन्ज (MSAG/MSAN) : ९०२२ लाईन (हे.उ.म.न.पा., थाहा न.पा., मनहरी र भीमफेदी गा.वि.स.)

मोबाईल : पोस्पेड ७९५०, (हे.उ.म.न.पा., थाहा न.पा., कुलेखानी र मनहरी गा.वि.स.)

ईन्टरनेट सुविधा : Wi max (हे.उ.म.न.पा., थाहा न.पा., कुलेखानी र मनहरी गा.वि.स.)

: ADSL (ईन्टरनेट सुविधा : Wi max (हे.उ.म.न.पा., थाहा न.पा., कुलेखानी र मनहरी गा.वि.स.)

ईन्टरनेट चलन सक्ने साविकको गा.वि.स. : २६ वटा

मोबाईल नेटवर्क कभरेज नपुगेको साविकको गा.वि.स. : ९ वटा

टेलिफोन सुविधा उपलब्ध साविकको गा.वि.स./न.पा. संख्या : सबै गा.वि.स./न.पा.

२.३ घरको स्वामित्व तथा बनेट अनुसारको वितरण

२.३.१ घरको स्वामित्व अनुसारको परिवारको वितरण

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लामा घरको स्वामित्व अनुसार परिवारको वितरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्र.सं.	स्वामित्वको प्रकार	संख्या	प्रतिशत
१	आफ्नै निजीघर	७५१५५	८७.३४
२	भाडामा	८५६१	९.९५
३	संस्थागत	११०९	१.२९
४	अन्य	१२२०	१.४२
जम्मा		८६०४५	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

२.३.२ घरको जगको बनावट अनुसारको परिवारको वितरण

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लामा घरको जगको बनावट अनुसार परिवारको वितरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्रम संख्या	घरको जग	संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाइ भएको इटा/ढुंगा	४४,२३०	५१.४०
२	सिमेन्ट जोडाइ भएको इटा/ढुंगा	११,६७१	१३.५६
३	ढलान पिल्लर सहित	३,०८२	३.५८
४	काठको खम्बा गाडेको	२६,४१०	३०.६९
५	अन्य	२७२	०.३२
६	नखुलेको	३८०	०.४४
जम्मा		८६०४५	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

२.३.३ घरको गाह्रोको बनावट अनुसारको परिवारको वितरण

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लामा घरको गाह्रोको बनावट अनुसार परिवारको वितरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्रम संख्या	गाह्रोको प्रकार	संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाइ भएको इटा/ढुंगा	३८,६४५	४४.९१
२	सिमेन्ट जोडाइ भएको इटा/ढुंगा	२५,४३९	२९.५६
३	काठ/फल्याक	१८,०९५	२१.०३
४	बासजन्य सामग्री	१,८१८	२.११
५	काचो इटा	२०४	०.२४
६	अन्य	१,४२७	१.६६
७	नखुलेको	४१७	०.४८
जम्मा		८६०४५	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

२.३.४ घरको छानोको बनोट अनुसारको परिवारको वितरण

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लामा घरको छानोको बनोट अनुसार परिवारको वितरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्रम संख्या	छतको प्रकार	संख्या	प्रतिशत
१	खर/पराल/छुवाली	१७,१४०	१९.९२
२	जस्ता/टिन/च्यादर	३९,२४८	४५.६१
३	टायल/खपडा/भ्रिँगटी/ढुंगा	१३,४९४	१५.६८
४	सिमेन्ट ढलान	१५,०४२	१७.४८
५	काठ/फल्याक	३५८	०.४२
६	माटो	७	०.०१
७	अन्य	३०८	०.३६
८	नखुलेको	४४८	०.५२
जम्मा		८६०४५	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

२.४ इन्धनको उपयोग अनुसारको वितरण

२.४.१ खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवारको वितरण

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लामा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवारको वितरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्रम संख्या	खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धन	संख्या	प्रतिशत
१	काठ/दाउरा	६४,६९३	७५.०९
२	मट्टीतेल	८२४	०.९६
३	एल पी ग्यास	१६,२२९	१८.८६
४	गुइठा/गोराहा	११६	०.१३
५	गोवर ग्यास	३,५२१	४.०९
६	विजुली	२०६	०.२४
७	अन्य	३१६	०.३७
८	नखुलेको	२२०	०.२६
	जम्मा	८६०४५	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

२.४.२ खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवारको वितरण

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लामा बत्तीवाल्न प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवारको

वितरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्रम संख्या	बत्ती वाल्न प्रयोग गरिने इन्धन	संख्या	प्रतिशत
१	विजुली	६२,४६४	७२.५९
२	मट्टीतेल	१५,०७७	१७.५२
३	गोवर ग्यास	२१२	०.२५
४	सौर्य उर्जा	६,६०२	७.६७
५	अन्य	१,४६७	१.७०
६	नखुलेको	२२३	०.२६
	जम्मा	८६०४५	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

२.४.३ परिवारमा भएको सुविधा अनुसार परिवारको वितरण

जनगणना २०६८ अनुसार मकवानपुर जिल्लामा घरपरिवारमा उपलब्ध सुविधा अनुसार परिवारको

वितरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्रम संख्या	सुविधाको प्रकार	संख्या	प्रतिशत	क्रम संख्या	सुविधाको प्रकार	संख्या	प्रतिशत
१	कुनै सुविधा नभएका	१२,००६	१३.९५	९	मोबाइल फोन	५७,४२७	६६.७४
२	कम्तिमा एक सुविधा भएका	७२,७६९	८४.५७	१०	मोटर	१,०३३	१.२०
३	रेडियो	५१,३५८	५९.६९	११	मोटरसाइकल	७,४२७	८.६३
४	टेलिभिजन	३३,१५१	३८.५३	१२	साइकल	११,६८१	१३.५८
५	केवल टेलिभिजन	२२,८४३	२६.५५	१३	अन्य सवारी साधन	२१३	०.२५
६	कम्प्युटर	५,७२०	६.६५	१४	रेफ्रिजेरेटर	६,७२७	७.८२
७	इन्टरनेट	२,०३७	२.३७	१५	नखुलेको	१,२७०	१.४८
८	टेलिफोन	५,७००	६.६२		जम्मा	८६०४५	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

एकाई ३ : प्राकृतिक श्रोत तथा वातावरण

३.१ नदी तथा जलाधार

क्रम संख्या	जलाधारको नाम	क्षेत्रफल	प्रतिशत
१	वाग्मती नदी	६५,२५१	२०.१
२	वकैया नदी	३८,१४४	१५.८
३	राप्ति नदी	१,३२,४२५	५४.९
४	त्रिशुली नदी	५,३२१	२.२
जम्मा		२४११४१	१००

स्रोत: जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालय, हेटौडा

३.२ भू-उपयोगिता

मकवानपुर जिल्लाको भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्र.सं.	भू-उपयोग	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
१	वन क्षेत्र	१,४४,५८८	५९.१
२	कृषि क्षेत्र	६१,४८९	२५.२
३	नदी नाला/ ताल	१६,५८३	६.७
४	निकुञ्ज क्षेत्र	१५,१२५	६.२
५	आद्योगिक क्षेत्र	१,६०७	०.७
६	भाडी वुट्यान	३,७५७	१.५
७	घासे मैदान	१,२१२	०.५
८	बालुवा / बगर	१२७	०.१
जम्मा		२,४४,४८८	१००

स्रोत: जिल्ला वन कार्यालय मकवानपुर

३.३ वन तथा क्षेत्रफल

मकवानपुर जिल्लाको कूल राष्ट्रिय वन मध्ये हस्तान्तरित सामुदायिक वन, कबुलियती वन, धार्मिक वन सम्बन्धी विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्र.सं.	भू-उपयोग	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
१	वन क्षेत्र	१,४४,५८८	५९.१
१.१	सामुदायिक वन	६९११०.६०	समूह संख्या ३८७
१.२	कबुलियती वन	१९१९.५०	समूह संख्या ४०१
१.३	धार्मिक वन	१०७.७४	धार्मिक वन संख्या ५

स्रोत: जिल्ला वन कार्यालय मकवानपुर

३.४ चुरे क्षेत्र तथा र त्यस अन्तरगतका वन क्षेत्र

क्र.सं.	वनक्षेत्र	ICIMOD ले तयार पारेको नक्शा अनुसार अनुमानित वनको क्षेत्रफल (हेक्टर)
१	राईगाउँ	६८२२.९०
२	छतिवन	१०८६६.७३
३	हटिया	४७०२.३२
४	पदमपोखरी	१२०१.९२
५	सरिखेत	३०४१.४८
६	चुरियामाई	२५६१.५७
७	फापरवारी	८३९७.०६
८	मकवानपुर गढी	२३००.९२
९	हाडीखोला	६०५७.९६
१०	राक्सिराङ्ग (वा.नं.८)	९५०
११	घियाल	८१९४.३४
१२	हर्नामाडी	२००१.६०
१३	हेटौडा न.पा.	१३८५.३३
१४	बसामाडी	४६५२.५५
१५	मनहरी	२१०३९.५६
१६	शिखरपुर	२७२८.८४
१७	बेतीनि	५१७२.०९
१८	मन्थली (वा.नं.१ देखि ७ र ९)	९००
१९	ठिङ्गन (वा.नं.१,२ र ५)	३५००
२०	आमभञ्ज्याङ	१४४७.२०
२१	काकडा (वा.नं.४)	५००

स्रोत: जिल्ला वन कार्यालय मकवानपुर

३.५ वनको उत्पादन सम्बन्धी वितरण

काष्ठजन्य प्रजाति : साल, अस्ना, कटुस, चाँप, चिलाउने, जामुन, सल्लो, गोब्रे सल्लो, सिमल, सतिसाल, बर्रो, सिरीस, रिद्धा, उत्तिस, धगेरो आदि ।

गैरकाष्ठजन्य प्रजाति : हलिक, पावन बोक्रा, सालधुप, तिगेडि, बुकेफूल, कुरिलो जरा, टापरी, मजिठा, जीवनती, खोटो, अमला, विषफेज, भ्याउ, भोर्ला, मसला आदि ।

जडिवुटी : तुलसी, सयपत्री, सुगन्धवाल, केशर, जटामसी, टिमुर्, मेन्या, केमोमिला, बोभो, चिरायते, वेलाडोना, लेमनग्रास, बेतलौरी, सर्पगन्धा, पुदिना, सुगन्ध कोकिला, लता कस्तुरी, सयपत्री आदि ।

३.६ खनिज उत्पादन सम्बन्धी वितरण

सि.नं.	खनिज साधनको नाम	स्थान	कैफियत
१	चुनढुंगा	भैसे, ओखरे, सुकौरा, बुढीचौर	
२	तामा	कालिकाटार, देउराली अर्खौले (कोगटे), बारघरे, आग्राखोला, गोल्खाल्टा	खानीको ०.५-१ ५ मात्र उपयोगी कम गुणस्तरको
३	युरेनियम	तीन भंगाले (राईगाऊँ)	आर्थिकरूपले उपयोगी नभएको ।
४	लिड र जिन्क	दमार (ईपापंचकन्या), बाह्रघरे	
५	केइलिन(Keolin)	दामन	सेरामिक्सका भांडाहरु बनाउने प्रयाग गरिने ।
६	कोबाल्ट, निककेल, टंगस्टेन आदि ।	जुरीखेत, इपाखोला, दमार	

एकाई ४ : आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

जनगणनाहरू बाट प्राप्त १० वर्ष उमेर पुगेकाहरू अर्थिक रूपले सक्रिय वा निष्कृय भएका तथा यससँग सम्बन्धीत विषयहरूको विवरण यस खण्डमा समावेश गरिएको छ ।

४.१ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

लिंग	१० वर्ष भन्दा बढी उमेरका जनसंख्या	आर्थिक रूपले सक्रिय	आर्थिक रूपले निष्कृय	नखुलेको
दुवै	३,२७,९३६	२,०१,५५४	१,२४,४७१	१४११
पुरुष	१,५७,५२४	१,०५,४७५	५१,४३९	६१०
महिला	१,७०,४१२	९६,०७९	७३,५३२	८०१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

४.२ : १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनशक्ति संलग्न क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

लिंग	उमेर समूह (वर्ष)	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनशक्ति	जनगणना अवधि भन्दा १२ महिना अगाडी क्रमिमा एक महिना संलग्न रहेको क्रियाकलाप							नखुलेको	
			आफ्नै कृषि	ज्याला मजदुरी	आफ्नै गैह्रकृषि	विस्तारित आर्थिक क्रियाकलाप	नोकरी को खोजी	घरयासी काम	अध्ययन		कुनै काम नगर्ने
दुवै	जम्मा	३२७,९३६	१४१,६८२	५८,९१७	३२,५८०	३६,५८४	१०,९००	१०५,०२१	९४,६६५	३८,०२४	१,४१२
	१० - १४	५६,४४८	३,९५९	७५	३२३	१,०१५	२९०	६,७८६	५१,९०४	४,२३५	३७
	१५ - ५९	२३८,६४२	१२२,४९४	५६,९२४	२९,३२५	३२,०५५	१०,३२७	८७,०५५	४२,३९३	१८,८२३	९०३
	६० वा बढी	३२,८४६	१५,२३१	२,०५९	२,९३२	३,५१५	२८२	११,१७९	४४८	१४,९६६	१३४
महिला	जम्मा	१७०,४१२	७८,०९२	१३,०७१	१४,०२०	२२,६७९	२,८६८	८६,९०२	४८,९६६	१७,३५६	८०१
	१० - १४	२७,९५५	१,९५९	१९२	१३६	५५२	८८	४,१३६	२५,७४१	१,८०६	१८२
	१५ - ५९	१२६,०५१	६९,७८८	१२,४६४	१२,९०९	२०,५५८	२,६९१	७४,४२८	२२,९०३	७,९५२	५३७
	६० वा बढी	१६,४०६	६,३४४	४१७	९७४	१,५६१	८९	८,३३६	३०३	७,५९८	८४
पुरुष	जम्मा	१५७,५२४	६३,५९१	४५,८४५	१८,५६०	१३,९०५	८,०३२	१८,११९	४५,७१९	२०,६६७	६१०
	१० - १४	२८,४९३	२,०००	५४३	१८७	४६३	२०२	२,६५०	२६,१६३	२,४२९	१९४
	१५ - ५९	११२,५९१	५२,७०३	४३,६६१	१६,४१५	११,४९८	७,६३५	१२,६२६	१९,४१२	१०,८७१	३६५
	६० वा बढी	१६,४४०	८,८८८	१,६४१	१,९५९	१,९४४	१९४	२,८४३	१४६	७,३६८	५१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

४.३ अबधि अनुसार १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनशक्ति संलग्न क्रियाकलाप सम्बन्धी वितरण

लिंग	अवधि	जनगणना अबधि भन्दा १२ महिना अगाडी कम्तिमा एक महिना संलग्न रहेको क्रियाकलाप				नखुलेका
		आर्थिक क्रियाकलाप	विस्तारित क्रियाकलाप	आर्थिक	कामको खाजी	
दुवै	३ भन्दा कम महिना	५,९५८	१७,७५६	५,००८	२२,०६२	१,४१२
	३-५ महिना	१३,९०७	१३,५५८	३,१७४	३४,५३४	
	६-७ महिना	३१,४०२	३,३७५	१,३४०	१८,१८०	
	८ महिना वा बढी	१४३,०५६	१,८९५	१,३७८	१३८,३४५	
पुरुष	३ भन्दा कम महिना	२,१२९	६,६३१	३,८२८	८,९६४	६१०
	३-५ महिना	३,१९७	५,१४१	२,२८९	७,९०८	
	६-७ महिना	८,०७१	१,३३६	८४९	२,९८८	
	८ महिना वा बढी	८९,४९९	७९६	१,०६६	५५,४०१	
महिला	३ भन्दा कम महिना	३,८२९	११,१२५	१,१८१	१३,०९८	८०१
	३-५ महिना	१०,७११	८,४१७	८८५	२६,६२५	
	६-७ महिना	२३,३३१	२,०३९	४९१	१५,१९२	
	८ महिना वा बढी	५३,५५७	१,०९९	३१२	८२,९४४	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

४.४ १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्या संलग्न पेशा अनुसारको वितरण

पेशा	१० वा सो भन्दा बढी उमेर भएका			प्रतिशत
	महिला	पुरुष	जम्मा	
शस्त्र बल	५७	२८०	३३७	०.१८
उच्च अधिकृत वा प्रबन्धकहरु	९२५	१,३५६	२,२८१	१.२५
पेशागत विज्ञ	२,०२५	३,४०६	५,४३१	२.९७
प्राविधिक तथा साहायक विज्ञ	६६२	३,०९३	३,७५५	२.०५
सहायक कर्मचारी	५९२	१,०७४	१,६६६	०.९१
सेवा वा व्यापारिक कामदार	३,९६३	८,४९१	१२,४५४	६.८०
कृषि कामदार	६६,३४७	५४,४८६	१२०,८३३	६६.००
हस्तकला सम्बन्धी व्यवसायीहरु	३,२४५	११,०८८	१४,३३३	७.८३
मेकानिक्स	२६५	८,३२२	८,५८७	४.६९
आधारभुत पेशा	४,४७७	७,११४	११,५९१	६.३३
नखुलेका	५४५	१,२५५	१,८००	०.९८
जम्मा	८३,१०३	९९,९६५	१,८३,०६८	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

४.५ क्षेत्र अनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

क्षेत्र	१० वा सो भन्दा बढी उमेर भएका			प्रतिशत
	महिला	पुरुष	जम्मा	
कृषि, वन र माछा	६७,३८८	५६,५४१	१२३,९२९	६७.७०
खानी तथा उत्खनन	२८१	७२९	१,००९	०.५५
औद्योगिक (प्रशोधन उद्योग) उत्पादन कार्य	३,३५०	७,४०९	१०,७५९	५.८८
विद्युत, ग्याँस, वाफ तथा वातानुकूलित आपूर्ति	१६	४६९	४८५	०.२६
पानीको आपूर्ति, ढल, फोहर व्यवस्थापन तथा उपचार सम्बन्धी क्रियाकलाप	४०	११४	१५४	०.०८
निर्माण	४११	५,७९३	६,२०५	३.३९
थोक तथा खुद्रा व्यापार, मोटर गाडी र मोटर साइकलको मर्मत	३,६७८	७,०८४	१०,७६२	५.८८
यातायात र गोदाम	९५	८,३८७	८,४८२	४.६३
वस्न र खानाको सेवा सम्बन्धी क्रियाकलाप	९१३	१,३८२	२,२९५	१.२५
सूचना तथा संचार	८०	३८५	४६५	०.२५
आर्थिक तथा बीमा व्यवसाय	२६२	७३१	९९३	०.५४
रियल स्टेट तथा रेण्टल सर्भिस	०	१४८	१४८	०.०८
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	७२	२११	२८३	०.१५
प्रशासनिक तथा सामाजिक सुरक्षा	१५१	७२८	८७९	०.४८
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	३८०	२,१९०	२,५७०	१.४०
शिक्षा	२,२६९	२,८७०	५,१३९	२.८१
मानव स्वास्थ्य र सामाजिक कार्य	२५६	४१६	६७३	०.३७
कला, मनविनोद तथा मनोरन्जन	२३	१२४	१४७	०.०८
अन्य सेवा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	५८१	१,३७६	१,९५७	१.०७
घरेलु कामदार सम्बन्धी क्रियाकलापहरू,	२,१५९	१,२७३	३,४३२	१.८७
अन्तराष्ट्रिय संघसंस्था र सो अन्तर्गतका निकाय	४९	६५	११४	०.०६
उल्लेख नभएको	६४८	१,५४०	२,१८८	१.२०
जम्मा	८३,१०३	९९,९६४	१,८३,०६७	१००.००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

४.६ काम गर्दाको हैषियत अनुसारको वितरण

रोजगारको हैषियत	१० वा सो भन्दा बढी उमेर भएका			प्रतिशत
	महिला	पुरुष	जम्मा	
रोजगारदाता	८६०	१,४९६	२,३५५	१.२९
तलव ज्यालामा काम गर्ने	८,४१०	३३,००६	४१,४१६	२२.६२
स्वरोजगार	६९,५६२	६२,४८८	१३२,०५०	७२.१३
तलव नलिइ परिवारको काम गर्ने	२,०६९	९३१	३,०००	१.६४
नखुलेको	२,२०२	२,०४३	४,२४५	२.३२

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

४.७ आर्थिकरूपले सक्रिय नहुनुको कारण सम्बन्धी वितरण

सक्रिय नहुनुको कारण	१० वर्ष वा माथिल्लो उमेरको जनसङ्ख्या			
	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रतिशत
अध्ययन	४८,४६६	४५,४२३	९३,८८९	६२.२८
घरधन्दा	२८,१३८	१,८३५	२९,९७३	२६.३४
वृद्धावस्था	५,९५२	४,५५०	१०,५०२	६.७७९
पेन्सन/आयस्ता	१६३	८२७	९९०	०.२०६
अपाङ्गता	६६२	८१३	१,४७५	०.७१५
जीर्ण रोगी	९९२	१,१६०	२,१५२	१.३८५
अन्य	६८१	८४३	१,५२४	०.८१६
उल्लेख नभएको	९३४	४६३	१,३९७	१.४८१
सबै कारण	८५९,८६	५५९,१४	१,४१९,००	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन २०६८

एकाई ५ : विविध

५.१ गरिबीको दर अनुसार जिल्लाहरूको समृद्धिस्तर २०६८

उच्च समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरू			मध्यम समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरू			न्यून समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरू		
क्र. सं.	जिल्लाको नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)	क्र. सं.	जिल्लाको नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)	क्र. सं.	जिल्लाको नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)
१	कास्की	४.०	२६	संखुवासभा	२१.०	५१	कञ्चनपुर	३१.४
२	इलाम	७.३	२७	पाल्पा	२१.६	५२	रसुवा	३१.६
३	ललितपुर	७.६	२८	बागलुङ	२२.९	५३	प्यूठान	३२.२
४	काठमाण्डौ	७.६	२९	धनुषा	२३.१	५४	रौतहट	३३.४
५	चितवन	८.९	३०	भोजपुर	२४.४	५५	कैलाली	३३.६
६	भक्रापा	१०.६	३१	खोटाङ	२५.०	५६	सिराहा	३४.६
७	पाचथर	११.४	३२	दाङ	२५.१	५७	कपिलवस्तु	३५.५
८	स्याङजा	११.८	३३	सिन्धुपाल्चोक	२५.४	५८	दैलेख	३५.८
९	सुनसरी	१२.०	३४	गुल्मी	२५.६	५९	मनाङ	३६.९
१०	भक्तपुर	१२.५	३५	रामेछाप	२५.६	६०	जाजरकोट	३७.७
११	पर्वत	१२.७	३६	सोलुखुम्बु	२५.७	६१	सिन्धुली	३८.३
१२	काभ्रेपलाञ्चोक	१३.९	३७	उदयपुर	२५.९	६२	सप्तरी	३९.५
१३	तेह्रथुम	१४.६	३८	दोलखा	२६.०	६३	मुस्ताङ	४०.०
१४	तनहु	१४.८	३९	रोल्पा	२६.०	६४	डोल्पा	४२.८
१५	धनकुटा	१५.९	४०	रुकुम	२६.३	६५	डाडेलधुरा	४३.३
१६	महोत्तरी	१६.२	४१	बााके	२६.४	६६	बैतडी	४५.७
१७	मोरङ	१६.५	४२	ताप्लेजुङ	२७.०	६७	मुगु	४७.१
१८	लमजुङ	१६.८	४३	मकवानपुर	२७.९	६८	अछाम	४७.२

१९	नवलपरासी	१७.०	४४	म्याग्दी	२८.६	६९	डोटी	४८.९
२०	रुपन्देही	१७.३	४५	बर्दिया	२८.७	७०	जुम्ला	४९.०
२१	सर्लाही	१७.७	४६	सल्यान	२८.८	७१	दार्चुला	५३.०
२२	धादिङ	१८.८	४७	अर्घाखाँची	२८.८	७२	हुम्ला	५६.०
२३	नुवाकोट	२०.३	४८	पर्सा	२९.२	७३	बझाङ	५६.८
२४	गोरखा	२०.४	४९	बारा	२९.९	७४	कालीकोट	५७.९
२५	ओखलढुङ्गा	२०.५	५०	सुर्खेत	३०.५	७५	बाजुरा	६४.१

५.२ गरिबीको दर अनुसार नगरपालिकाहरूको समृद्धिस्तर २०६८

उच्च समृद्धिस्तर भएका न.पा.हरू			मध्यम समृद्धिस्तर भएका न.पा.हरू			न्यून समृद्धिस्तर भएका न.पा.हरू		
क्र. सं.	न.पा.को नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)	क्र. सं.	न.पा.को नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)	क्र. सं.	न.पा.को नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)
१	पोखरा उ.म.न.पा.	१.३	२०	रत्ननगर न.पा.	८.५	३९	विराटनगर उ.म.न.पा.	१७.५
२	बनेपा न.पा.	१.३	२१	ललितपुर उ.म.न.पा.	९.४	४०	कमलामाई न.पा.	१८.७
३	भरतपुर न.पा.	२.३	२२	सिद्धार्थनगर न.पा.	९.७	४१	तुलसीपुर न.पा.	१९.२
४	धुलिखेल न.पा.	२.५	२३	नेपालगंज न.पा.	९.७	४२	राजविराज न.पा.	२१.२
५	लेखनाथ न.पा.	३.४	२४	धनकुटा न.पा.	१०.३	४३	गौर न.पा.	२१.९
६	बुटवल न.पा.	३.५	२५	काठमाण्डौ म.न.पा.	१०.९	४४	मेचिनगर न.पा.	२२.२
७	धरान न.पा.	३.८	२६	इलाम न.पा.	११.३	४५	धनगढी न.पा.	२२.८
८	पनौती न.पा.	३.८	२७	मध्यपुर ठिमी न.पा.	१२.४	४६	भिमदत्त न.पा.	२४.१
९	खादवारी न.पा.	४.६	२८	दमक न.पा.	१२.६	४७	रामग्राम न.पा.	२४.५
१०	विदुर न.पा.	६.०	२९	किर्तीपुर न.पा.	१२.७	४८	लाहान न.पा.	२५.८

११	हेटौडा न.पा.	६.१	३०	मलंगवा न.पा.	१३.१	४९	भक्तपुर न.पा.	२७.२
१२	ब्यास न.पा.	६.४	३१	भद्रपुर न.पा.	१३.५	५०	कलैया न.पा.	२८.०
१३	इटहरी न.पा.	६.६	३२	विरेन्द्रनगर न.पा.	१३.८	५१	दशरथचन्द न.पा.	३०.३
१४	तानसेन न.पा.	६.७	३३	विरगंज उ.म.न.पा.	१४.२	५२	कपिलवस्तु न.पा.	३१.९
१५	वालिङ न.पा.	६.८	३४	जनकपुर न.पा.	१५	५३	टिकापुर न.पा.	३३.९
१६	पुतलिवजार न.पा.	७.६	३५	घोराही न.पा.	१५.८	५४	नारायण न.पा.	३७.७
१७	बाग्लुङ न.पा.	७.७	३६	जलेश्वर न.पा.	१६.१	५५	दिपायल सिलगढी न.पा.	३८.७
१८	भिमेश्वर न.पा.	७.८	३७	त्रियुगा न.पा.	१६.३	५६	अमरगढी न.पा.	३९.२
१९	गोरखा न.पा.	७.९	३८	इनरुवा न.पा.	१६.८	५७	सिराहा न.पा.	४२.१
						५८	गुलरिया न.पा.	४९.६

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६३

५.३ मकवानपुर जिल्लाका गा.वि.स./न.पा को गरिबी सम्बन्धी वितरण

इलाका नं.	लक्षित क्षेत्र नं.	गा.वि.स.को नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)	गरिबीको विषमता (प्रतिशत)	गरिबीको गहनता (प्रतिशत)
१	१	फापरवारी	३७.१२	९.०४	३.१५
१	२	धियाल, बेतिनी, राइगाउँ	५३.०४	१५.१४	५.८७
२	१	श्रीपुर छतिवन	३५.११	८.७३	३.१
२	२	मन्थली, शिखरपुर, ठिङ्गन	४९.०४	१३.३	४.९८
३	१	चुरियामाई	१६.५५	३.२	०.९५
३	२	हटिया	१०.४१	२.०४	०.६१
३	३	हर्नामाडी	१२.९४	२.४७	०.७२
४	१	मकवानपुरगढी	३१.४४	७.७१	२.७२
४	२	आमभन्ज्याङ	२४.४८	५.३५	१.७३
४	३	सुकौरा, बढीचौर	४९.०४	१३.१९	४.९
५	१	कांकडा, राक्सिराङ	७२.७९	२६.५३	१२.२५
६	२	मनहरी	२०.४८	४.४१	१.४२

६	३	सरीखेतपलासे	६१.७१	१९.१४	७.८५
७	१	पदमपोखरी	११.०३	२	०.५६
८	२	हाडीखोला	३१.४३	७.४६	२.५६
८	३	बसामाडी	२०.२२	४.७२	१.६२
९	१	खैराड, डाडाखर्क	६३.०९	१८.९	७.५१
९	४	गोगने, आग्रा	३८.७९	९.५३	३.३४
१०	१	दामन	१५.५	३.१५	०.९७
१०	२	बज्रबाराही	१६.२६	३.०८	०.८९
१०	३	टिष्टुड देउराली	३२.२५	७.१६	२.३२
१०	४	पालुड	१६.२६	३.१६	०.९४
११	१	नामटार, भैंसे	४०.३६	१०.६९	३.९६
११	२	कालिकाटार, भार्ता पुण्यदेवी	७०.२६	२२.७७	९.५२
१२	१	भिमफेदी	१४.६५	२.९	०.८८
१२	२	निबुवाटार, इपापन्चकन्या, कोगटे	३८.०६	१०.०१	३.७१
१३	१	कूलेखानी, मार्खु, सिस्नेरी महादेवस्थान	२६.८९	६.०३	१.९९
१३	२	फाखेल, चित्लाड	१९.१३	३.८४	१.१७
१४	१	हेटौडा नगरपालिका	६.०७	१.१८	०.३५

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६३

५.४ मानव बिकास र गरिबी

विवरण (सूचक)	परिमाण	स्थान	
मानव विकास	०.४९७	२२ औ)	
मानव गरिबी	२८.४४	२४ औ)	
प्रतिव्यक्ति आय (US\$)	१४१०	११ औ)	
श्रम उत्पादकत्व (रु)	१२३३४८	१७ औ)	
श्रम उत्पादकत्व	१०४.४	राष्ट्रिय सापेक्षमा	
श्रम उत्पादकत्व	३८.५	काठमाण्डौको सापेक्षमा	

Source: Nepal Human Development Report, 2014, UNDP

५.५ सेवा सुविधा पहुँचको आधारमा साविकका गाविसहरूको वर्गीकरण

भेग	विशेषता	गाविस	गाविस संख्या
१	पहुँचको स्थिति कमजोर रहेको चुरे तथा भावर क्षेत्र	राईगाड, फापरवारी, धियाल, छतिवन	४
२	पहाचको स्थिति कमजोर रहेको मध्य पहाडी भूभाग	बेतिनी, सिखरपुर, मन्थली, ठिंगन, सुकौरा, बुढीचौर, ईपापन्चकन्या, कोगटे, सिस्नेरी, कुलेखानी,	१०
३	पहाचको स्थिति राम्रो रहेको चुरे तथा भावर क्षेत्र	मनहरी, हाडीखोला, पदमपोखरी, चुरियामाई, हटिया, हर्नामाडी, हेटौडा नगरपालिका	७
४	पहाचको स्थिति राम्रो रहेको मध्य पहाडी क्षेत्र	मकवानपुर गढि, आमभञ्ज्याङ, भैसे, निबुवाटार, भीमफेदी, बसामाडी	६
५	पहाचको स्थिति राम्रो रहेको मध्य तथा उच्च पहाडी क्षेत्र	पालुङ, वज्रबाराही, दामन, मार्खु, चित्लाङ, फाखेल	६
६	पहाचको स्थिति अति कमजोर रहेको मध्य तथा उच्च पहाडी क्षेत्र	काकडा, खैराङ, राक्सिराङ, भार्ता, गोगने, डाँडाखर्क, आग्रा, टिष्टुङ, नामटार, कालिकाटार, सरिखेत	११

५.६ मकवानपुरमा प्रकाशित पत्रपत्रिकाको नाम

क्र. स.	प्रकाशित पत्रपत्रिकाको नाम	प्रकार
१	हेटौडा सन्देश	दैनिक
२	नारायणी एक्सप्रेस	दैनिक
३	मकवानपुर पोष्ट	दैनिक
४	हेटौडा टुडे	दैनिक
५	सम्बद्ध समाज	दैनिक
६	साभाकुरा	दैनिक
७	प्रदेश	दैनिक
८	प्रयास	अर्थ साप्ताहिक
९	निकास	साप्ताहिक
१०	हेटौडा टाइम्स	साप्ताहिक
११	मकवानपुर आवज	साप्ताहिक
१२	हेटौडा खबरपत्र	साप्ताहिक

१२	हेटौडा खबरपत्र	साप्ताहिक
१३	ताम्सालिङ ताम्सोर	साप्ताहिक
१४	दर्पण	साप्ताहिक
१५	नमस्कार	साप्ताहिक
१६	साम	साप्ताहिक
१७	हेटौडा वास्यौ	साप्ताहिक
१८	जनता जिन्दाबाद	साप्ताहिक
१९	मध्यस्थता	साप्ताहिक
२०	हेटौडा संचार	साप्ताहिक

५.७ मकवानपुर जिल्लामा प्रसारित स्थानीय एफ एम रेडियोको नाम

क्र.सं.	प्रसारित एफ एम रेडियोका नाम	प्रकार
१	हेटौडा एफ एम	हेटौडा
२	रेडियो थाहा सञ्चार	हेटौडा
३	रेडियो मकवानपुर	हेटौडा
४	रेडियो पालुङ्ग	पालुङ्ग
५	प्रतिध्वनि एफ. एम.	दामन
६	शक्ति एफ. एम.	हेटौडा
७	रेडियो अकाशगंगा	हेटौडा

५.८ सहकारी सम्बन्धी वितरण

२०७३ वैशाख मसान्त सम्म मकवानपुर जिल्लामा क्रियाशिल सहकारीहरूको विवरण ।

क्र.सं.	कार्य/प्रकृति	संस्था संख्या	सदस्य संख्या	
			पुरुष	महिला
१	कृषि	१८३	५०५१	१०८३३
२	दूग्ध	५४	४०१९	१३५६
३	बहुद्वेशीय	६२	१३५३६	५१८२
४	उपभोक्ता	१७	८०३	४९३
५	विविध	१८	७४२	१०८७
६	बचत	२१२	३१४४०	४२७१८
७	जडिबुटी	१२	२३८	१२२
जम्मा		५५८	५५८२९	६१७९१

स्रोत: मकवानपुर सहकारी गतिविधि २०७३

५.५ मुकम्प प्रभावित आवास पुनः निर्माण लगत संकलन कार्यक्रम अन्तर्गत

मकवानपुर जिल्लामा संकलन भएको घरक्षति सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	साविकको गा.वि.स./न.पा.	घरधनी संख्या	घर संख्या	परिवार संख्या	लाभग्राही संख्या	लाभग्राही प्रतिशत
१	आग्रा	१८०९	२०३८	१७७१	१६१८	८९.४४
२	आमभञ्ज्याङ	१५०४	१५९२	१३४४	४६४	३०.८५
३	बज्रबाराही	१५८१	१७९७	१७४६	१०३७	६५.५९
४	बसामाडी	३७२४	४०३४	४००१	११८६	३१.८५
५	बेतिनी	६३६	६६५	६३७	३७२	५८.३३
६	भैसे	१३४२	१४४१	१३३६	५९९	४४.६३
७	भार्ता	७१७	७४८	७१९	२६२	३६.५४
८	भिमफेदी	११८४	१२६८	१२२१	७६१	६४.२७
९	बुढीचौर	४१०	४२८	४०७	२१९	५३.४१
१०	चित्लाङ	१२३६	१३७०	१२३६	५४७	४४.२६
११	चुरियामाई	२७६१	२९८०	२८९०	४३२	१५.६५
१२	दामन	१८८९	२१४४	२०९५	११४१	६०.४०
१३	डाँडाखर्क	८०१	८३२	७९२	३६५	४५.५७
१४	धियाल	११७४	११७९	११६०	४०७	३४.६७
१५	फाखेल	१११५	१२५१	११९९	९२३	८२.७८
१६	फापरवारी	३२७२	३४४९	३३५७	९३६	२८.६१
१७	गोगने	१११२	१२३५	१०६३	६३७	५७.२८
१८	हाँडीखोला	४०५५	४१९७	४०२२	९०८	२२.३९
१९	हटिया	२७७०	१७९१	१६७९	२४७	८.९२
२०	हेटौडा	१५७९०	२९८३	२९६८	२६५१	१६.७९
२१	हर्नामाडी	१६७९	१६८४३	१७८९४	७३२	४३.६०

२२	इपा पन्चकन्या	५१९	५६२	४९६	३४२	६५.९०
२३	कालिकाटार	७६३	८२२	७७६	२३३	३०.५४
२४	काँकडा	१४७१	१५२०	१४५४	७७१	५२.४१
२५	खैराड	६३६	६७६	६२४	२३४	३६.७९
२६	कोगटे	२७६	३३१	२८४	१३८	५०.००
२७	कुलेखानी	७८०	८२१	७८९	६४७	८२.९५
२८	मकवानपुर गढी	२६२७	२८१६	२६१२	८०१	३०.४९
२९	मनहरी	४४३१	४६४४	४५४३	८९९	२०.२९
३०	मन्थली	५६९	५८७	५५९	४२८	७५.२२
३१	माखुँ	७३८	७७९	७३३	४४१	५९.७६
३२	नामटार	१६८८	१८०५	१७०१	७९२	४६.९२
३३	निबुवाटार	८७२	९२८	९१९	५१०	५८.४९
३४	पदमपोखरी	३८१०	४०६७	४०२६	७७१	२०.२४
३५	पालुड	१३२३	१४७५	१३३०	७९४	६०.०२
३६	राइगाड	१८६९	१९३७	१८७५	५५२	२९.५३
३७	राक्सिराड	११८५	१२२४	११८३	३३९	२८.६१
३८	सरिखेत	१६२५	१६७१	१५९१	२४३	१४.९५
३९	शिखरपुर	१२१६	१३०९	११९५	५४५	४४.८२
४०	छतिवन	४५३४	४७६१	४५५४	१८३९	४०.५६
४१	सिस्नेरी	८२०	८७५	८०२	६४०	७८.०५
४२	सुकौरा	६४१	६८१	६३८	३४३	५३.५१
४३	ठिङ्गान	७२८	७५७	७२१	४११	५६.४६
४४	टिस्टुड	१५०७	१६९६	१५२४	९८१	६५.१०
	जम्मा	८५१८९	९१००९	८८४६६	३०१३८	३५.३८

स्रोत: भुकम्प प्रभावित आवाश पुणः निर्माण लगत संकलन कार्यक्रम २०७२

; Gbe{ fdulj

१. केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका विभिन्न प्रकासनहरू
२. गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोगको प्रतिवेदन
३. जिल्ला वस्तुगत विवरण मकवानपुर २०७१
४. आवधिक जिल्ला विकास योजना २०७३/७४
५. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, मकवानपुर
६. जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, मकवानपुर वार्षिक प्रतिवेदन २०७२/७३
७. जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, मकवानपुर वार्षिक प्रतिवेदन २०७२/७३
८. Human Development Report-2014, UNDP

गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल
मकवानपुर-२०७४

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
तथ्याङ्क कार्यालय मकवानपुर
(मकवानपुर, धादिङ)
फोन : ०५७-५२३६८२

मुद्रण प्रति : ३०० प्रति

सर्वाधिकार : तथ्याङ्क कार्यालय, मकवानपुर

प्रकाशक :

तथ्याङ्क कार्यालय, मकवानपुर

तथ्याङ्क संकलन तथा संयोजन :

तथ्याङ्क कार्यालय, मकवानपुर (२०७४)

*यस पुस्तकमा उल्लिखित तालिकाहरू यस गाउँपालिका नगरपालिका प्रोफाइलको श्रोत खुलाई मात्र साभार गर्न सकिनेछ ।

ग्राफिक्स डिजाइन

कम्प्लिट डेस्कटप सेन्टर

मुद्रण :

गौरीशंकर छापाखाना , हेटौँडा

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

फोन नं. : ९७७-१-४२४५९४६
९७७-१-४२४५९४७
९७७-१-४२४५९४८
९७७-१-४२२९४०६
फ्याक्स : ९७७-१-४२२७७२०

प.सं.: २०७३/७४

रामशाह पथ
धापाथली, काठमाण्डौ

च.नं.:

मन्तव्य

स्थानीय नीति निर्माता, योजनाकार, अनुसन्धानकर्ता, अध्येता र सञ्चारकर्मीहरूका लागि खण्डीकृत तथ्याङ्कको माग दिनानुदिन बढ्दै गइरहेको अनुभव हामीले गरेका छौं। खण्डीकृत तथ्याङ्कको यस्तो मागलाई राष्ट्रिय जनगणना, कृषिगणना र नमुना सर्वेक्षणमा आधारित विभिन्न सर्वेक्षणहरूले मात्र परिपूर्ति गर्न नसक्ने सन्दर्भमा गणना तथा सर्वेक्षणहरूबाट प्राप्त स्थानीय तहका तथ्याङ्क र स्थानीयस्तरका विभिन्न निकायहरूमा व्यवस्थापन गरिएका अभिलेखहरूमा छरिएर रहेका उपयोगी आँकडाहरूलाई तथ्याङ्क कार्यालयहरूले विगतका वर्षहरूमा पनि जिल्ला तहका वस्तुगत विवरणहरू तयार गरेका र तिनको अधिकतम माग तथा प्रयोग भएको अनुभव हामीले गरेका छौं। यसै सन्दर्भमा, देशको परिवर्तित स्थानीय तह अनुसारको तथ्याङ्क एकत्रित गरी आम प्रयोगकर्ताहरूको उपयोगको लागि उपलब्ध गराउने प्रयासस्वरूप केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका तथ्याङ्क कार्यालयहरूले चालू आर्थिक वर्षमा गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरेका हुन्। यसको तयारीबाट स्थानीय तहको तथ्याङ्क भण्डार समृद्ध हुनुका साथै प्रयोगकर्ताहरूको माग निकै हदसम्म सम्बोधन भई योजनाविद्, अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी, तथा सरोकारवाला हरूको निमित्त निकै सहयोगी हुने विश्वास मैले लिएको छु।

स्थानीय तहहरूका बडास्तरसम्मका तथ्याङ्कहरू संग्रहित यस्तो महत्वपूर्ण गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरी प्रकाशनमा ल्याउन लागेकोमा म यस कार्यको प्रशंसा गर्दछु र यसको तयारीमा संलग्न सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गमा धन्यवाद दिन चाहन्छु। आगामी वर्षमा तथ्याङ्क कार्यालयहरूले यस प्रकाशनको अद्यावधिक नवीन संस्करणलाई पनि प्राथमिकता दिनेछन् भन्ने विश्वास मैले लिएको छु।

सुमनराज अर्याल
(महानिर्देशक)

नेपाल सरकार

०५७-५२३६८२

राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
तथ्याङ्क कार्यालय

प.सं. ०७३/७४

मकवानपुर, हेटौडा

मिति : २०७४/०३/१९

च.नं.

प्रकाशकीय

शुद्धता, विश्वसनीयता, सामयिकता र प्रयोगकर्ता-अनुकूल हुनु तथ्याङ्कका आधारभूत आग्रह हुन् । विभिन्न स्तरका योजना र नीति निर्माण तथा अध्ययन र अनुसन्धानमा तथ्याङ्कलाई प्रस्थान बिन्दु मानिन्छ । भरपर्दो तथ्याङ्कीय आधार नै बैज्ञानिक योजना पद्धतिको जग हो ।

हालै घोषणा भएका स्थानीय तहहरूको तथ्याङ्कीय अभाव परिपूर्ति गर्न केहीहदसम्म भएपनि योगदान गर्न सकौं तथा जिल्लामा छरिएर रहेका तथ्याङ्कहरूलाई एकिकृत रूपमा एउटै प्रकाशन मार्फत प्रयोगकर्ता माभ्र पुगोस् भन्ने उद्देश्यले यो विवरण पुस्तिका तयार गरी प्रस्तुत गरिएको छ ।

यस प्रकाशन मार्फत स्थानीय तहहरूको आवधिक विकास योजनाको लागि नयाँ विकासको सम्भावनाहरूको खोज, अध्ययन एवं विश्लेषणमा सहयोग पुग्ने अपेक्षा लिईएको छ । मौजुदा श्रोत र साधनहरूको परिचालन गर्दै तथ्याङ्क र सुचनाको माध्यमद्वारा विकास योजनाहरूको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन प्रक्रियामा पनि सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । यसको साथै विकाससँग सम्बन्धीत सबै सरकारी, अर्धसरकारी र गैरसरकारी निकायहरू, अध्येता, अनुसन्धानकर्ता र सञ्चारकर्मीहरूका लागि पनि यो धेरै उपयोगी हुने नै छ भन्ने विश्वास लिएको छ ।

यो विवरण तयारीमा प्राथमिक वा माध्यमिक तथ्याङ्क उपलब्ध गराई आवश्यक सहयोग पुर्याउनुहुने सबैप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । तथ्याङ्क संकलन, तालिकीकरण, सम्पादन र प्रशोधनमा विशेष योगदान पुऱ्याउनुहुने यस कार्यालयका सुपरिवेक्षकद्वय श्री विष्णु प्रसाद अधिकारी र श्री अञ्जना दाहाल तथा खरिदारद्वय श्री अमृत भेटुवाल र श्री नवराज बजगाई, स.ले.पा. श्री गोविन्द प्रसाद दाहाल लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यसैगरी यो विवरण तयारीको लागि मार्गदर्शन प्रदान गर्नुहुने समन्वय तथा स्तरनिर्धारण शाखा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागप्रति पनि आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा यसभित्र अझैपनि रिक्तताहरू छन् र यो पूर्ण छैन । आगामी दिनमा सुधारका लागि सुझावहरूको अपेक्षा गर्दछु ।

नवराज पौडेल

तथ्याङ्क अधिकृत

तथ्याङ्क कार्यालय, मकवानपुर

l j i f o ; १ l

क्र.सं. शीर्षक पृष्ठ संख्या

खण्ड क

१. जिल्ला परिचय १-८

खण्ड ख

नवगठित गाउँपालिका/नगरपालिकाहरूको परिचयात्मक विवरण

२. वाग्मती गाउँपालिका ११-१६
३. वकैया गाउँपालिका १७-२३
४. मकवानपुरगढी गाउँपालिका २४-२९
५. भिमफेदी गाउँपालिका ३१-३५
६. इन्द्रसरोवर गाउँपालिका ३६-४०
७. थाहा नगरपालिका ४१-४६
८. कैलाश गाउँपालिका ४७-५२
९. राक्सिराङ गाउँपालिका ५३-५८
१०. मनहरी गाउँपालिका ५९-६४
११. हेटौडा उपमहानगरपालिका ६५-७१

खण्ड ग

जिल्ला वस्तुगत विवरण

१२. एकाई १ : सामाजिक अवस्था ७३-८२
१३. एकाई २ : भौतिक पूर्वाधार विकासको अवस्था ८३-८८
१४. एकाई ३ : प्राकृतिक श्रोत तथा वातावरण ८९-९१
१५. एकाई ४ : आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण ९२-९५
१६. एकाई ५ : विविध ९६-१०३
१७. सन्दर्भ सामग्री १०४